

OMGEVINGSVISIE REUSEL-DE MIERDEN

Uitgangspositie

GEMEENTE
Reusel-De Mierden

RHO ADVISEURS

DATUM	23 februari 2026
PROJECT	Omgevingsvisie Reusel-De Mierden
OPDRACHTGE- VER	Gemeente Reusel-De Mierden
AUTEUR	Kernteam Omgevingsvisie

INHOUD

1.	Inleiding	4
1.1	Waarom een omgevingsvisie?	4
1.2	Wat is een omgevingsvisie?	4
1.3	Hoe gaan we dat doen en wie betrekken we daarbij?	5
1.4	Wat staat er in deze notitie?	6
2.	Vertrekpunten	7
2.1	Waar staan we nu?	7
2.2	Onze identiteit en kernkwaliteiten	7
2.3	Beleid	8
2.4	Onze rol en kansen in de regio	9
2.5	Actuele maatschappelijke opgaves	9
2.6	Hoofdthema's	10
2.7	Te maken keuzes	10
Bijlage 1	Opbrengst ophaalsessies uitgangspositie	12
Bijlage 2	Selectie beleidskaders	32

1. INLEIDING

1.1 Waarom een omgevingsvisie?

We gaan een nieuwe omgevingsvisie opstellen. Dit is het strategische langetermijnbeleid voor de fysieke leefomgeving van de hele gemeente. Het moment is goed gekozen, want de huidige omgevingsvisie uit 2028 is aan vervanging toe. Dat komt vooral door de schaa sprong in de regio. In de afgelopen tijd is duidelijk geworden hoe de Kempen regio zich wil ontwikkelen. Dat staat in de regionale Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040. Hierin hebben we met de drie andere Kempengemeenten afspraken gemaakt over de ontwikkeling van wonen, werken, bereikbaarheid, landschap, klimaat, voorzieningen en samenleving. De Kempengemeenten geven daar samen op eigen wijze vorm aan. Door de schaa sprong in de regio zal er de komende jaren veel op ons afkomen. De aanwezige kennisintensieve maakindustrie én het feit dat het in de Brainport regio goed wonen, werken en leven is, zorgen voor een forse groei. Dat betekent meer bedrijven, meer banen, meer inwoners en een toenemend verdienvermogen: de schaa sprong. We wachten niet af, maar gaan aan de slag om te voorkomen dat de groei tot knelpunten leidt en de regio vastloopt.

De volgende stap is de inkleuring per gemeente en per kern. Hoe gaan we de opgaven op onze eigen Reuselse manier invullen? Daar gaat onze visie over. Dit willen we graag Samen Doen!

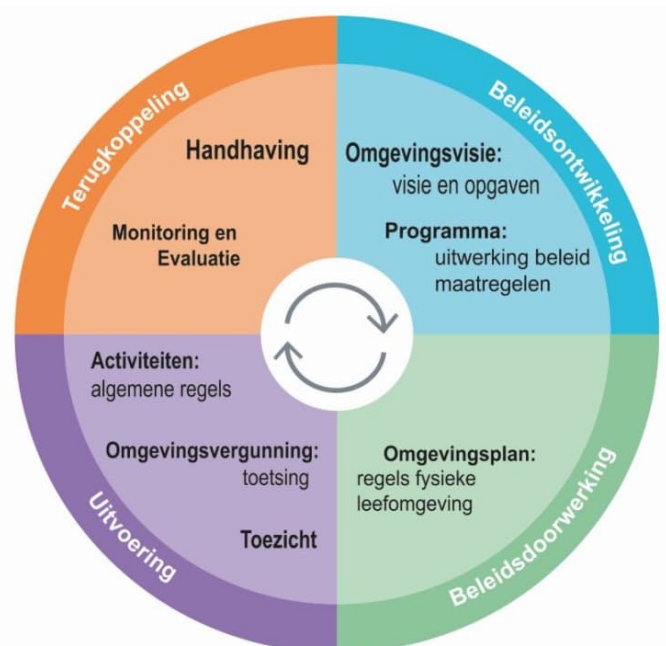
Daarnaast is het opstellen van een omgevingsvisie een verplichting die uit de Omgevingswet voort komt. In 2027 moet elke gemeente een omgevingsvisie hebben vastgesteld.

1.2 Wat is een omgevingsvisie?

Een omgevingsvisie is een langetermijnvisie voor het hele grondgebied van de gemeente. Onze stip op de horizon gaat straks in op het beleid per thema en beleid voor gebieden. Niet alles kan immers overal. Initiatiefnemers kunnen op basis van de visie inschatten of hun initiatief bijdraagt aan de visie en daarmee op medewerking kan rekenen. De gemeente gebruikt de visie als toetsingskader voor nieuwe initiatieven.

Vanuit die langetermijnvisie is het maken van keuzes een belangrijk doel om de komende jaren richting te geven aan beleid en projecten. De gemeente heeft daarbij oog voor de unieke kenmerken van het gebied: de combinatie van landbouw, natuur en recreatie, de rust en ruimte in vier kernen, de sterke gemeenschapszin, de ligging in de grensregio nabij steden als Tilburg, Eindhoven en Turnhout. Tegelijk liggen er belangrijke opgaven op actuele thema's als de toekomst van het buitengebied, de woningbehoefte, de bereikbaarheid, gezondheid, veiligheid, klimaatadaptatie en energietransitie.

De Omgevingsvisie is dynamisch. We bekijken regelmatig of we nog op de juiste weg zitten en of aanpassingen nodig zijn. Daarom plannen we minstens elke vier jaar een herijking om te controleren of we onze ambities nog steeds kunnen halen of dat we ze moeten aanpassen. We gebruiken hiervoor de beleidscyclus van de Omgevingswet. Op deze manier zorgen we ervoor dat onze visie blijft aansluiten bij onze behoeften en bij ontwikkelingen die op ons afkomen.

Figuur 1.1 Beleidscyclus

1.3 Hoe gaan we dat doen en wie betrekken we daarbij?

Het opstellen van de omgevingsvisie doen we in vier stappen. We doen dit samen. In onze gemeente staat “Samen Doen!” namelijk centraal. We werken samen met inwoners, ondernemers en organisaties aan de leefbaarheid en bloei van alle kernen.

Stap 1. Ophalen en de uitgangspositie bepalen

We bepalen eerst wat onze uitgangspositie is. We starten immers niet vanuit een blanco situatie. De volgende onderwerpen zijn daarvoor relevant:

1. Met welk beleid moeten we rekening houden in de omgevingsvisie en waar ontbreekt beleid waar de omgevingsvisie een antwoord op moet geven.
2. Welke opgaven spelen er waar de omgevingsvisie een antwoord op moet geven.
3. De identiteit van gemeente Reusel-De Mierden, die voortkomt uit kernwaarden die vanuit het verleden Reusel-De Mierden hebben gevormd. Daar zijn we trots op en die kwaliteiten willen we graag behouden.

Deze stap hebben we samen met de ambtelijke organisatie, het college en de gemeenteraad gezet in het laatste kwartaal van 2025.

Stap 2. In gesprek en keuzes maken in de Koers op hoofdlijnen

Veel is al bekend, maar we kunnen als gemeente ook de richting bepalen voor wat nog niet vastligt voor de toekomst. In de uitgangspositie is het vertrekpunt voor de visie aangegeven en zijn de belangrijkste opgaven benoemd. Het oplossen ervan kost meestal ruimte.

In deze stap gaan we in gesprek met inwoners, belangenorganisaties, samenwerkingspartners en de gemeentelijke organisatie (ambtelijk en bestuurlijk).

De gesprekken worden per kern georganiseerd. Dit doen we net na de gemeenteraadsverkiezingen.

Dat betekent in de praktijk dat de gemeente (ambtelijk en bestuurlijk) en de gemeenschap (inwoners, belangenorganisaties, samenwerkingspartners) zich uitspreken over wat voor hen belangrijk is. Uiteindelijk besluit de gemeenteraad over de vaststelling van de omgevingsvisie.

Wat we hebben opgehaald in deze fase, leggen we vast in een Koers op Hoofdlijnen.

Stap 3. Vertalen naar de ontwerp omgevingsvisie

Op basis van de Koers op hoofdlijnen, stellen we de ontwerp omgevingsvisie op. Naast thema- en gebiedsgerichte uitspraken over doelen en ambities, gaat de omgevingsvisie in op de uitgangspositie van de gemeente Reusel-De Mierden (kernkwaliteiten, identiteit, regionale rol) en koppelen we een uitvoeringsparagraaf aan de omgevingsvisie. Hierin blijft ‘maatschappelijke meerwaarde’ een belangrijk uitgangspunt voor nieuwe initiatieven. Wat die meerwaarde moet zijn, werken we uit in de omgevingsvisie.

Ook wordt in deze fase de Planmer-beoordeling gemaakt. Hierin wordt onderzocht of bij nieuwe ontwikkelingen belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Afhankelijk van de uitkomst daarvan is misschien nader milieuonderzoek nodig of worden aandachtspunten opgeschreven voor vervolgonderzoek.

Stap 4. Vaststelling visie

In de laatste stap leggen we de ontwerp omgevingsvisie 6 weken ter inzage. Dit zal naar verwachting in het najaar van 2026 gebeuren. Iedereen kan dan zijn mening geven over de visie. Dit kan door een zienswijze in te dienen. De gemeenteraad stelt uiteindelijk de omgevingsvisie vast. Daarbij wordt aangegeven of de raad het eens was met de ingediende zienswijzen en of de zienswijzen aanleiding geven de visie nog te wijzigen. Initiatieven die nu nog niet mogen, maar die we wel graag willen, kunnen daarna worden geregeld via een wijziging of afwijking van het omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan).

1.4 *Wat staat er in deze notitie?*

In deze uitgangshouding geven we aan waar we nu staan. In hoofdstuk 2 staat het vertrekpunt. Een groot aantal keuzes hebben we immers al gemaakt en die staan niet ter discussie. We gaan kort in op onze identiteit en kernkwaliteiten, onze rol en kansen in de regio, onze maatschappelijke opgaven en onze (beleids-)uitgangspunten. Ook staat hierin de opbrengst van de ophaalfase en de verschillende overleggen, die al hebben plaatsgevonden. Daaruit blijkt wat de deelnemers aan die gesprekken belangrijk vinden. Over de invulling daarvan gaan we vervolgens met de kernen en belangengroepen in gesprek.

2. VERTREKPUNTEN

2.1 Waar staan we nu?

De eerste stap na de vastgestelde Startnotitie Omgevingsvisie is het bepalen van de uitgangspositie. Dit is van belang, omdat de omgevingsvisie niet vanuit het niets begint. Er is veel beleid dat kaders meegeeft; zo hebben we in 2018 onze omgevingsvisie vastgesteld, waar de nu op te stellen omgevingsvisie op voort borduurt. Voor het buitengebied hebben we recent beleid vastgesteld in het Bestemmingsplan buitengebied 2023. Ook zijn we onderdeel van een regio met ieder haar eigen sterke punten waar we rekening mee moeten houden. In de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 staat waar we naartoe willen als regio. In de omgevingsvisie vertalen we dit naar onze lokale situatie.

Er zijn ook nieuwe opgaven die op ons afkomen, waar we in de omgevingsvisie een antwoord op moeten geven. Denk aan de transitie van het landelijk gebied, energietransitie en klimaatadaptatie die lokaal een plek moeten krijgen. De ruimte is schaars. Niet alles kan overal en we moeten dus keuzes maken en voorwaarden benoemen die we aan nieuwe ontwikkelingen willen stellen om onze kwaliteiten te beschermen. We hebben bij het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie input opgehaald en de opbrengst van twee toekomstdialogen voor de opstelling van de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 benut om onze uitgangspositie goed te kunnen bepalen.

2.2 Onze identiteit en kernkwaliteiten

Onze identiteit wordt gevormd door een reeks karakteristieken: de gemoedelijkheid, een sterke 'ons-kent-ons'-cultuur, sociale samenhang, gezelligheid, Bourgondische levensstijl, een groene en landelijke omgeving, een dorps karakter, agrarische mentaliteit, saamhorigheid, hard werken, eigenzinnigheid en trots. We pakken aan, we vieren graag én soms smokkelen we een beetje. Deze eigenschappen vormen de basis van wie we zijn.

Kernkwaliteiten

De gemeente Reusel-De Mierden bezit vele kwaliteiten. Het is hier prettig wonen, werken en recreëren.

De belangrijkste kwaliteiten van onze gemeente zijn:

- De rust en ruimte.
- De groene, landelijke uitstraling.
- Een ruime opzet.
- Een gezonde economie.
- Een sterk gemeenschapsgevoel.

Die kwaliteiten willen we graag behouden. Dat is het uitgangspunt voor de Koers.

Het landschap als fundament

Het mozaïeklandschap is een kernkwaliteit van de Kempen en vormt het fundament van onze woon- en leefomgeving. Het landschap is afwisselend en bestaat uit beekdalen, bossen en vennen, heide, oud agrarisch cultuurlandschap en jonge heideontginningen. Kernen en buurtschappen met een typische Kempische cultuur en historie liggen hier als schakels tussen.

De beekdalen van de Reusel en Raamsloop zijn belangrijke ruimtelijke structuren en zorgen voor een groenblauwe dooradering van het gebied. De kernen liggen op de hogere delen.

Het noorden bestaat voornamelijk uit bos en heide, recreatie en natuur. Het middengebied is een kleinschalig landelijk landschap met agrarisch gebied, kernen en bedrijventerrein. In het zuiden ligt een grootschalig agrarisch gebied, energielandschap, bedrijven en bos/recreatiegebied.

Wonen, leven en recreatie

De gemeente Reusel-De Mierden kent vier kernen (Hooge Mierde, Hulsel, Lage Mierde en Reusel) en diverse buurtschappen (Braakhoek, De Hoef, De Hoek, Heikant (Hulsel), Heikant (Reusel), Kippereind, Kuilenrode, Mispelend, Vloeieind en Vooreind) in een rustige, groene omgeving met veel recreatiemogelijkheden. Natuur en ontspanning zijn altijd dichtbij en dat is aantrekkelijk voor inwoners en recreanten. De Kempen zijn populair als woongebied. Kempisch wonen betekent dorps wonen, met vooral laagbouw, weinig geschakelde woningen en ruimte om achterom te kunnen. Groen en voorzieningen in de buurt zijn belangrijk. De verschillen tussen de kernen – in grootte en voorzieningen – zijn deels een kracht die we willen behouden. De steden met uitgebreide voorzieningen en werkgelegenheid liggen om de hoek.

De nabijheid van Eindhoven, Veldhoven en Tilburg en de betaalbaarheid van woningen maakt het gebied aantrekkelijk voor mensen uit de stad die zoeken naar groen, gemeenschapsgevoel en Brabantse gemoedelijkheid. Hierdoor groeien de kernen.

De Kempische gemeenschap

Inwoners voelen zich sterk verbonden met hun leefomgeving. Gemeenschapszin, sociale cohesie en een rijk verenigingsleven zijn kenmerkend voor de Kempische identiteit.

De 'ons-kent-ons'-cultuur en de mentaliteit van nuchterheid, hard werken en niet zeuren zorgen ervoor dat Kempenaren voor elkaar klaarstaan, zowel individueel als via verenigingen. Deze eigenschappen dragen bij aan een enigszins conservatieve en zelfredzame samenleving: de Kempenaar denkt er vaak het zijne van, zonder dat altijd uit te spreken. Tegelijkertijd is er ruimte voor Bourgondisch genieten en ontspanning.

Economische ontwikkeling

Ook economisch is de regio in trek. De maakindustrie profiteert van de groei van de Brainportregio, met bedrijven die hightech systemen en materialen ontwikkelen – deze zijn overal te vinden, zelfs op de kleinste bedrijfslocaties.

De vrijetijdseconomie wordt steeds belangrijker. Versterking van het landschap, beekherstel, nieuwe fietspaden en recreatieve voorzieningen dragen hieraan bij.

Daarnaast heeft de gemeente een sterk agrarisch cluster. Een groot deel van het grondgebied is agrarisch in gebruik en levert een belangrijke bijdrage aan de voedselvoorziening. Dit bepaalt ook het landschap: grootschalig in het zuiden, kleinschaliger in het noorden. De agrarische sector met akkers, weiden en dierhouderijen blijft een essentieel onderdeel van de Kempen. Kenmerk is ook dat er steeds meer nieuwe functies in het buitengebied een plek vinden..

Mobiliteit en bereikbaarheid

Door de ligging in de grensregio en de uitgestrektheid van het gebied is de auto het belangrijkste vervoermiddel. De bereikbaarheid is goed, maar kan beter, zeker voor fietsers en het OV.

2.3   Beleid

Er is veel actueel beleid. Dat staat niet ter discussie en nemen we als uitgangspunt voor de omgevingsvisie. In de visie nemen we de essentie op en verwijzen daarnaar. Ook leggen we waar nodig nieuwe accenten als er opgaven op ons afkomen waar we in het beleid nog geen antwoord op hebben gegeven. De omgevingsvisie zorgt voor samenhang tussen de verschillende thema's en beleidsvelden.

Een overzicht van de actuele beleidsstukken staat in bijlage 2. Ook gaan we in op enkele actuele beleidsstukken, die relevant zijn voor de hele gemeente. Dit geeft geen volledig beeld, maar wel inzicht in de belangrijkste vertrekpunten voor de omgevingsvisie en kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen.

De belangrijkste beleidsstukken zijn de huidige omgevingsvisie en het bestemmingsplan buitengebied als vertrekpunt. De groeiopgave komt erbij en is beschreven in de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 en de Kempische visie op Wonen 2024-2028. In de dorpsrandenverkenning zijn de mogelijke uitbreidingslocaties voor woningbouw verkend.

2.4 *Onze rol en kansen in de regio*

In de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 hebben we het toekomstbeeld voor de Kempen in 2040 bepaald: “In onze samenleving is iedereen welkom en leren we elkaar graag kennen. Onze regio wordt gekenmerkt door dorpse bebouwing met geschikte woningen voor jong en oud, voor Kempenaar én nieuwkomer. De maakindustrie en de vrijetijdssector zijn kenmerkend voor de regio en maken de Kempen economisch sterk. Alle kernen zijn goed en veilig te bereiken met een geschikt vervoermiddel voor iedereen. De natuur en het mozaïeklandschap zijn altijd dichtbij. Onze voorzieningen zorgen voor leefbaarheid en levendigheid in alle kernen. We behouden onze veilige en rustige leefomgeving waar het dorpse karakter met het actieve verenigingsleven centraal staat. Dit alles draagt bij aan de brede welvaart van de Kempen en het welzijn van alle Kempenaren.”

Accenten voor onze gemeente zijn de rust en ruimte, het groen, ons sterke agrarische cluster en de maakindustrie. Wij willen een Kempengemeente blijven waar het goed wonen en leven is. Door onze ligging bij de grens op iets grotere afstand van Tilburg en Eindhoven is het hier rustiger. Er is meer groen, rust en ruimte dan in de steden en de direct daaromheen liggende kernen. We dragen ons steentje bij aan de groeiopgave, maar willen graag het dorpse karakter behouden. We zien kansen voor aantrekkelijk wonen en recreëren, behoud van voorzieningen, natuurherstel en bereikbaarheid.

2.5 *Actuele maatschappelijke opgaves*

De actuele maatschappelijke opgaves in de regio zijn beschreven in de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040. We staan voor een aantal opgaves die ruimte kosten. Denk aan voldoende woningen, zorgen dat we met klimaatverandering om kunnen gaan, natuurherstel, behoud van basisvoorzieningen, veiligheid en gezondheid, een goede bereikbaarheid, kortom onze brede welvaart.

De gemeente werkt doorlopend aan een vitale samenleving en heeft oog voor de schaa sprong-ontwikkelingen in de Brainportregio die op de gemeente afkomen. De gemeente trekt daarin gezamenlijk op met andere gemeenten. Het behoud van leefbare kernen staat voor ons voorop! Dat betekent dat er in elke kern voldoende woningbouw naar behoefte moet zijn, elke kern een gemeenschapshuis en basisschool moet hebben, en dat de bereikbaarheid zowel in de kern als daarbuiten goed moet zijn.

Daarnaast zijn we ervan overtuigd dat in onze kernen veel vitaliteit en kracht zit die op een positieve wijze bijdraagt aan het nemen van meer verantwoordelijkheid door inwoners zelf om de leefbaarheid en het welzijn van de eigen kern te behouden. Als gemeente betekent dit dat we willen luisteren naar ideeën van inwoners en ruimte willen geven om te experimenteren om mooie dingen in onze samenleving te laten ontstaan. Dat is voor ons “Samen Doen!”. Hierdoor wordt de eigen kracht van onze inwoners alleen maar beter benut.

Verder zetten we in op een integrale aanpak zodat de beweging van nazorg naar voorzorg vanuit alle beleidsvelden actief en met overtuiging wordt ingezet. Voorkomen is immers beter dan genezen. We richten onze aandacht op preventie en vroeg-signalering en op het stimuleren van een gezonde leefstijl in het kader van vitaliteit. Hiermee willen we voorkomen dat inwoners in een situatie komen die deelname aan de maatschappij in de weg staat. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar onze jongeren, die hun hele toekomst nog voor zich hebben, maar ook naar onze ouderen en mensen met een beperking. ‘Iedereen doet mee’, wat ons betreft.

2.6 Hoofdthema's

Uit een aantal inventariserende gesprekken met diverse doelgroepen (zie bijlage 1) en een inventarisatie van het bestaande beleid (zie bijlage 2) komen de volgende thema's voor de omgevingsvisie naar voren:

- Gezondheid.
- Veiligheid / Sociale veiligheid / Ondermijning / Weerbaarheid / Jeugdproblemen.
- Mobiliteit en bereikbaarheid.
- De transitie van het landelijk gebied (de toekomst van de landbouw, natuur en recreatie).
- Ontwikkelstrategie de Kempen: Realisatie van 950 tot 1.500 woningen in 2040, waarbij ook bereikbaarheid, werkgelegenheid en voorzieningen mee moeten groeien.
- Ruimtelijke kwaliteit.
- Economie (agrarisch, maakindustrie, recreatie, uitbreiding bedrijventerrein).
- Energietransitie en netcongestie.
- Water en klimaatadaptatie.
- Inclusieve samenleving.
- Recreatie.
- Natuur / biodiversiteit / overgangsgebieden tussen agrarisch en natuur.
- Samenwerking in de regio en de noodzaak van een dynamische visie.

Deze thema's komen terug in de visie en worden waar nodig ook als gebied op de visiekaart opgenomen.

2.7 Te maken keuzes

Een omgevingsvisie is een opsomming van wensen en ambities, maar ook een document waarin keuzes worden gemaakt. Niet alles kan immers overal. We staan voor de opgave om de verschillende ruimtelijke ontwikkelingen in samenhang te bekijken en prioriteiten te stellen.

De meeste keuzes hebben te maken met de groeiopgave, de toekomst van het landelijk gebied en de samenleving. Hoe geven we samen met de kernen invulling aan de groei? Hoe zien we de ontwikkeling van het landelijk gebied? Hoe zorgen we dat het hier fijn wonen en leven blijft? De samenleving staat hierbij centraal.

De groei van de kernen

Woonlocaties

In de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 is bepaald dat er in de gemeente Reusel-De Mierden minimaal 950 tot maximaal 1.500 woningen worden gebouwd. In de kleine kernen wordt gebouwd voor de autonome groei met een kleine plus en in Reusel vindt de grote plus plaats. Dit is vastgesteld door de gemeenteraad en komt uit de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040. Binnen de kernen zelf is daarvoor onvoldoende ruimte. Voor de mogelijke uitbreidingslocaties heeft de raad in oktober 2025 de zoeklocaties vastgesteld. Die staan niet ter discussie. Wel is de vraag hoe we in Reusel/Hooge Mierde/Lage Mierde/Hulsel de woningbouw willen vormgeven.

Werklocaties

Bij de ontwikkelstrategie behoren niet alleen woningbouwlocaties. Meer inwoners betekent ook meer vraag naar werklocaties. Hoe zien we dat voor ons? En onder welke voorwaarden?

Ontsluiting/bereikbaarheid

Meer inwoners betekent meer verplaatsingen, of dat nu gebeurt met de auto, het openbaar vervoer, met de fiets of anderszins. Wat betekent dit voor de kernen?

De ontwikkeling van het landelijk gebied

Natuur

Het belang van de natuur wordt door de groei van onze gemeente steeds groter, evenals de druk op de natuur. Welke keuzes willen we voor de toekomst maken als het om natuur gaat?

Recreatie

Onze gemeente is aantrekkelijk voor toeristen en recreanten door de afwisseling in agrarisch gebied, natuur en kleinschalige karakteristieke kernen. Dat willen we in de toekomst graag zo houden, maar welke schaal hoort daar eigenlijk bij? En op welke doelgroep richten we ons eigenlijk?

Landbouw

De landbouw gaat veranderen maar we weten nog niet precies hoe. In Reusel-De Mierden is een tweedeling zichtbaar; in het zuiden van de gemeente bevinden zich de grootschalige en intensieve agrarische bedrijven, in het noordelijk deel is de schaal kleiner en zijn de kwaliteiten van natuur en landschap hoger. Het is duidelijk dat de huidige landbouw tegen grenzen aanloopt van natuur, water en milieu. Tegelijkertijd willen we ook dat de boer een fatsoenlijke boterham kan verdienen. De boer zorgt immers voor ons landschap, economie en werkgelegenheid. Met die wetenschap in het achterhoofd, moeten we nadenken over hoe de toekomstige landbouw eruit zou moeten zien. Hoe zien we de toekomst van de landbouw in Reusel-De Mierden?

De samenleving centraal

Gemeenschap

Onze kernen kenmerken zich door een hechte gemeenschap. Mensen kennen elkaar, zijn betrokken en helpen elkaar als dat nodig is. Deze gemeenschapszin willen we behouden. Wat is hiervoor nodig?

Toekomstbestendig

Duurzaamheid is een belangrijke opgave. Denk hierbij aan opwek van duurzame energie en besparing ervan, duurzame mobiliteit, hergebruik stimuleren, biodiversiteit vergroten en het aangaan van duurzame sociale relaties. Ook maatregelen die ons helpen om te gaan met klimaatverandering (wateroverlast en hittestress, waar met name ouderen gevoelig voor zijn) horen daarbij. Wat betekent dit voor de kernen?

Voorzieningen

Voor het goed kunnen functioneren van onze kernen, moet het voorzieningenniveau op peil zijn. Is dat nu het geval? Zo nee, wat ontbreekt er?

Eerst in gesprek, vervolgens de puzzel leggen

Om de ruimtelijke puzzel goed te kunnen leggen, hebben we de input van de inwoners en belangengroepen nodig. Daarom gaan we de komende tijd gesprekken organiseren. We willen graag een omgevingsvisie ontwikkelen die aansluit bij wat er leeft in de samenleving, waarin inwoners zich herkennen en waar zij zich bij betrokken voelen, en die daardoor kan rekenen op breed draagvlak binnen de gemeenschap.

Bijlage 1 Opbrengst ophaalsessies uitgangspositie

We hebben in deze eerste stap de volgende doelgroepen benaderd:

- Brede ambtelijke vertegenwoordiging.
- College.
- Raad.

Daarnaast is in 2024 een toekomstdialoog gevoerd voor de opstelling van de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040. Onderdeel daarvan was een gesprek in de kern Reusel op 15 april 2024 en in de kern Hulsel op 7 mei. De uitkomsten daarvan zijn belangrijk voor de uitgangspositie. We bouwen verder op wat er al is gedaan.

De opbrengst die in deze bijlage is verzameld, is geen vastgesteld beleid. Het gaat om een momentopname en geeft aan wat de deelnemers aan de verschillende bijeenkomsten op dat moment belangrijk vonden.

OPBRENGST WERKSESSIE GEMEENTERAAD 9 DECEMBER 2025

Aanwezig

13 raadsleden

Wat moet het instrument omgevingsvisie voor u doen?

- **Stip op de horizon 5.**
- **Toetsingskader 5.**
- Initiatiefnemers inspireren 1.
- Iets anders 0.

Reacties

- Pragmatisch gezien is een toetsingskader handig.
- Stip: om de initiatieven aan te kunnen toetsen.
- Ruimte voor initiatiefnemers.

Welk abstractieniveau hoort daar bij?

(Concreet of met doelbeschrijvingen, globaal of wat verder ingevuld met randvoorwaarden).

- **Functioneel abstract 4.**
- Functioneel concreet 3.
- Doelgericht abstract 3.
- Doelgericht concreet 3.

Reacties

- Functioneel abstract: Door het abstract te laten hou je wat meer ruimte voor raad en burgers. Dat is flexibeler. De visie gaat langer mee, maar geeft wat minder sturing.
- Functioneel concreet: wel precies, niet heel gedetailleerd.
- Doelgericht abstract: wel gebieden en functies aangeven waar je naartoe wil. Andere zaken horen daar niet bij.
- Doelgericht concreet: is wat flexibeler, bij functioneel kan je minder afwijken.

Belangrijke opgaven: top 3

1. **Gezondheid.**
2. **Mobiliteit en bereikbaarheid.**
3. **Beleid buitengebied.**
4. Ruimtelijke kwaliteit.
5. Economie.
6. Energietransitie en netcongestie.
7. Ontwikkelstrategie de Kempen en zoekgebieden dorpsrandenverkenning.
8. Water en klimaat.
9. Inclusieve samenleving.

Reacties

- Gezondheid is ook leefbaarheid en specifiek leefbaarheid kleine kernen.
- De agrarische sector zit in de knel, beschermen. Provinciale ontwikkelingen kunnen de gemeente belemmeren.
- Fijnstof en stikstof zijn belangrijke thema's (spanningsveld natuur en agrarisch).

Mist u nog iets?

- **Recreatie.**
- **Veiligheid / Sociale veiligheid / Ondernijning/Weerbaarheid.**
- **Natuur beleid.**

- Dynamisch.
- Samenwerking regio.
- Jeugdproblemen.
- Overgangsgebieden.

Reacties

- Recreatie voor inwoners en ook voor mensen van buiten.
- Het is wat anders als een structuurvisie, de visie is dynamischer. We gaan ook monitoren, evalueren en evt. updaten. Hoe concreter, hoe sneller wijziging aan de orde is. Het beleid actueel houden.
- Weerbaarheid heeft ook met burgerschap te maken.
- Helaas zijn er in verhouding veel problemen bij de jeugd. Daar moeten we iets mee.
- Buffergebieden aan de randen van agrarisch gebied en natuurgebied hebben behoorlijke impact.

Wat is de top 3 kernkwaliteiten en welke identiteit levert dat op?

Kernkwaliteiten

- Groen.
- Sfeervol.
- Ruimte voor ontwikkeling.
- Sociale controle.
- Groot wegen/fietspadennetwerk.
- Verenigingsleven.
- Meer praktisch dan theoretisch ingesteld.
- Harde werkers.
- Saamhorigheid agrarische bedrijven kern.
- Saamhorigheid.
- Landschap.
- Sociale binding.
- Grensgemeente.
- Mooi buitengebied.
- Zingen in koren.
- Gilden.
- Voetbal.
- Goede bereikbaarheid.
- Voort nu voldoende voorzieningen.
- Reusel, Hooge Mierde, Lage Mierde, Hulsel, prima wonen en leven.

Karakteristieken (historie)

- Landelijk (2x).
- Landelijk historisch.
- Grensgemeente.
- Ons kent ons.
- Buitengebied met bloeiende agrarische sector.
- Brussel, Den Haag en Den Bosch zijn ver weg.
- Aanpakken.
- Samen zijn.
- Karakteristiek ons kent ons. Altijd zo geweest maar zuinig op zijn.
- Groen.
- Reusel.
- Sterk agrarisch gebied.
- Karakteristiek van vroeger uit.

- Bloeiende verenigingen.
- Sociaal conservatief.
- Hart voor buitengebied.
- Historisch besef.
- Gezonde en sportieve strijd.
- Muzikaliteit.
- Leefomgeving.
- Actief verenigingsleven, muziek, sport.
- Gezonde en sportieve strijd.
- Mooi woongebied op 'korte' afstand van grote steden.

Identiteit

- Gemoedelijk (3x).
- Ons kent ons (3x).
- Bourgondisch.
- Gezellige sfeervolle gemeente met goede sociale cohesie.
- Agrarische mentaliteit.
- Samen.
- Sociaal.
- Sterk verenigingsleven.
- Besloten kleine kernen.
- Lid zijn van een gezelschap met hetzelfde doel.
- Saamhorigheid.
- Hard werkend.
- Eigenzinnig.
- Sterke sociale structuur.

Wat valt op/reacties:

- Gezellig Brabants, Bourgondisch leven, groen, saamhorigheid, verenigingsleven, het sociale, ons kent ons, agrarische gemeente (agrarisch en ook natuur), landelijk gebied, Brussel en Den Haag en Den Bosch zijn ver weg, "Coyboyland".

Wat verstaat u onder Kempisch wonen?

- Karakteristiek: we komen achterom binnen. Geen hoogbouw, geen grootschalig geschakelde woningen.
- De woningbouwopgave van de Kempen. Daar waar de versnelling op is afgegeven. Zorg dat het uit kan: gezonde financiën.
- Ruimte om je heen, natuur in de buurt.
- Rust (geen vliegtuigen en helikopters).
- Kempisch is ook een boerderijachtige bouwstijl.
- In Reusel kan het iets hoger, niet in de kleine kernen.

Aanwezig: Voltallig College

Wat moet de omgevingsvisie voor u doen?

- Visie waar je naartoe wil.
- Aangeven wat je wil zijn.
- Niet te abstract, concreet aangeven wat je wil doen.
- Een werkbare visie.
- Pragmatisch.
- Zorg dat het ambtelijk gemakkelijk is om te toetsen of een initiatief past.
- Geen papieren tijger.
- De richting is al duidelijk (er is ook al een toekomstdialog gehouden met de kernen (Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040)).
- Laat het karakter van de vier kernen terugkomen.
- Geen 10 hoog, geen grote dozen, wel flexibiliteit. Dorps karakter (bandbreedte, streven naar).
- Niet op 0 beginnen, er liggen al uitgangspunten. Geef de plaats van de omgevingsvisie (het puzzelstuk) in het grotere geheel duidelijk aan. Wat is wat? Er is een visie, missie, de Ontwikkelstrategie de Kempen. Positioneer de omgevingsvisie. Waar in de (kerst)boom. Wellicht de boom uit het logo van de gemeente hiervoor gebruiken?
- Ook Brabant Zuidoost heeft een visie. De visies komen niet 1 op 1 overeen.
- Maak een gebiedsgerichte visie.
- Het gesprek voeren. Er is een mentaliteit van mogelijk maken ("Niet lullen maar poetsen"). Het mogelijk maken zit in het DNA.

Belangrijke opgaven: aanvullingen en accenten

- De gemeente is ook typisch agrarisch en toeristisch. Het gaat niet alleen over wonen.
- Ook vrijetijdseconomie benoemen. Dit draagt bij aan brede welvaart.
- Veiligheid hoort er ook bij: Veiligheid op straat wordt steeds belangrijker. Meenemen in ontwerp buitenruimte. Sociale en fysieke veiligheid. Wellicht ook voorbeelden benoemen (camera's, verlichting, overzichtelijk groen, sociale controle).
- Uitbreiding bedrijventerrein /werklocaties benoemen.
- Zorgen voor voldoende voorzieningen.
- Brede welvaart is een containerbegrip, benoem ook de thema's die daaronder vallen.
- Vergrijzing, inclusieve samenleving. Ook naar elkaar omkijken, ontmoeten. Bereikbare ontmoetingsplek.
- Sport en cultuur zijn belangrijk. Verenigingsleven faciliteren.
- Water en klimaatadaptatie ook benoemen (Gebiedsgerichte Aanpak). Ook gebieden vernatten.

Wat is de top 3 kernkwaliteiten en welke identiteit levert dat op?

Karakteristiek

- Groene leefomgeving, agrarisch, kleinschalig.
- Sterke organisaties, familiebedrijven-gevoel, dorps open structuren.
- Dorps karakter, eigen identiteit als gemeente Reusel-De Mierden maar ook Kempisch.
- Kernen met grote saamhorigheid, levendig, voldoende voorzieningen, goed bereikbaar.
- Rustig, verkeersluw, ruimte, hoog voorzieningenniveau/winkels.

Kernkwaliteiten

- Landelijke uitstraling, ruimtelijke opzet, gezonde economie.
- Vrijwilligersbestand, gemeenschapsgevoel, handen uit de mouwen mentaliteit.
- Nabuurschap, verenigingsleven, inclusie.
- Samen met de inwoners, "Samen Doen!"

- “Samen Doen!”: gemeente, ondernemers, inwoners, verenigingen.

Identiteit

- Trots.
- We pakken aan, we feesten en we smokkelen soms.
- Activiteiten, actieve gemeenschap.
- Economisch samenspel met Eindhoven (bijvoorbeeld ASML).
- Geen flatgebouwen, voldoende groen.
- Stad en landschapspark.
- Groene entree van de Brainport.
- De gemeente is ook economisch onderdeel van de Brainport. Voorbeeld: ook op het kleinste industrieterrein worden producten geleverd voor ASML, het is één groot systeem.
- Het zuiden is een grootschalig agrarisch ‘bedrijventerrein’- en energielandschap. De randen langs de grens zijn vooral natuur.
- De kern Reusel wordt steeds groter.
- Het gebied ten noorden van Reusel is een kleinschalig landschap met kernen.
- De noordkant van de gemeente is vooral natuur en recreatie.
- Het aantal mensen in de regio groeit. Het gebied is ook voor mensen uit de stad. Het is een mooi achterland waar je fijn kunt wonen en recreëren.
- Het wordt drukker. Hoe vang je dat goed op?

Wat verstaat u onder Kempisch wonen?

- Dorps karakter, ruimte opzet.
- Ruim wonen.
- Niet te hoog, maar maximale hoogte ook niet dichttimmeren.
- Dit betekent dat de inbreidingsmogelijkheden beperkt zijn.
- Er wordt ook onderzoek naar gedaan.

OPBRENGST BREED AMBTELIJK OVERLEG 30 OKTOBER 2025

Totaal 25 deelnemers

PITCHES

- Beleidsdoelen.
- Opgaven.
- Raakvlakken met andere beleidsvelden.
- Hoe moet dit landen op de kaart.

(Strategie en projectleider omgevingsvisie)

- In 2022 is de Startnotitie actualisatie omgevingsvisie vastgesteld.
- Geen discussie over bestaand beleid.
- Ontwikkelstrategie de Kempen vastgesteld (wonen, werken, bereikbaarheid).
- Daarna kwam de schaalsprong erbij.
- Faciliteren wonen, bedrijven en bereikbaarheid.
- Ook brede welvaart meenemen.
- Eind 2024 is de Ontwikkelstrategie de Kempen vastgesteld, helaas gewijzigd vastgesteld in Eersel.
- Goede hov, max 13.000 woningen, waarvan 1.500 in 2040, nieuw Kempisch bedrijventerrein in Eersel, ook voorzieningen mee laten groeien.
- De opgave is om de regionale opgave lokaal te vertalen in de omgevingsvisie.

(Rentmeester en ervencoach)

- ro, grond en pachtzaken, agrarisch, bos, natuur.
- Landbouwgemeente borgen, wellicht krimp.
- Daar hoort natuur en landschap bij.
- Duurzaamheid landbouw meenemen bij nieuwe ontwikkelingen.

(Civiele kunstwerken, kabels en leidingen, openbare verlichting)

- Gebiedsontwikkeling en beheer.
- Co2 reductie.
- Footprint terugbrengen (energie).
- Energietransitie: 60-70 extra trafohuisjes en 2- 3 grote verdeelstations nodig (Enexis).
- Grond en reststoffen: nieuw station bij Vloeiend.

(Sport en sportaccommodaties), (Gezondheid, brede welvaart, kernteam), (Maatschappelijk vastgoed)

- Gezond actief leefakkoord: ambities: versterken sociale basis, gezonde start jonge kinderen, gezonde leefstijl, welbevinden, vitaal ouder worden.
- Toekomstbestendige sport (verenigingen en voorzieningen), inclusieve speelvoorzieningen, voldoen aan beweegnorm.
- Belang van sport en bewegen in de openbare ruimte.
- Fiets- en wandelroutes, ontmoetingsruimte, zelfredzaamheid, participatie.

(Economie, bedrijventerreinen, kernteam)

- Economie, ook bruisend centrum.
- Er is behoefte aan lokaal bedrijventerrein in de gemeente en een subregionaal bedrijventerrein in de Kempen.
- Er wordt nog lokaal terrein uitgegeven.
- Bedrijfsverzamelgebouw: wat is dat 2-3-4 bedrijven?
- Energietransitie, meer woningen is meer werk.
- Mobiliteit en bereikbaarheid: verbinding met de snelweg verbeteren.

- Ruimte is schaars. Meer de hoogte of diepte in?
- Er komt een migrantenhotel op de grens met Reusel.
- 90 ha bedrijventerrein in regio nodig tot 2040, 40% grootschalige productie, behoefte aan uitbreiding. De potentiële zoeklocaties zijn bekend.

(Planoloog, buitengebied)

- Omgevingskwaliteit en economie, ruimtelijke ontwikkeling, vooral buitengebied.
- Groot buitengebied waar alles samen komt, ruimte is schaars.
- Landbouw extensiveren betekent dat er meer grond nodig is.
- Kernen en bedrijventerreinen moeten ook uitbreiden.
- Ook veel VAB's, kijken naar functiemening en meerwaarde.
- Wat past in welk stukje van het buitengebied.
- Eind 2024 is het BP buitengebied vastgesteld. Wachten op landelijke oplossingen voor stikstof.
- In het bestemmingsplan zijn gebieden aangewezen die bouwsteen zijn. Reusel zuid is primair landbouwgebied.

(Stedenbouwkundige, ruimtelijke kwaliteit)

- Ruimtelijke identiteit.
- Versterking landschap.
- Benutten en beschermen cultuurhistorische waarden.
- Kwalitatieve woningbouw, veel raakvlakken met andere beleidsvelden.
- Nota ruimtelijke kwaliteit-deel buitengebied, ook groenbeleid.

(Energietransitie en duurzaamheid)

- Veel duurzame opwek, zonneparken, windmolens.
- Nieuwe complexere opgave, naar duurzaam, betaalbaar en betrouwbare energievoorziening.
- Minder gebruik, duurzame opwek.
- Elektranet zit vol, nieuwe initiatieven kunnen niet aangesloten worden.
- Warmtenet niet mogelijk, individuele oplossingen.
- Raakvlakken met woningbouw, ro, mobiliteit, ook klimaatadaptatie en landschap, sociaal domein (iedereen moet mee kunnen doen).
- Gemeente doet meer dan RES, vergunningen zijn er maar moet nog wel gebouwd worden.
- Ook gebouwenportefeuille gemeente verduurzamen.

(Groen, buitendienst), (Toezichthouder kabels en leidingen)

- Belangrijk dat er voldoende groen is.
- Veiligheid is belangrijk.
- Als een ontwikkeling gerealiseerd is, komt de buitendienst in beeld.
- Eerder betrekken bij plannen: iets meer aan de voorkant de praktische kant oppikken.
- Raakvlakken met veel andere beleidsvelden.

(Planoloog, stedelijk gebied)

- Stedelijke ontwikkeling, omgevingskwaliteit.
- Woningbouw is de grootste opgave.
- Raakvlakken met herinrichting.
- Woningbouw bij bedrijvigheid.
- Omgevingsvisie als inspiratiedocument (gebiedsgericht en themagericht).

(Projectleider Omgevingsvisie en Planoloog Gemeente Bladel)

- Inwoners vonden leefomgeving en voorzieningen belangrijker dan woningen.
- Proces van drie jaar: inventarisatie beleid, schaa sprong, ambities, input belanghebbenden opgehaald.

- Kijk ook goed naar de uitvoering: hoogover versus uitvoering.
- Ambities/perspectief per gebied aangeven.
- Raad actief betrekken.
- Het is moeilijk om echte keuzes te maken.
- Hoe gedetailleerd wil je het hebben?
- Koppeling met andere stukken maken, ov als kapstok. Nu kijken of het werkt.
- De Omgevingsvisie is een dynamisch document.
- In de omgevingsvisie van Bladel zijn ontwikkellocaties en zoeklocaties voor wonen aangeduid.

(Veiligheid)

- Veiligheid op straat.
- Crisisbeheersing, veiligheidsregio.
- Aanpak ondermijning.
- Openbare orde en veiligheid.
- Bewustwording vergroten.

(Verkeer en Mobiliteit, kernteam)

- Bezig met mobiliteitsplan.
- Ook bereikbaarheid.
- Op Tilburg en Eindhoven gericht, Tilburg niet vergeten.
- Wegenstructuur intern en ontsluiting goed regelen.
- Infrastructuur is al geoptimaliseerd, ook inzet op gedragsverandering.
- Stompprincipe bij nieuwe wijken.
- Auto blijft belangrijk, maar ook meer ov.
- In de nieuwe concessie komt de gemeente er beter uit (verbinding Hilvarenbeek).
- Minder parkeren kan alleen als ov goed geregeld is.
- Verzoek ingediend voor Bravo flexhaltes, halte bij brandtoren voor natransport met taxi.
- Hov hub in Eersel op losse schroeven, wel wens. HOV is voorwaarde om de schaa sprong te faciliteren.

(Klimaatadaptatie, water en riolering)

- Visie klimaat en waterrobuust.
- Water en bodem sturend.
- Klimaatbeleid.
- Reusel en Raamsloop, veel laaggelegen gebieden. Woningbouw is daar lastig.
- De riolering moet worden vervangen, hemelwater afkoppelen? Waar wordt het water dan afgevoerd?
- Met veel belangen te maken, ook van provincie en waterschap.
- Goed betrokken bij opgaven.

(Milieu en bodem)

- Milieubeleid.
- Milieukwaliteit bodem speelt hier wat minder, vooral geurnormen, stikstof.
- Balans tussen beschermen kern en tegelijk mogelijkheden agrarische sector behouden.
- Aangesloten bij schone luchtakkoord. Uitvoeringsprogramma voor Reusel komt nog.

(Projectleider woningbouw en omgevingsvisie)

- Woningbouw en gebiedsontwikkeling: grote maar realistische opgave, minimaal 950, maximaal 1.500.
- Woondeal: minimaal 45.000 woningen tot 2030.
- Kempische visie op wonen.
- 650 tot 2030, naar 1.500 in 2040.
- Groeien doe je niet zomaar, fijne leefomgeving.

- 30 sociaal, 37% betaalbaar, 33 vrije sector.
- Waar? Potentiële locaties staan in de dorpsrandenverkenning, ca 35 potentiële locaties. De Raad heeft deze 28 oktober 2025 vastgesteld.
- Bouwen voor autonome groei in alle kernen, in Reusel ook voor de regio.
- In elke kern als gemeente regie voeren op minimaal 1 project.
- Toekomstbestendig, leefbaar, betaalbaar.
- Ambitie raakt alle beleidsvelden. Doorpraten over hoe hier verder invulling aan kan worden gegeven.
- Bouwsteen voor visie met zoekgebieden (grootschalig, kleinschalig, transformatie).
- Motie: raad wil woningbouwlocaties in de omgevingsvisie laten landen. De afweegbare locaties zijn nu openbaar. Dit zijn meer locaties dan uiteindelijk voor de opgave nodig zijn.
- De lagenbenadering van de provincie is gebruikt.
- Op sommige locaties is een voorkeursrecht gevestigd.

(Communicatie)

- Idee is om in elke kern een avond te organiseren en het gesprek te voeren. Er is al een Toekomstdialog geweest. De verwachtingen goed managen. Er zijn goede bouwstenen. "Samen Doen!" is het motto in de gemeente.
- In alle kernen zijn dorpsraden, behalve in Reusel. Insteek is om alle bewoners te benaderen.

Overig en afsluiting

- In de pauze konden de deelnemers op een poster aangeven wat de kernkwaliteiten van de gemeente Reusel-De Mierden zijn, wat karakteristiek is dat we willen behouden en wat de identiteit bepaalt. De resultaten worden nog aangevuld.
- In de kernrandenverkenning is het landschap alleen rond de kernen in beeld gebracht. In de huidige visie van de gemeente Reusel-De Mierden is een uitgebreid bijlageboek met kaartmateriaal opgenomen (basis voor land-schapskaart). Er is ook een cultuurhistoriekaart.
- Er zijn veel bouwstenen voor de visie: input voor uitgangspositie. Doel is een compacte samenvatting.
- De uitgangspositie wordt door het college vastgesteld en is basis voor verdere uitwerking.

NAGEKOMEN INPUT

(Vrijetijdseconomie)

Belang: De recreatief-toeristische sector stimuleert inwoners en bezoekers om te bewegen en elkaar op te zoeken. Het draagt daarmee bij aan sociale cohesie, aan gelukkige en vitale mensen, aan identiteit en aan trots. De sector zorgt er mede voor dat het voorzieningenniveau in stand wordt gehouden en dat het leefklimaat op peil blijft. De recreatief-toeristische sector is ook een belangrijke sector voor de economie en werkgelegenheid. Het aantrekken van bezoekers is geen doel op zich, maar eerder een middel om de voorgenoemde maatschappelijke vraagstukken op te lossen.

Daarom luidt het **doel** van de recreatieve visie: Eind 2033 is de Brabantse Kempen een authentieke en levendige streek, waar het prettig wonen, recreëren en ondernemen is. Recreatie en toerisme leveren een belangrijke bijdrage aan de brede welvaart. Door een integrale aanpak zijn de effecten van recreatie en toerisme in balans.

We focussen op het in **balans** houden van de effecten van recreatie en toerisme ten behoeve van de brede welvaart. Een evenwichtige ontwikkeling van recreatie en toerisme betekent dat de voordelen – zoals economische groei, werkgelegenheid en levendigheid – niet overschaduw worden door negatieve effecten. Ongecontroleerde groei van recreatie en toerisme kan leiden tot overlast, druk op natuur en/of afname van leefbaarheid voor inwoners. Door het bewaken van de balans zorgen we ervoor dat recreatie en toerisme een blijvende, positieve bijdrage levert, zodat de Kempen een fijne plek blijft om te wonen, recreëren en ondernemen.

Daarbij vinden we dus ook een **integrale aanpak** belangrijk. We zetten in op samenwerking met andere beleidsterreinen zoals natuur, cultuur, erfgoed, sport, economie, verkeer en ruimtelijke ontwikkeling. Ondanks het feit dat ruimte steeds schaarser wordt, is het belangrijk dat er voldoende ruimte blijft om te recreëren. Dit vraagt om multifunctioneel ruimtegebruik en een integrale aanpak.

(Strategisch adviseur ruimte Gemeente Hilvarenbeek)

Opgaven en raakvlakken voor nu en de toekomst:

Natuur, water, bodem, Landgoederen:

- opgaven nu en de komende jaren zijn natuur- en waterkwaliteit verbeteren, het hydrologisch systeem (verdroging), bodemkwaliteit verbeteren. Vanuit GGA Kempenland-west. En gemeente Hilvarenbeek wil de komende jaren de milieubelasting omlaag.
- en andere (rode) ruimtelijke plannen van landgoederen integraal bekijken en afstemmen.
- overgangsgebieden rond Natura 2000 gebieden; we volgen het proces van de provincie (Programma Overgangsgebieden).
- Recreatie en natuur. We willen recreatie en toerisme, en in natuurgebieden zullen we bekijken wat waar kan in lijn met onze omgevingsvisie waar we per deelgebied een afwegingskader hebben.

Energietransitie, duurzame opwek van energie:

- zoekgebied voor 'wind boven bos' aan de zuidkant van Hilvarenbeek.

Buitengebied

- Toekomstbestendige landbouw. Economisch toekomstbestendig én gezond voor mens, plant en dier. Hilvarenbeek streeft naar natuurinclusieve landbouw en ook 15% biologische landbouw (dit staat in de omgevingsvisie).

Mobiliteit:

- Duurzaam en toekomstbestendig. Schonere vervoersmiddelen stimuleren.
- Fietsnetwerk. We kijken niet alleen naar de verbindingen tussen de kernen binnen onze eigen gemeente, maar zoeken ook de aansluiting met de regio. Hierbij denken we aan het traject Reusel – Tilburg (Esbeek – Hilvarenbeek).
- Toegankelijkheid, behoud en versterking OV: behoud en de versterking van het openbaar vervoersnetwerk, met name de voor een goede verbinding van de kernen met omliggende steden en regio's.

Woningbouw:

- Hilvarenbeek wil groeien, passend bij het dorps karakter. We bekijken nog gemeentebreed wat potentiële locaties voor woningbouw zijn, uitbreiding van kernen.

Ter info, dit zijn de ambities uit onze omgevingsvisie:

RESULTATEN TOEKOMSTDIALOOG ONTWIKKELSTRATEGIE DE KEMPEN

Voor het schrijven van de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 was het gesprek met de Kempenaar onmisbaar. De gemeenteraden van de vier Kempengemeenten hadden dan ook de wens uitgesproken om inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in het traject te betrekken. In dat kader heeft in de maanden april en mei 2024 een Toekomstdialoog plaatsgevonden. De Toekomstdialoog bestond uit fysieke bijeenkomsten, toekomstdialoogavonden, en uit een digitale vragenlijst. Hierna zijn de meningen van de deelnemers voor de gemeente Reusel-De Mierden weergegeven.

Gemeente Reusel-De Mierden

Landschap & Klimaat

Behouden: Het behoud van groen en natuur, zowel in en rond dorpen, wordt sterk gewaardeerd, met nadruk op het behouden van bestaande landschappen en nabijheid van natuur bij alle kernen. Het belang van wonen in een groene omgeving wordt ook benadrukt. Specifiek wordt gepleit voor het behoud van groen rondom dorpen en het behouden van natuur, ook dichtbij de kernen. Daarnaast is er steun voor het behoud van landbouwbedrijven en een landschap zonder windmolens. Tenslotte wordt de noodzaak genoemd om groen en natuur te combineren, met aandacht voor het dorpskarakter en de landelijke uitstraling zonder grote stedelijke invloeden.

Toevoegen: Er is een sterke wens om landbouw te behouden zoals het oorspronkelijk bedoeld is, zonder uitbuiting door de voedingsmiddelenindustrie, en om te investeren in de heropening van "afslag" Postel in plaats van nieuwe projecten die de natuur schaden. Daarnaast wordt gepleit voor meer natuur en ruimte voor bouwen, ook al gaat dit ten koste van de agrarische sector. De energietransitie moet centraal goed worden geregeld. Het is belangrijk om de rol van landbouw als beheerder van openbare ruimte te versterken en een scheiding te maken tussen wonen/werken langs de N284 en natuur/recreatie ten noorden daarvan. Hoewel minder belangrijk, zijn er ook oproepen voor meer groen in dorpen, beter waterbeheer in de natuur, regionale energieclusters die aanbod en behoefte afstemmen, en het waarborgen van schone lucht zonder afvallozing in beken.

Versterken: Er is een sterke zorg over de afname van landbouwgrond en de verslechtering van de landschappelijke kwaliteit, waarbij stikstof- en CO₂-uitstoot toenemen. De Kempen moet behouden blijven als groene long in de Brainportregio, en er moet worden voorkomen dat luidruchtige en luchtvervuilende industrieën de omgeving verder schaden. Daarnaast zijn er zorgen over problematische stroom- en watervoorziening, evenals landschappelijke verloedering door verstedelijking en industrialisering. Er wordt gepleit voor een landbouwtransitie en meer natuur in plaats van uitbreiding van het vliegveld.

Bereikbaarheid

Behouden: Er is een sterke behoefte aan beter openbaar vervoer in het dorp. Daarnaast wordt het belangrijk gevonden om het openbaar vervoer voor scholieren en studenten naar Tilburg en Eindhoven te verbeteren. Het behoud en versterken van wandelroutes (ommetjes) is ook van belang. Samenwerking met andere gemeenten op het gebied van woonwijken, bedrijventerreinen en verkeer wordt genoemd, evenals het beperken van bedrijventerreinen tot de N284-as. Andere punten zijn het behouden van de buslijn naar Turnhout, het aanleggen van goede fietspaden zoals in Bladel, en het respecteren van landschappelijke waarden bij het ontwikkelen van woon- en werkgebieden.

Toevoegen: Er is een grote behoefte aan beter openbaar vervoer, inclusief het goedkoper of gratis maken van OV, en het verbeteren van de verbindingen naar en vanuit kleine kernen. Vrij liggende voet- en fietspaden, zoals in Hulsel, krijgen veel steun. Ook wordt er gepleit voor meer duurzaamheid in het openbaar vervoer en voldoende en goede voetpaden. Gratis openbaar vervoer wordt sterk ondersteund, evenals het stimuleren van fietsvervoer en het aanleggen van snelfietspaden, zoals tussen Reusel en Eindhoven en Veldhoven en Tilburg. Verder is er behoefte aan alternatieve vervoersvoorzieningen, zoals trams, belbussen en snelfietspaden, en het weren van zwaar vrachtverkeer uit dorpen. Ten slotte wordt het belang van goede infrastructuur tussen Hapert en Reusel genoemd, evenals het weghalen van vervuilde boeren en het organiseren van liften naar Tilburg en Eindhoven.

Versterken: Er is een sterke behoefte aan goedkoper openbaar vervoer en een snelweg door de Kempen zonder afrit bij Reusel. Daarnaast wordt het belangrijk gevonden om woningbouw en natuurpoorten te verbinden met vrijliggende fiets- en voetpaden, en om fietspaden goed te onderhouden en strategisch te plaatsen. Er is ook steun voor goede fietsverbindingen, gratis taxi vervoer voor bejaarden, en het afstemmen van bereikbaarheid op technologische ontwikkelingen. Het onderhoud van voetpaden en het verbeteren van de bereikbaarheid van Tilburg en Eindhoven zijn ook genoemd, hoewel minder vaak.

Wonen

Behouden: Er is een duidelijke behoefte aan betaalbare woningen voor jongeren. Hoewel er ook voorstellen zijn om gemeenschapshuizen in kleine kernen te behouden en woningbouw af te stemmen op de behoefte, krijgen deze minder aandacht.

Toevoegen: Er is een sterke behoefte aan betaalbare woningen en sociale huurwoningen, evenals aan betere doorstroming mogelijkheden. Er wordt gepleit voor kavelsplitsing en het ondersteunen van niet-standaard woonideeën zoals kangoeroewoningen en micro-woningen. Het behoud en de beschikbaarheid van bejaardenhuizen wordt gemist, wat ook invloed heeft op de doorstroming op de woningmarkt. Er is een wens om bedrijventerreinen te concentreren langs de N284 en bedrijven aan huis toe te staan daarbuiten. Ten slotte is er een oproep voor een flexibelere gemeentelijke instelling die meedenkt met de bewoners, en voor een langere termijnvisie met betere communicatie en heldere doelen.

Versterken: Er is een sterke behoefte aan het behouden van jongeren in kleine kernen en het versterken van woningbouw voor de lokale bevolking. Bij het wonen moeten doelgroepen beter worden gespreid, en basisschoolvoorzieningen moeten meegroeien met de bevolking. Betaalbaar wonen blijft een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast is er zorg over de locatie van grote bedrijventerreinen en de wens om wet- en regelgeving duidelijker te maken. Hoogbouw moet worden beperkt tot maximaal drie lagen. Er moet ook aandacht zijn voor het uitbreiden van huisvestingsconcepten voor arbeidsmigranten nabij bedrijvenparken.

Werken

Behouden: Er is een sterke behoefte aan het behouden van industrieterreinen en het afwikkelen van logistiek buiten woongebieden. Het is belangrijk om Kempische bedrijfjes lokaal te houden en percelen betaalbaar te maken. Daarnaast moeten lokale ondernemingen en ambachtelijke beroepen worden ondersteund, terwijl er ook aandacht is voor het grote aantal zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers). Het versterken van netwerken voor werk en ondernemingen wordt eveneens genoemd.

Toevoegen: Er is een voorkeur voor het clusteren van industrie op één plaats om efficiëntie te bevorderen. Er wordt ook waarde gehecht aan het waarderen en accepteren van professionals. Andere zorgen zijn het minimaliseren van restricties voor bedrijven op nieuwe bedrijfsterreinen en het vestigen van bedrijventerreinen bij afritten.

Versterken: Er is een voorkeur voor het vestigen van bedrijventerreinen langs snelwegen, zoals het KBP.

Voorzieningen

Behouden: Er is een sterke behoefte aan het behoud van basisscholen in elke kern, uitbreiding van kinderopvang, en de aanwezigheid van winkels en doktersposten met apotheken of medische automaten. Sportvoorzieningen en sportverenigingen moeten behouden blijven en samenwerken, en recreatie moet gestimuleerd worden om de behoefte aan winkels en horeca te vergroten. Er is ook steun voor het faciliteren van industriële behoeften aan arbeidskrachten via onderwijs en het behouden van multifunctionele accommodaties (MFA) in de kernen.

Toevoegen: Er is een sterke behoefte aan ontmoetingsruimtes voor jongeren onder de 18 jaar, evenals aan het bevorderen van techniek in het basisonderwijs. Het behouden van een sportpark voor alle kernen en het stimuleren van groei in kleine kernen zodat winkels bestaansrecht hebben, wordt ook belangrijk gevonden. Daarnaast is er steun voor

---

het creëren van goede en toegankelijke speelmogelijkheden en ontmoetingsruimtes, zoals een gymzaal in Hulsel en multifunctionele accommodaties (MFA). Het koppelen van onderwijs en bedrijven, evenals het gebruik van het BBLmodel op MBO-niveau, wordt gezien als waardevolle initiatieven. Het waarborgen van een verscheidenheid aan horecagelegenheden en goede woonvoorzieningen voor arbeidsmigranten is eveneens gewenst.

Versterken: Er is een duidelijke behoefte aan het behouden van sportvoorzieningen in kleine kernen en het versterken van recreatieve functies om werkgelegenheid in de horeca te bevorderen. Het behoud van basisscholen en gemeenschapsvoorzieningen in kleine kernen is belangrijk, evenals de financiële steun voor lokale uitbaters zoals 't Drieske. Natuurlijke speeltuinen worden genoemd, hoewel ze minder prioriteit lijken te hebben.

Welzijn

Behouden/Versterken: Men wil graag de rust die de leefbaarheid groot maakt behouden en versterken. Hoewel er ook aandacht is voor algemene leefbaarheid en voldoende politie, krijgen deze aspecten minder nadruk.

Samenleving

Behouden: Er is een sterke behoefte aan het behoud van scholen en dorpshuizen, evenals aan het behoud van het dorpskarakter inclusief voorzieningen en uitgaansgelegenheden in de dorpen. Saamhorigheid en een sterk verenigingsleven worden zeer gewaardeerd, net als rust en ruimte in de dorpen. Hulsel moet klein gehouden worden wat betreft het inwoneraantal. Er is ook waardering voor de hoge betrokkenheid van mensen in hun buurt en sterke gemeenschappen. Sociale cohesie is belangrijk, evenals het gevoel van geaard zijn in de gemeenschap. Minder regelgeving wordt ook genoemd, maar heeft minder prioriteit.

Toevoegen: Er is een sterke behoefte aan kleinschalige woonvormen met zorg in de nabijheid. Daarnaast wordt het fiscaal tegemoetkomen aan mantelzorgers gewaardeerd en is de beschikbaarheid van zorg en doktersvoorzieningen in kleine kernen belangrijk. Er is ook een wens om het dorps karakter te behouden zonder hoogbouw, en om meer activiteiten te organiseren voor gemeenschapsvorming. Woonvormen voor de jeugd, zoals appartementen en tiny houses, worden genoemd, hoewel dit minder prioriteit lijkt te hebben. Alle inwoners van Nederland zijn welkom in Hulsel, hoewel dit aspect minder vaak werd genoemd.

Versterken: Er is een sterke behoefte aan het verbeteren en behouden van zorg, met speciale aandacht voor het bouwen van beschutte woonvormen voor ouderen in alle dorpen. Er is ook steun voor het behouden van ouderen in kleine kernen met mogelijkheden voor ontmoetingen en zorg. Het is belangrijk om de effectiviteit en efficiëntie in de zorg te waarborgen, waarbij regionale grenzen minder van belang zijn. Verder wordt het verbreden van de N269 genoemd. Sociale cohesie, het versterken van sociale controle, en het behouden van een veilige leefomgeving zijn eveneens belangrijke aandachtspunten. Tenslotte is er behoefte aan het voorkomen van segregatie en het faciliteren van verbinding tussen oude en nieuwe Kempenaren.

Meningen over kernen (waarbij het accent van de ophaalsessie op de regio lag)

Kern	Strategie	Hoofdcategorie	Samenvatting
Huisel	Behouden	Werken	Het artikel behandelt de kwestie van industrieterreinen en de logistieke afwikkeling, met nadruk op de locatie van deze terreinen buiten woongebieden om rust en veiligheid te garanderen. Er wordt gespot op het belang van een sterk netwerk tussen lokale ondernemingen, vooral in de Kempen, waar het behouden en betaalbaar houden van percelen voor Kempische bedrijven een prioriteit is. Er blijkt ook een aanzienlijk aantal zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers) actief te zijn in deze regio, wat wijst op een bloeiende sfeer van ambacht en ondernemerschap.
Huisel	Behouden	Landschap & Klimaat	Er is een sterke roep om landbouwbedrijven te behouden en te combineren met natuurbeheer, om zo het groene en landelijke karakter van het gebied te handhaven. Boerderijen worden aangemoedigd om kleinschalige industrieën toe te laten en er is een breed gedragen wens om het landschap te behouden zonder de aanleg van windmolens. Daarnaast pleiten bewoners voor schone lucht en tegen de bouw van onder andere grote flats en blokkendozen, die het landelijke karakter zouden aantasten.
Huisel	Behouden	Welzijn	Het artikel gaat over de aantrekkingskracht van rust en ruimte, en het ontbreken van files, op mensen die op zoek zijn naar een stressvrije omgeving. Het benadrukt hoe een rustige atmosfeer en ruimte om te bewegen kunnen bijdragen aan een betere levenskwaliteit.
Huisel	Behouden	Voorzieningen	Om lokale gemeenschappen te ondersteunen, wordt een reeks voorzieningen voorgesteld. De focus ligt op het stimuleren van recreatie en winkels, met name in kleinere kernen, om zowel bewoners als bezoekers te bedienen. Lokaal gevestigde industrieën worden aangemoedigd om te helpen voldoen aan de behoefte aan arbeidskrachten door opleidingen aan te bieden. Sport- en recreatievoorzieningen worden als bereikbaar en beschikbaar beschouwd, met mogelijkheden voor samenwerking tussen sportparken en -verenigingen. Ook wordt aangedrongen op uitbreiding van de kinderopvang en het behoud van basisscholen in elke kern, eventueel via multifunctionele accommodaties.
Huisel	Behouden	Samerleving	Er is een sterke nadruk op behoud van het dorps karakter, met behoud van voorzieningen zoals dorpscafés, scholen en dorpshuizen. Dit aspect wordt vaak gekoppeld aan het belang van gemeenschapszin en saamhorigheid, wat wordt geïllustreerd door een royaal verenigingsleven en nabuurschap. Er is sprake van een hoge betrokkenheid en sociale cohesie tussen de inwoners. Tegelijkertijd wordt er een verlangen geuit om het dorp qua inwoneraantal klein te houden. Er is ook een roep om minder regelgeving.
Huisel	Behouden	Bereikbaarheid	Er wordt een sterke vraag naar beter openbaar vervoer en medische faciliteiten in het dorp opgemerkt, evenals een grotere samenwerking tussen de Kempengemeenten op gebieden als woningverdeling en bedrijfsterrains. Er is een voorkeur voor bedrijven langs de N284 richting Veldhoven/Eindhoven, terwijl het verkeer minimaal blijft. Meer fiets- en wandelpaden in de natuur zijn gewenst, evenals beter openbaar vervoer voor scholieren en studenten naar Tilburg en Eindhoven. Het behoud van de buslijn naar Turnhout en goede fietspaden naar Bladel zijn belangrijk. Bescherming en ontwikkeling van landschappelijke waarden worden benadrukt, rekening houdend met de behoeften van wonen en werken. Ommetjes moeten behouden en versterkt worden.
Huisel	Behouden	Wonen	Het behoud van het gemeenschapshuis in kleine kernen wordt benadrukt, evenals het belang van betaalbare woningen voor jongeren. De woningbouw zou volgens het artikel dan ook afgestemd moeten worden op de behoeften in bepaalde gebieden.
Huisel	Toevoegen	Wonen	Men benadrukt de behoefte aan meer en diverse woonvormen in bepaalde gebieden, zoals betaalbare woningen, splitsing van bestaande woningen, mantelzorgwoningen en nieuwe vormen van wonen zoals 'micro-woningen' en 'kangoeroewoningen'. Ook wordt het belang van het benutten van leegstaande woningen benadrukt. Er wordt geopperd bedrijventerreinen meer aan de N284 te concentreren en de bouw van woningen op plekken van kleine bedrijventerreinen te stimuleren om de woongegelegenheid te vergroten. De gemeenten wordt verzocht een flexibelere houding aan te nemen en mee te denken met

			vragen over niet-standaard woonideeën en om een langetermijnvisie te ontwikkelen. Verbeterde communicatie, duidelijke doelen en een betere doorstroming van starters naar seniorenwoningen zijn ook onderwerpen van zorg. Er wordt gepleit voor meer voorzieningen in kleine kernen, zoals winkels en MBO-opleidingen.
Hulsel	Toevoegen	Voorzieningen	De focus ligt op onderwijs- en sociale hervormingen met meer praktijkonderwijs en verbinding tussen scholen en bedrijven. Het doel is om het technisch onderwijs te bevorderen en de aantrekkelijkheid van kleine kernen te vergroten voor zowel bewoners als lokale bedrijven. Er is ook de nadruk op sport- en recreatievoorzieningen zoals gemeenschappelijke sportparken, zwembaden en diverse horeca. Daarnaast zijn er plannen voor betere toegankelijkheid van medicijnen via een 24/7 apotheek en het creëren van woonruimte voor arbeidsmigranten en beginnende docenten. Specifieke ontmoetingsruimtes voor verschillende leeftijdsgroepen, waaronder jongeren onder de 18 en ouderen, worden eveneens besproken.
Hulsel	Toevoegen	Landschap & Klimaat	De rol van landbouw als beheerder van de openbare ruimte kan worden gefaciliteerd en versterkt. Daarnaast kan er meer groen worden toegevoegd aan het dorp en kan het waterbeheer in de natuur worden verbeterd. Regeringen wordt geadviseerd om energieclusters te vormen die regionale energie-aanbod en -behoefte op elkaar afstemmen. Tegelijkertijd stelt het ook voor om een scheiding te maken tussen wonen / werken langs de N284 en natuur / recreatie ten noorden daarvan. Het regelen van de energietransitie op centraal niveau wordt ook als cruciaal beschouwd.
Hulsel	Toevoegen	Werken	Het KBP-bedrijventerrein bij de afrit is de geplande locatie voor het clusteren van bedrijven, waarbij de focus ligt op zo min mogelijk restricties voor de bedrijven om deze locatie aantrekkelijk te maken. Dit moet echter balanceren met verzorgingsproblemen, zoals druk van asielzoekers en statushouders op de woningmarkt, wat potentiële moeilijkheden kan veroorzaken. Daarnaast wordt het belang van waardering en acceptatie van professionals in diverse sectoren benadrukt.
Hulsel	Toevoegen	Samerleving	Het plan van Hulsel omvat: het onderhouden van het dorps karakter zonder hoogbouw, het creëren van 3-laagse woonvormen zoals appartementen en kleine huizen voor de jongeren, zorg voor mantelzorgers door middel van fiscale voordelen, beschikbaarheid van zorgcentra en doktersposten in kleinere gebieden, het bevorderen van kleinschalig wonen met zorg, en het organiseren van activiteiten voor de inwoners. Het plan heet ook alle inwoners van Nederland welkom in Hulsel.
Hulsel	Toevoegen	Bereikbaarheid	Deze ideeën voor verbetering van het openbaar vervoer en alternatieve vervoersmogelijkheden zijn zeer divers, te beginnen met het versterken en uitbreiden van het bestaande openbaar vervoer en het goedkoper of zelfs gratis maken daarvan. Bij veel suggesties ligt de focus op verbeterde fietsverbindingen, zoals fietssnelwegen, snelfietspaden en fietsstraten. Specifieke probleemgebieden zoals de verbinding Reusel-Eindhoven worden aangehaald, en er is ook sprake van het weren van zwaar vrachtverkeer uit dorpen. Ten slotte zijn er ideeën over het stimuleren van autodelen, het verbeteren van voetpaden, en het organiseren van meer liftopties naar grote steden.
Hulsel	Versterken	Samerleving	Men pleit voor het verbeteren van de sociale cohesie in kleine dorpjes, met speciale aandacht voor ouderenzorg. Er wordt een sterke nadruk gelegd op het behoud van vrijwilligers en het versterken van het verenigingsleven, om zowel de sociale controle als de veiligheid in de gemeenschap te versterken. Er wordt gesuggereerd dat het belangrijk is om de zorg te verbeteren en in ieder geval te behouden. Ook wordt er aandacht gevraagd voor problemen zoals de anonimiteit, het vertrek van jongeren uit de regio en de noodzaak om de opvang voor kansarme jongeren te versterken. Ten slotte wordt benadrukt dat er geen segregatie mag zijn en dat er een verbinding moet worden gefaciliteerd tussen oude en nieuwe inwoners van de Kempen.

Hulsel	Versterken	Werken	Het plan om een grootschalig bedrijventerrein te ontwikkelen aan de snelweg, vergelijkbaar met het Kempisch Bedrijvenpark (KBP), wordt niet ondersteund door de betrokken partijen. Er wordt opgeroepen tot een zorgvuldige afweging van de impacts op het landschap, het milieu en de lokale economie.
Hulsel	Versterken	Voorzieningen	Er zijn plannen om sportvoorzieningen in kleinere kernen te versterken door in te zetten op natuurlijke speeltuinen en het versterken van de recreatieve functie. Dit zou niet alleen bijdragen aan het behoud van basisscholen en gemeenschapsvoorzieningen, maar kan ook leiden tot extra werkgelegenheid in de horeca. Desalniettemin bestaat er enige bezorgdheid over het mogelijk verdwijnen van bestaande sportvoorzieningen en er zijn oproepen om financiële steun te verlenen aan de uitbater 't Drieske.
Hulsel	Versterken	Landschap & Klimaat	De Kempen wordt gezien als een groene long binnen de Brainport-regio, maar wordt ook geconfronteerd met uitdagingen zoals verstedelijking en industrialisering. Het landschap is versnipperd en kent landschappelijke verloederings. Het klimaatprobleem is te groot voor de effectieve rol van welwillende gemeenten. Er is een roep om geen verdere uitbreiding van het vliegveld en het voorkomen van luidruchtige en luchtvervuilende industrieën. De focus ligt op het behoud van de natuur in combinatie met een transitie in de landbouw.
Hulsel	Versterken	Wonen	Het behoud van de eigen huisarts en het goedkoop houden van grond voor woningen voor de lokale jeugd zijn enkele zorgen van inwoners. Daarnaast wordt gesuggereerd om huisvestingsconcepten voor arbeidsmigranten bij bedrijvenparken uit te breiden en seniorenwoningen te bedenken. De locatie van grote bedrijfsterreinen en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen zijn ook openstaande kwesties. Hoewel men verwacht dat de problemen met bereikbaarheid zich zullen oplossen door de toename van thuiswerken, is er nog steeds een zorg over de explosieve groei van de bevolking en de noodzaak om basisschoolvoorzieningen uit te breiden. Ten slotte wordt hoogbouw afgewezen ten gunste van drie verdiepingen tellende gebouwen, de noodzaak om jongeren in kleine kernen te behouden en de roep om duidelijkere wet- en regelgeving.
Hulsel	Versterken	Welzijn	Ondanks de zorgen die burgers en bedrijfseigenaren over de afnemende politie-aanwezigheid in het centrum van Eindhoven hebben geuit, blijkt uit recente cijfers dat de criminaliteitscijfers in de stad is gedaald. Activiteiten zoals het aanpakken van drugshandel en -gebruik blijven echter een punt van zorg en vereisen voortdurende aandacht en inzet van politietroepen. De politie is van mening dat in plaats van het uitbreiden van het aantal agenten, een efficiëntere distributie en toewijzing van middelen cruciaal is en is van plan haar activiteiten dienovereenkomstig aan te passen.
Hulsel	Versterken	Bereikbaarheid	De belangrijkste onderwerpen zijn: het verduurzamen en optimaliseren van de transportinfrastructuur in de Kempen, waaronder het verbeteren van de bereikbaarheid van Tilburg en Eindhoven, het stimuleren van het openbaar vervoer en het aanpassen van tarieven, het creëren van robuuste fiets- en voetpaden, en het waarborgen van goede toegang tot essentiële diensten voor oudere burgers door gratis taxidiensten. Discussies draaiden ook om regionale huisvesting en natuurplannen, met een focus op het gelijkmatig verdelen van de groei over de Kempengemeentes. De onderhoud van paden en de locatiekeuze van deze paden zijn ook belangrijke aandachtspunten. Daarnaast werd het idee van een snelweg door de Kempen geopperd, maar zonder afrit bij Reusel. Ook werd het belang van het afstemmen van de bereikbaarheid op technologische ontwikkelingen en behoeften uit de samenleving benadrukt.

Reusel	Behouden	Voorzieningen	Er is een sterke nadruk op het behoud en de verbetering van de bestaande voorzieningen binnen de gemeenschap, waaronder sportaccommodaties, scholen en zorgcentra. Bijzondere aandacht gaat uit naar kinderopvang Bolliewolke en de noodzaak om deze opvang te behouden. Er is een voelbaar tekort aan buitenschoolse opvang (BSO), wat als een topprioriteit wordt aangeduid. Daarenboven wordt het belang van goede campings aangehaald.
Reusel	Behouden	Samenleving	De dorpscultuur, gekenmerkt door kleinschaligheid en benaderbaarheid, wordt hoog in het vaandel gedragen met een sterke focus op het behouden van de identiteit en eigenheid van de kernen. Het dorpsleven wordt gekenmerkt door een sterke saamhorigheid binnen de verschillende kernen, een "ons-kent-ons" cultuur en een actief verenigingsleven met o.a. Buurtverenigingen en Jong Nederland. Het behoud van de Kempische mentaliteit en het waarborgen van een veilige leefomgeving zijn ook prioriteiten. Dit alles zorgt voor een sterke verankering en verbondenheid in de buurt.
Reusel	Behouden	Bereikbaarheid	Een aanzienlijk aantal mensen wil dat fietspaden worden uitgebreid en behouden, met een focus op het maken van de fiets het primaire vervoermiddel in plaats van de auto. Daarnaast is er een sterke wens om de diversiteit in de stad te behouden en jongeren in de stad te houden. Men benadrukt ook de noodzaak van beter openbaar vervoer en schoolfaciliteiten.
Reusel	Behouden	Werken	Ondanks grote zorgen over het verlies van banen als gevolg van automatisering en digitalisering, blijkt uit recente cijfers dat de menselijke werknemer cruciaal blijft in de arbeidsmarkt. Er wordt benadrukt dat menselijke werknemers vaardigheden bezitten die machines niet kunnen repliceren zoals creativiteit, empathie, leiderschap, emotioneel inzicht en strategisch denken. Daarom moet er meer worden geïnvesteerd in de ontwikkeling van deze vaardigheden bij werknemers om banen te behouden en toekomstige arbeidsmarkttrends het hoofd te bieden.
Reusel	Behouden	Landschap & Klimaat	De populariteit van campings in het gebied is te danken aan het prachtige landschap en de rustige natuur. De behoud van deze natuurlijke groene omgeving is cruciaal, evenals de nabijheid van de natuurlijke omgeving tot alle dorpskernen om hun karakter te behouden. Het is belangrijk om groene

			ruimtes rond de dorpen te behouden, mogelijk gemaakt door bijvoorbeeld meer in de hoogte te bouwen. Het behoud van bestaande landschappen is eveneens een belangrijk aandachtspunt.
Reusel	Behouden	Wonen	Het behouden van eigen bedrijven wordt benadrukt om werkgelegenheid dicht bij huis te faciliteren, waardoor ook de mobiliteit wordt verminderd. Maatschappelijke voorzieningen moeten groeien om in verhouding te blijven, maar ze moeten de groei wel aankunnen. Er wordt gesuggereerd alleen te bouwen voor eigen inwoners om overbevolking te voorkomen, en landbouw wordt aangemoedigd om import te vermijden.
Reusel	Toevoegen	Samerleving	De focus ligt op het bieden van kansen aan jongeren om in hun eigen dorp te wonen en werken, met daarbij een aandacht voor sociale huurwoningen. Er is ook aandacht voor het idee om zorgbehoevenden te centraliseren vanwege de afname van mantelzorgers en vrijwilligers, bevorderend de interactie tussen ouderen en jongeren.
Reusel	Toevoegen	Wonen	Het betreft suggesties voor de verbetering van de huisvesting voor ouderen zoals de terugkeer van het bejaardenhuis, het op orde krijgen van faciliteiten zoals kinderopvang en huisartsen om de toenemende bevolking te kunnen ondersteunen. Er wordt gepleit voor investeringen in begeleid wonen voor mensen met een handicap, het verzekeren van voldoende opvanglocaties in Reusel, het bouwen van betaalbare en duurzame woningen, en het behoud van faciliteiten in groeiende gebieden. Ideeën voor de bouwvariëaties zijn onder andere hoger bouwen, het vervangen van oude gebouwen door nieuwe, en het implementeren van variërende woonvormen waaruit zorg voor elkaar kan volgen. Verder wordt aandacht gevestigd op het intensiever bewonen van wijken en de mogelijke inzet van tiny houses.
Reusel	Toevoegen	Landschap & Klimaat	De schrijver stelt voor om landbouw terug te brengen naar zijn oorspronkelijke bedoeling en niet als industrie te exploiteren, met specifieke aandacht voor investeringen in de heropening van "afslag" Postel. Daarnaast wordt aangevoerd dat er geen geld moet gaan naar nieuwe afslagen, aangezien dit ten koste zou gaan van de natuur. Belangrijk zijn ook het behoud van schone lucht en het tegengaan van afvallozing in beken.
Reusel	Toevoegen	Bereikbaarheid	De suggesties voor stadsontwikkeling betreffen onder meer het splitsen van grote woningen in benedenbovenwoningen, werken met gebiedsontwikkelaars voor een holistische benadering van stadsplanning inclusief huizenbouw, sociale voorzieningen, wegen, medische voorzieningen, kinderopvang en onderwijs. Daarnaast wordt voorgesteld om de openbaarvervoersverbindingen te verbeteren door meer bussen naar Tilburg en Eindhoven in te zetten, en de kwaliteit en het aanbod van andere vervoersopties te verbeteren, zoals snelfietspaden, betaalbare bussen, hubs rond de stad en mogelijk zelfs een tramverbinding tussen Reusel en Eindhoven of Tilburg. Verder wordt het uitstellen van project N284 voorgesteld, alsook het realiseren van carpoolplaatsen en snelle oplaadpunten voor e-bikes.
Reusel	Toevoegen	Voorzieningen	Deze passage benadrukt het idee om omnisporthallen en professionele verenigingen te combineren om meer openbare sport- en bewegingsfaciliteiten te creëren. Daarnaast wordt er voorgesteld om de aanvangstijden van scholen en bedrijven per sector te coördineren met een verschil van 15 minuten en er wordt gesuggereerd om meer te bouwen in kleinere kernen om zo een potentieel draagvlak voor voorzieningen te creëren. Er wordt een bijzondere nadruk gelegd op de behoefte aan kinderopvang, met suggesties voor een groter aantal speeltuinen in de wijken in Reusel, meer BSO (buitenschoolse opvang) op of bij de school, en investeringen in de opvanginfrastructuur.
Reusel	Toevoegen	Werken	Het behouden van werk en het stimuleren van sociale netwerken zijn kritieke factoren voor de ontwikkeling van een regio, met bijzondere aandacht voor het betrekken van de jeugd door hen betaald "vrijwilligerswerk" aan te bieden. Deze aanpak moet gebaseerd zijn op de historische context en de inherente kracht van de regio, die ondanks van zijn bescheiden begin, zich aanzienlijk heeft ontwikkeld door de wil om te werken. Het is dus ook essentieel om dergelijke kansen te benutten en te faciliteren.

Reusel	Toevoegen	Welzijn	Het initiatief van de Raad om de leefbaarheid in de stad te verbeteren heeft veel weerklank gevonden bij de burgers. Door de implementatie van nieuwe maatregelen zoals de vergroening van openbare ruimtes, verbetering van infrastructuur en het bevorderen van duurzame mobiliteit, heeft de Raad het welzijn van de burgers in het centrum van hun strategie geplaatst.
Reusel	Versterken	Bereikbaarheid	De deelnemers van een discussiepanel uiten hun zorgen over de infrastructuur, het wegennet en het openbaar vervoer (OV) voor MBO/HBO/WO studenten. De groei van grote bedrijven leidt tot overname van dorpen en de noodzaak om het OV binnen deze gebieden te verbeteren. Er wordt ook gewezen op het gebrek aan voldoende en betaalbaar OV naar steden als Eindhoven en Tilburg. Daarnaast wordt betrouwbaarheid van buurtbussen en de aanleg van veilige wegen en fietspaden benadrukt. Het verbreden en aanpassen van de N284 en het creëren van meer parkeergelegenheid in Reusel staan ook op de agenda. Verder is er ook aandacht voor de zorgplicht voor flora en fauna en het stimuleren van betrokkenheid bij dit onderwerp. Mogelijke negatieve gevolgen van het aanleggen van meer wegen, zoals ruimtegebruik en verkeersimpact, worden ook besproken.
Reusel	Versterken	Landschap & Klimaat	Er bestaan groeiende zorgen over toenemende milieu- en recreatieproblemen als gevolg van de uitbreiding van een vliegveld. De voorgenomen uitbreiding heeft geleid tot een afname van de landbouwgronden en een verslechtering van de natuur en het landschap, waardoor recreatiegebieden onder druk staan. Bovendien verminderen de landschappelijke kwaliteit en door de uitbreiding worden ook de stroom- en watervoorziening problematisch. Benadrukt wordt ook de verhoogde niveaus van fijnstof in de omgeving, met de voorspelling dat de uitstoot van stikstof en CO2 zal toenemen.
Reusel	Versterken	Werken	Er is een groot tekort aan zorgpersoneel en mantelzorgers in Reusel, wat resulteert in problemen rond kinderopvang. Deze situatie bedreigt niet alleen de bestaande banen, maar veroorzaakt ook een stijgende werkgelegenheid in verscheidene sectoren. Er wordt voorgesteld om niet te veel te leunen op grote bedrijven zoals ASML en VDL, aangezien er een risico bestaat dat ze te veel macht krijgen. Het belang van ondersteuning voor werkende ouders door te voorzien in betrouwbare kinderopvang wordt benadrukt, evenals de behoefte aan adequate water- en netwerkaansluitingen om congestie te voorkomen. Daarnaast wordt het stimuleren van eigen initiatief om kosten te dekken en het creëren van meer stageplekken voorgesteld.
Reusel	Versterken	Wonen	Er heerst bezorgdheid omtrent de geplande groei van een ongespecificeerde woonwijk, waarbij een verscheidenheid aan onderwerpen aan bod komt. Onder de geuite zorgen valt de afstand tot de huisartsenpost, de groeiende wachtlijst voor kinderopvang als gevolg van een tekort aan locaties, en betaalbare huisvesting voor alle leeftijdsgroepen. De deelnemers pleiten ook voor het behoud van bestaande voorzieningen en het waarborgen van hun werking alvorens verdere uitbreiding te overwegen.
Reusel	Versterken	Voorzieningen	De inwoners hechten waarde aan betaalbare sportvoorzieningen inclusief zwembaden, adequate zorgvoorzieningen zoals dokters, mentale en fysieke zorg, en goede scholingsmogelijkheden. Ze hebben zorgen over de grootte van PiusX en de druk op zorg en onderwijs, en benadrukken het belang van vrijwilligers bij sportverenigingen. Er is ook bezorgdheid over de tekorten aan kinderopvang en de rol van de gemeente erin. Daarnaast wordt de behoefte aan meer activiteiten voor de jeugd tot 18 jaar, een dokters-, spoed- en apotheekpost, alsook noodopvang benadrukt.
Reusel	Versterken	Samerleving	Het waarborgen van de identiteit van de Kempen staat centraal. Enkele van de besproken kwesties betreffen parkeergelegenheid in het dorpscentrum en bij nieuwbouw huizen, afnemende saamhorigheid en een 'ons-kent-ons' mentaliteit. Ook wordt er aandacht besteed aan de noodzaak om cultuurvoorzieningen te versterken en het belang van het behoud van verenigingen, bijvoorbeeld door het stimuleren van jongeren. Er is bezorgdheid over een scheve werk-/privébalans, die kan leiden tot minder tijd voor vrijwilligerswerk, en hoge huren die leegstand van winkelpanden veroorzaken. Tenslotte wordt
			het idee geopperd om jongeren meer inzicht te geven in het belang van zorg voor anderen en het samenbrengen van jongeren in de leeftijdsgroep 20-30.
Reusel	Versterken	Welzijn	Het artikel bespreekt de invloed van de nabijheid van zorgvoorzieningen zoals huisartsen en tandartsen op de algemene gezondheid van de gemeenschap. Het benadrukt het belang van eenvoudige toegang tot deze voorzieningen en het effect ervan op preventieve gezondheidszorg en behandeling.

Bijlage 2 Selectie beleidskaders

De belangrijkste kaders/vertrekpunten voor de nieuwe omgevingsvisie zijn hierna op een rij gezet en daarna samengevat.

Beleidsstuk	Datum vaststelling	Opgave	Hoe nemen we het beleid mee in de omgevingsvisie?
Inclusie agenda Reusel-De Mierden 2024-2028	maart 2024	“Samen Doen!” is uitgangspunt	Opnemen bij uitvoering en hoe we omgaan met initiatieven
Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant	juli 2023	Werkt door in Ontwikkelstrategie de Kempen	
Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040: samen op eigen wijze vorm geven	december 2024	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Hoofdpijnen zijn vertrekpunt voor de visie. Lokaal vertalen/uitwerken
Kempische visie op wonen 2024-2028	december 2024	Uitwerking wonen	Hoofdpijnen opnemen, lokaal vertalen
Visie en programmering bedrijventerreinen de kempen	juli 2020	Werkt door in Ontwikkelstrategie de Kempen	De afspraken zijn deels achterhaald omdat er geen uitgeefbaar bedrijventerrein meer is. Zoeken naar nieuwe ruimte.
Kempische bedrijventerreinafspraken 2020	oktober 2020	Werkt door in Ontwikkelstrategie de Kempen	De afspraken zijn deels achterhaald omdat er geen uitgeefbaar bedrijventerrein meer is. Zoeken naar nieuwe ruimte
Omgevingsvisie en verordening provincie Noord-Brabant	december 2018, 2025	Divers gebiedsgericht beleid dat doorwerkt in de gemeentelijke visie	Essentie overnemen in visie, waar nodig lokale accenten leggen
Bestemmingsplan buitengebied 2023	september 2024	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen in visie, verwijzen naar plan
Nota ruimtelijke kwaliteit – deel buitengebied	juli 2021	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen en verwijzen
Dorpsrandenverkenning	oktober 2025	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	In gesprek met de kernen verder uitwerken
Nota handelingsperspectieven waterschap de dommel	oktober 2023	Werkt door in bestemmingsplannen	Essentie opnemen
Erfgoednota	juli 2021	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen en verwijzen
Beleidsplan openbaar groen 2022-2031	november 2021	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen en verwijzen
Omgevingsvisie 2018	mei 2018	Visie op de ruimtelijke inrichting van de gemeente. Toespitst op verschillende thema's en ontwikkelingsgebieden. Deels nog actueel, groeiopgave en	Huidig beleidskader, vormt het startpunt voor de omgevingsvisie

		nieuwe thema's toevoegen	
Mobiliteitsplan 2026-2030	januari 2026	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen en verwijzen
Cultuurbeleid Reusel-De Mierden 2014-2018	maart 2014		Essentie opnemen en verwijzen
Accommodatiebeleid Reusel-De Mierden 2025-2037	augustus 2025	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen en verwijzen
Samen Doen, Beleidskader Sociaal Domein Reusel-De Mierden 2016-2020, tussenevaluatie 2019	januari 2015, evaluatie 2019	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen en verwijzen
Kempisch sport en Beweegakkoord	september 2020	Actueel uitgangspunt voor de gemeente.	Essentie opnemen en verwijzen

INCLUSIE AGENDA REUSEL-DE MIERDEN 2024-2028 (MAART 2024)

In onze gemeente staat “Samen Doen!” centraal. Samen met inwoners, organisaties en partijen bepalen wat er moet gebeuren om de leefbaarheid te verbeteren. Samen zorgen we voor een inclusieve samenleving!

Inclusiviteit betekent volgens het Algemeen Nederlands Woordenboek een toestand waarbij niet wordt uitgesloten. Wij vinden dat iedereen erbij hoort, iedereen ertoe doet en iedereen mee moet kunnen doen naar eigen wens en vermogen. Het maakt niet uit wat je leeftijd, culturele achtergrond, inkomen, gender, geaardheid, talenten of beperkingen zijn. In een inclusieve samenleving komt iedereen tot zijn recht. Iedereen mag er zijn en hoort erbij. Iedereen levert met zijn talenten naar eigen wens en vermogen een bijdrage aan de samenleving.

Gemeente Reusel-De Mierden is een gemeente met een goed woon- en leefklimaat. In veel van de kernen is sprake van een hechte gemeenschap. De mensen voelen zich betrokken bij elkaar. Inwoners dragen met allerlei initiatieven actief bij aan een verbonden gemeenschap. Daar zijn we trots op. Toch is het voor sommige mensen een uitdaging om volwaardig mee te kunnen doen. Bijvoorbeeld door een beperking, hun leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Ook armoede, laaggeletterdheid of beperkte digitale vaardigheden kunnen het mensen lastig maken om zelfstandig mee te doen.

Sommige zaken zijn zo vanzelfsprekend, denk bijvoorbeeld aan een invalidenparkeerplaats. Dat zien we niet meer als iets bijzonders, maar toch is dit essentieel voor sommige mensen om hen mee te laten doen aan de maatschappij.

Dat iedereen mee kan doen, geeft goed aan waar we naartoe willen en wat we willen bereiken. Dit is ons hoofddoel als het gaat om inclusie. Om deze ambitie waar te maken gaan we aan de slag, omdat een inclusieve samenleving in stand houden en versterken vraagt om investeren en actie. We kunnen dit niet alleen. Het is niet alleen een opgave voor de landelijke overheid en voor ons als gemeente, maar ook voor bedrijven, maatschappelijke instellingen, ondernemers en inwoners. Eigenlijk voor iedereen die hieraan wil bijdragen.

ONTWIKKELSTRATEGIE ZUIDOOST-BRABANT (JULI 2023)

Om een antwoord te geven op de snelle groei in de hele Brainportregio is de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant opgesteld in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant en de regiogemeenten. Hierin worden verschillende groei-scenario's uitgewerkt waarbinnen de schaalsprong in de Brainportregio vorm kan krijgen. In de Ontwikkelstrategie de Kempen Staat hoe wij ons tot deze algehele opgave willen verhouden.

ONTWIKKELSTRATEGIE DE KEMPEN 2024-2040: SAMEN OP EIGEN WIJZE VORM GEVEN (DECEMBER 2024)

De Metropoolregio Eindhoven (MRE) stelde in 2023 de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant voor wonen, werken en mobiliteit op, die afspraken bevat over de ontwikkeling van de regio. Hiermee is ook een eerste verkenning gemaakt van de gevolgen van de ontwikkelingen voor de Kempen. In maart 2024 heeft het kabinet Operatie Beethoven gepresenteerd, waarmee ASML en aanverwante bedrijven voor Nederland (en de Brainportregio) kunnen worden behouden en zullen doorgroeien. Uit de beoordeling van de Ontwikkelstrategie de Kempen uit 2021 én die van Zuidoost-Brabant volgde bovendien dat de brede welvaart en het subjectief welzijn meer aandacht verdienen.

De Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 geeft invulling aan de bestuursopdracht vanuit de vier Kempische gemeenteraden om een vervolg te geven aan de Ontwikkelstrategie uit 2021.

De Brainportregio, waarin de vier Kempengemeenten Reusel-De Mierden, Eersel, Bladel en Bergeijk liggen, is aan het groeien. Dit zal in de toekomst ook gevolgen hebben voor onze gemeenten maar hoe dat is nog niet bekend. Duidelijk is wel dat er grote opdrachten liggen om te zorgen voor meer woningen, goede voorzieningen, het verbeteren van de bereikbaarheid en het welzijn van de inwoners. Maar die groei heeft ook gevolgen voor het landschap en het klimaat.

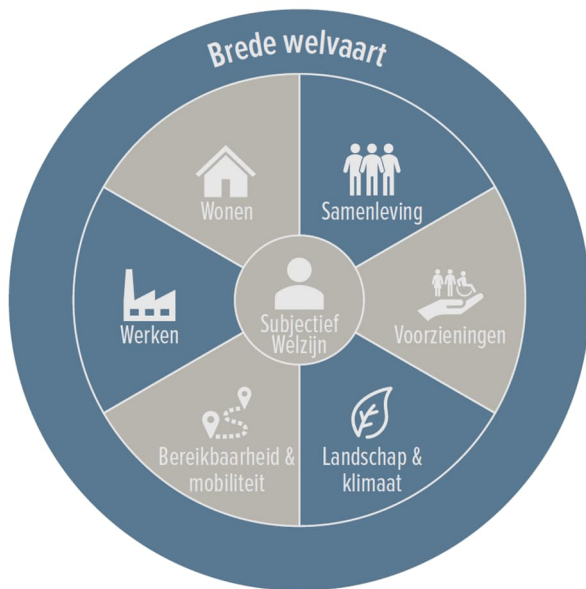
Daarom hebben we opgehaald wat onze inwoners, ondernemers, verenigingen en organisaties belangrijk vinden in deze groei. Zodat we zo veel als mogelijk kunnen groeien op een manier die bij ons past. Doordacht. Met elkaar. En

met aandacht voor alles wat onze gemeenten en onze kernen zo bijzonder maakt. Ook in Reusel en Hulsel (kleine kernen) zijn toekomstdialogen georganiseerd waarbij mee is gepraat en nagedacht over de toekomst van onze regio.

Schaalsprong

Door de schaalsprong zal er de komende jaren veel op ons afkomen. Zo is er de vraag naar woningen voor Kempenaar én nieuwkomer en naar nieuwe bedrijventerreinen. Die vraagstukken komen bovenop de flinke opgaven die we al hebben als het gaat om de bereikbaarheid van onze kernen, de klimaatopgaven en de transitie van de landbouw. We behouden graag onze identiteit van onze kernen in het mozaïeklandschap van beekdalen, bossen, heide en vennen, en het boerenland, waarin we er voor elkaar zijn.

Wat is de schaalsprong?

De aanwezige kennisintensieve maakindustrie én het feit dat het in de Brainportregio goed wonen, werken en leven is, zorgen voor een forse groei. Dat resulteert in meer bedrijven, meer banen, meer inwoners en een groot en toenemend verdienvermogen: de schaalsprong. De vier Kempengemeenten willen niet afwachten, maar actie ondernemen om te voorkomen dat de groei tot knelpunten leidt en de regio vastloopt. De regio maakt deze schaalsprong bovendien door in een tijd waarin het welzijn van onze inwoners al onder toenemende spanning staat.

Economisch gaat het voor de wind, maar het behouden van welzijn en de kwaliteit van de leefomgeving staat daarmee steeds meer onder druk.

Wat is Brede Welvaart?

Bij welvaart denken we vaak als eerste aan economische groei. Maar welvaart is meer dan alleen ons inkomen en het vermogen dat we al of niet bezitten. Hoe we wonen, waar we werken en hoe bereikbaar onze leefomgeving is, bepalen de kwaliteit van ons leven. Ook het landschap, de problemen rondom klimaatverandering, de samenleving en de aanwezige (of juist ontbrekende) voorzieningen zijn hierop van invloed. Brede welvaart omvat dus alles wat mensen van waarde vinden. Dit is hoe wij het nu zien: de Kempenaar staat centraal! De thema's die de brede welvaart vormen zijn alle van invloed op het subjectieve welzijn van de Kempenaar, maar ook op de mate waarin deze ten koste gaat van het welzijn van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld. In de planvorming is daarom een breder, meer integraal en samenhangend perspectief op welvaartsontwikkeling nodig; een leidraad voor de manier van planvorming, niet alleen gericht op het 'hier en nu', maar ook op 'later' en 'elders'. In het participatietraject van de Ontwikkelstrategie de Kempen hanteerden we zeven thema's. Omdat het thema welzijn - net als brede welvaart - allesomvattend/holistisch is, hebben we ervoor gekozen dit thema niet meer afzonderlijk te beoordelen, maar onderdeel te laten zijn van de overige zes thema's.

Wat is subjectief welzijn?

Subjectief welzijn is de mate waarin mensen erin slagen invulling te geven aan hun persoonlijke levenshouding en de waardering die mensen aan hun leven geven.

Schouder aan schouder

De opgaven waar we voor staan zijn gemeentegrensoverschrijdend. Alleen door deze Kempenbreed op te pakken, kunnen we ervoor zorgen dat de schaa sprong goed in ons gebied kan landen. Net als in 2021 hebben we - de vier gemeenten in de Kempen: Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden - een gezamenlijke Ontwikkelstrategie de Kempen opgesteld. De inbreng die de inwoners ons tijdens de toekomstdialoog hebben gegeven is daarbij van wezenlijk belang gebleken. Daarmee hebben we aangegeven hoe de schaa sprong kan meehelpen aan een positieve ontwikkeling van de brede welvaart in de Kempen.

Samen op eigen wijze vorm geven

De Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 bevat de gezamenlijke ambitie van de vier Kempengemeenten. In de Kempen zijn we eigenwijs. Aansluitend op het karakter van de Kempenaar geven wij dan ook samen op eigen wijze vorm aan de toekomst van ons gebied.

Toekomstbeeld

In de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 streven we naar het volgende toekomstbeeld voor de Kempen in 2040: "In onze samenleving is iedereen welkom en leren we elkaar graag kennen. Onze regio wordt gekenmerkt door dorpse bebouwing met geschikte woningen voor jong en oud, voor Kempenaar én nieuwkomer. De maakindustrie en de vrijetijdssector zijn kenmerkend voor de regio en maken de Kempen economisch sterk. Alle kernen zijn goed en veilig te bereiken met een geschikt vervoermiddel voor iedereen. De natuur en het mozaïeklandschap zijn altijd dichtbij. Onze voorzieningen zorgen voor leefbaarheid en levendigheid in alle kernen. We behouden onze veilige en rustige leefomgeving waar het dorpse karakter met het actieve verenigingsleven centraal staat. Dit alles draagt bij aan de brede welvaart van de Kempen en het welzijn van alle Kempenaren."

Om dit toekomstbeeld te bereiken houden we vast aan de volgende leidende principes:

- We sturen op plannen in het fysieke domein (wonen, werken, mobiliteit, voorzieningen) om maatschappelijke doelen te realiseren.
- Nieuwe woningen sluiten qua uitstraling aan bij het karakter van de betreffende kern waarbij wordt gezocht naar (nieuwe) woonvormen passend bij de woonbehoefte.
- Inbreiden gaat in beginsel voor uitbreiden, zodat het groene karakter van onze regio behouden blijft. Ter borging van het karakter van de kernen en daarbij horende sociale cohesie wordt voor eigen inwoners en voor hen die terug willen keren naar de Kempen binnen de eigen gemeenten - voor zover de wetgeving hiervoor mogelijkheden biedt - beleid gevoerd om hen een voorrangspositie te bieden op nieuwe woningen.
- We kiezen voor selectieve groei van onze economische welvaart waarbij we inzetten op de lokale en regionale werkmilieus die het economische profiel van de Kempen versterken. Betrokken ondernemers vormen een ondersteunende factor in het verenigingsleven binnen onze regio.
- We leggen de nadruk op bereikbaarheid voor jong en oud met geschikte vervoermiddelen voor iedereen. We streven naar een mobiliteitstransitie, met een regionale HOV-knoop en een fijnmazig netwerk aan HOV-haltes. Hiermee beperken we de negatieve invloed van mobiliteit, denk aan uitstoot, files en ongewenst doorgaand (zwaar) verkeer door de kernen. Zo bewaren en bevorderen we de leefbaarheid en verkeersveiligheid van onze regio te bewaren en te bevorderen.
- We zetten in op het behouden en versterken van ons landschap dat wordt gekenmerkt door een mozaïek aan bossen, heide en vennen, beekdalen, akkers en weilanden afgewisseld met bebouwing. Bij de locatiekeuze van nieuwe ontwikkelingen zijn water en bodem sturend.
- We streven ernaar om ons bestaande voorzieningenniveau eerder te versterken dan te behouden, om de leefbaarheid en de levendigheid in onze kernen te behouden.
- We zetten in op het behouden van de Kempische cultuur die de regio zo geliefd maakt voor de Kempenaar en de nieuwkomers.

De Kempische ambitie gaat in op de zes thema's: wonen, werken, bereikbaarheid, landschap en klimaat, voorzieningen en samenleving. Voor elk thema wordt aan de hand van de 'draaiknoppen' ambitie, locatie en prioriteit richting gegeven. Alle ambities hebben als doel om bij te dragen aan de brede welvaart van de Kempen en daarmee het welzijn van alle Kempenaren. Brede welvaart en subjectief welzijn wordt hiermee voorwaarde voor toekomstige ontwikkelingen.

Foto van de Kempen

Wonen

De Kempen kenmerken zich door twintig kleine en grotere dorpen in een landschappelijke omgeving. We onderscheiden daarin vijf grote dorpen – Reusel, Bladel, Hapert, Eersel en Bergeijk – en vijftien kleinere dorpen. Daarnaast is er nog een aantal buurtschappen. De historische dorpsharten met overwegend kleinschalige, individuele bebouwing geven karakter. De dorpen liggen in een groene omgeving met agrarisch gebruik en natuur. Dit Kempische karakter heeft een hoge aantrekkingskracht. Mede als gevolg van de werkgelegenheid in de Brainportregio zijn er meer vestigers dan vertrekkers. Het woningaanbod is echter klein en eenzijdig; het bestaat vooral uit grote grondgebonden (koop)woningen op relatief grote percelen. Mede door een gebrek aan seniorenwoningen zijn de doorstroommogelijkheden beperkt en stijgt de gemiddelde koopsom. Voor kleinere huishoudens, kwetsbaren, mensen met een smalle beurs en starters op de woningmarkt is het moeilijk om een woning te vinden.

Werken

De werkgelegenheid binnen de Kempen en de Brainportregio is groot. De Kempen behoren tot de snelst groeiende economische regio's van Nederland. De strategische ligging op een economische toplocatie is een belangrijke drijfveer voor dit succes. Daarnaast biedt de Brainportregio een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor (internationale) kenniswerkers in vergelijking met andere economische toplocaties wereldwijd. Het economisch succes komt ook vanuit de Kempische ondernemersmentaliteit. We willen elke dag een beetje beter worden: we werken hard, zijn praktisch ingesteld en gebruiken ons boerenverstand, tonen creativiteit en ondernemerschap. Dit zorgt ervoor dat in de Brainportregio toonaangevende bedrijven de ontwikkeling van nieuwe producten uitbesteden aan bedrijven in de Kempen. De Kempen maken daarmee een cruciaal onderdeel uit van de innovatieketen van de Brainportregio. Een aantal sleutelbedrijven is in de Kempen gevestigd. Er is een te beperkte ruimte voor doorgroei van bedrijven. Het Kempisch Bedrijvenpark heeft de doorgroei van bedrijven die cruciaal zijn voor de Brainportregio mogelijk gemaakt. Hoewel daardoor ook ruimte is vrijgekomen voor kleinere lokale bedrijven, blijft er behoefte aan uitbreidingsruimte. Een andere economische pijler van de Kempen is de vrijetijdseconomie. Jaarlijks bezoeken 2,5 miljoen toeristen uit binnen- en buitenland onze regio om te verblijven in een van de recreatieparken. Daarnaast biedt het Kempische landschap vele dagrecreatieve mogelijkheden. Dit levert een flinke werkgelegenheid op. Tot slot is de landbouw een belangrijke economische sector in de Kempen en is daarmee een grote speler voor werkgelegenheid voor internationale werknemers.

Bereikbaarheid en mobiliteit

Het uitgestrekte gebied maakt dat de auto het belangrijkste vervoermiddel is in de Kempen. Het gebied ligt aan de A67, met het stedelijk gebied van Eindhoven en Veldhoven op korte afstand (en van daaruit belangrijke verbindingen naar onder meer Randstad en Ruhrgebied). Er is echter sprake van een blijvende toename van de verkeersdruk en overlast door het verkeer. Niet alleen is er het fileknelpunt met knooppunt De Hogt; ook de N69-zuid richting de Belgische Kempen en de N284 tussen Reusel en Hapert slibben dicht. Het gevolg is ongewenst doorgaand verkeer, wat de verkeersveiligheid en daarmee de leefbaarheid van de kleine dorpen verslechtert. Ook de bereikbaarheid van de Kempen met het openbaar vervoer is een aandachtspunt. De routes zijn veelal vormgegeven langs de hoofdas A67-N284 en Bergeijk wordt ontsloten via de route Riethoven-Veldhoven-Eindhoven. De kleine dorpen hebben alleen een buurtbus. Dat heeft als gevolg dat de kleine dorpen onderling slecht bereikbaar zijn

met het openbaar vervoer. Bovendien zijn de reistijden naar Eindhoven, Tilburg en Arendonk met deze vervoerswijze relatief lang.

In de Kempen ligt een fijnmazig fietsnetwerk, met vrijliggende fietspaden tussen bijna alle dorpen.

Aandachtspunten zijn verkeersveiligheid en comfort vanwege de vele kruisingen met gemotoriseerd verkeer.

Landschap en klimaat

Het mozaïeklandschap is een kernkwaliteit van de Kempen en voor ons gebied het fundament voor de prettige woon- en leefomgeving. Het landschap is afwisselend en kenmerkt zich door de beekdalen, bossen, heide en vennen, en het boerenland met typische Kempische cultuur en historie. Hieraan ontleent de Kempenaar deels diens identiteit.

De beken De Reusel, Groote Beerze, Kleine Beerze, Keersop en De Run, de Neterselse Heide en het Groot Meer en Klein Meer behoren tot Natura 2000. Natuur en ontspanningsmogelijkheden zijn in de Kempen nooit ver weg en vormen een aantrekkingskracht voor recreanten van heinde en verre.

Zo'n 60% van het grondgebied van de Kempen wordt gebruikt voor agrarische doeleinden en heeft een belangrijke bijdrage aan de voedselvoorziening. Dit bepaalt voor een groot gedeelte het aanzicht van het Kempische landschap. Keuzes in het verleden, zoals schaalvergroting door moderne landbouw en verstedelijking, hebben echter geleid tot versterking van het mozaïeklandschap en de verwevenheid van dorpen met het landschap.

Een aanzienlijk deel van het landschap wordt gebruikt voor de vrijetijdseconomie. Denk daarbij aan vakantieparken, golfbanen, festivalterreinen, ultraluxe paardenhouderijen en mountainbikeroutes.

Ook de klimaatopgaven hebben de recente jaren hun stempel gedrukt op het landschap. Enerzijds is er de mogelijke komst van windmolens in het westelijk deel van de Kempen, anderzijds heeft hermeandering van beken ruimte geboden aan de wateropgave. De doorgaande verandering van het klimaat en de afname van de biodiversiteit zetten het landschap verder onder druk.

De ligging van de Kempen tussen de industriegebieden van Antwerpen en Rotterdam en het Ruhrgebied, gecombineerd met de lokale emissie van fijnstof zorgen voor een relatief slechte luchtkwaliteit.

Daarnaast heeft het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen een negatieve impact op de waterkwaliteit.

Voorzieningen

In de Kempen zijn veel voorzieningen aanwezig. De grotere dorpen hebben een bovenlokale horeca- en winkelfunctie. Daarnaast zijn in de grotere dorpen diverse sportvoorzieningen, zoals zwembaden en sporthallen, en een bibliotheek aanwezig. Bijna alle dorpen hebben een eigen basisschool, kinderopvang, een gemeenschapshuis/MFA, een veldsportaccommodatie, een café en een friettent.

Deze staan vrijwel allemaal onder druk door vergrijzing en in de kleine dorpen ook door ontgroening.

Bovendien zijn er weinig voorzieningen voor de jeugd. De Kempische zorg kent diverse vormen. De wijze waarop onze zorg is ingericht is gebaseerd op nationaal beleid. Zo lang mogelijk thuis blijven wonen is daarbij het uitgangspunt. De zelfredzaamheid van de Kempenaren is goed. De sociale cohesie maakt bovendien dat mantelzorg vaak voorhanden is. Wie is aangewezen op intensieve zorg moet verhuizen naar een van de verpleeghuizen in de grotere dorpen of – voor wie het zich kan permitteren – particuliere woon-/zorginitiatieven. Deze plekken bevatten vaak ook aanvullende voorzieningen voor ouderen. Medische voorzieningen zoals huis- en tandartsen, fysiotherapiepraktijken en apotheken zijn niet in elk dorp beschikbaar en voornamelijk in de grotere dorpen aanwezig. Net als andere basisvoorzieningen zorgt dit ervoor dat de leefbaarheid in de kleine dorpen onder druk staat en door vergrijzing en ontgroening wordt dit versterkt. Voor ziekenhuizen zijn we aangewezen op Veldhoven, Eindhoven en Tilburg, die gevoelsmatig op grote afstand liggen. Ook andere grote kernen en steden, zoals Valkenswaard, Turnhout en Antwerpen, zijn niet ver weg, maar slecht bereikbaar met het openbaar vervoer.

Zoals aangegeven heeft elk dorp ten minste één basisschool. We kennen in onze regio openbaar en algemeen bijzonder onderwijs, maar ook speciaal basisonderwijs. In alle gemeenten worden kinderopvang en peuterprogramma's aangeboden.

Niet-Nederlandstalige leerlingen in het basis- en voorgezet onderwijs leren we in een jaar de Nederlandse taal en ook over onze gewoonten en gebruiken. We merken dat de druk op het speciaal onderwijs en het onderwijs aan anderstaligen toeneemt door de schaa sprong.

In de Kempen hebben we twee scholen voor voortgezet onderwijs. De afstand naar het voortgezet onderwijs is echter groter dan gemiddeld in Nederland, zoals in veel landelijke gebieden, waardoor er lange reistijden zijn. Middelbaar beroepsonderwijs en hoger en universitair onderwijs zijn er niet in de Kempen.

Samenleving

De Kempenaren voelen zich verbonden met hun leefomgeving. Onderdeel van de Kempische identiteit zijn gemeenschapszin, sociale cohesie en een sterk verenigingsleven. Naast sportverenigingen, zijn er in bijna alle dorpen een gilde en carnavalsverenigingen aanwezig. De lokale bedrijven ondersteunen het verenigingsleven door middel van sponsoring.

De 'ons-kent-ons cultuur' en de Kempische mentaliteit van nuchterheid, hard werken en niet zeuren, maakt dat de Kempenaren voor elkaar klaarstaan, zowel individueel als in verenigingsverband. Deze karaktereigenschappen zorgen daarnaast voor een enigszins conservatieve en zelfredzame samenleving; de Kempenaar denkt er vaak 't zijne van zonder het uit te spreken. Daarnaast leven de Kempenaren bourgondisch: op tijd genieten van het leven en ontspanning zoeken.

Een uitdaging voor de regio zijn de bovengemiddelde vergrijzing en dreigende ontgroening. Door een verandering in de opbouw van de bevolking en de afnemende bereidheid om een actieve bijdrage te leveren, komt de draagkracht voor de (basis)- voorzieningen en het verenigingsleven onder druk te staan. Hierdoor kan de gemeenschapszin achteruit gaan.

Mede door de grote sociale cohesie is het in brede zin goed gesteld met het welzijn van de Kempenaren. In de Kempen lijken minder mensen eenzaamheid te ervaren dan in de rest van de Nederland. We ervaren een goede (geestelijke) gezondheid, al zijn er uiteraard verschillen per persoon. Er is sprake van een veilige leefomgeving met van oudsher veel sociale controle.

De Kempische opgaven

Wonen

Tot enkele jaren geleden waren we een krimpregio. De ontwikkeling van de Brainportregio bracht daar verandering in. De Kempen zijn in trek! Dat is natuurlijk positief, maar als keerzijde van de medaille is er nu sprake van een grote druk op de woningmarkt. Er is sprake van schaarste, zowel in kwantiteit als kwaliteit. Het woningaanbod blijft achter bij de vraag en er is niet voor elk wat wils. Het gevolg is dat er onvoldoende doorstroming is en de huizenprijzen stijgen.

Om alleen al de autonome behoefte op te kunnen vangen moeten we tot 2030 ten minste 3.220 woningen bouwen. Dat is al over zes jaar! Het woningaanbod richt zich op de verschillende doelgroepen waaronder woningen voor ouderen nabij voorzieningen en meer betaalbare woningen voor jongeren.

Elke subregio van de Brainportregio/MRE is gevraagd een steentje bij te dragen aan het faciliteren van de regionale schaa sprong. Voor de Kempen betekent dat dat er tot 2040 in totaal 5.000 tot 13.000 woningen bij moeten komen als onderdeel van een totale opgave van 100.000 tot 130.000 in de Brainportregio. Hier hebben we de volgende keuze te maken: gaan we volledig mee in de schaa sprong, of groeien we enkel voor onze eigen behoefte? Of kiezen we een tussenvariant? Is het verstandig om een buffercapaciteit op te nemen, mochten bepaalde ontwikkelingen geen door gang kunnen vinden? En waar kunnen we het beste bouwen? Wat meer in de grotere dorpen? Of meer in de dorpen nabij het stedelijk gebied waar de druk op de woningmarkt het grootst is?

Iedere keuze heeft consequenties, zowel positief als negatief. Keuzes, die versterkend en tegelijkertijd tegenstrijdig kunnen zijn. Er ontstaat een nieuwe balans in de volkshuisvesting, omdat meer betaalbare woningen ook meer mensen van buiten de Kempen trekt. Meer woningen betekenen meer mensen die potentieel medewerkers kunnen zijn van de Kempische bedrijven en die bijdragen aan de levendigheid van de Kempen en daarmee het behoud van voorzieningen en het verenigingsleven.

In verband met de vergrijzing is er een groeiende behoefte aan levensloopgeschikte woningen, door nieuwbouw of aanpassing van bestaande woningen. Omdat de kansen voor inbreiding bijna allemaal opgebruikt zijn, moeten we dorpen gaan uitbreiden of accepteren dat er hoger gebouwd gaat worden. Daarbij moeten we voorkomen dat dit een ongewenste inbreuk doet op de kleinschalige en vaak karakteristieke identiteit van de dorpen en het omliggende landschap.

Werken

De Kempen zijn ook als economische locatie in trek! Niet alleen willen mensen in de Kempen blijven wonen of er zich vestigen. Ook de Kempische maakindustrie lift mee met de snelgroeïende economische Brainportregio, met voornamelijk bedrijven die hightech systemen en materialen maken. Willen we onderdeel blijven van deze economische voor-
spoed, zijn er nieuwe werklocaties nodig. Daarnaast vraagt de schaalsprong om voldoende geschikt personeel – in de maakindustrie, maar ook in maatschappelijke sectoren zoals zorg, onderwijs en welzijn.

Voor de economische ontwikkeling van de Kempen hanteren we twee groeiscenario's. In de periode tot 2030 kiezen we voor EIB-hoog, met een Kempische behoefte van 60 hectare bedrijventerrein. Daarna is tot 2040 EIB-laag het uitgangspunt en komt daar nog eens 30 hectare bedrijventerrein vanuit de schaalsprong bij. Daarmee kunnen we overigens niet alle bedrijven faciliteren en zullen er keuzes gemaakt moeten worden.

Onderdeel van de Kempische economie zijn de landbouwbedrijven en de bedrijven die onderdeel zijn van de vrijetijdseconomie. De landbouw staat aan de vooravond van een transitie. De vrijetijdseconomie zal onveranderd groot blijven.

Bereikbaarheid en mobiliteit

Een goede bereikbaarheid van de Kempen en binnen de Kempen is een voorwaarde voor een goed functionerende woon- en werkomgeving. Uit de Foto van de Kempen volgt dat we deze bereikbaarheid op veel plekken in het gebied zouden kunnen verbeteren, ongeacht de keuze om door te groeien.

Er is sprake van een slechte doorstroming van de A- en N-wegen en verminderde verkeersleefbaarheid van de kleine dorpen. Door een gebrek aan serieuze alternatieven kiest de Kempenaar vaak voor de auto als vervoermiddel.

Een mobiliteitstransitie van de Kempen is noodzakelijk.

In de Regionale Mobiliteitsvisie MRE 2040 en de Kempische Mobiliteitsstrategie zijn hiervoor al oplossingsrichtingen beschreven. Het bestaande autonetwerk is ontoereikend en een opschaling daarvan is zowel ruimtelijk als met betrekking tot klimaat en leefbaarheid ongewenst. Investerings in het wegennet moeten passen bij de rol van de auto en de leefomgeving in de toekomst. We verbeteren duurzame alternatieven (denk aan hoogwaardig openbaar vervoer en verbeterde brandstoffen) en actieve mobiliteit in de vorm van de fiets. Vanuit de gedachte van brede welvaart betekent dat het leggen van nadruk op bereikbaarheid voor iedereen, in plaats van te focussen op filebeperking en reistijdwinsten, en het beperken van de negatieve voetafdruk van mobiliteit op de omgeving. Voorwaarde is wel dat de reistijd met fiets en openbaar vervoer in de spitsperioden kan concurreren met die van de auto.

Het aanbod aan mobiliteitsvoorzieningen zal echter per kern verschillen. Voor de korte afstand zetten we in op fiets en voor de lange afstand op openbaar vervoer als goede alternatieven voor de auto.

Vanuit de Brainportregio hebben de Kempen de opgave voor het aanleggen van hoogwaardig openbaar-vervoersverbindingen om de bereikbaarheid te verbeteren. De HOV4-lijn Eindhoven-Veldhoven wordt doorgetrokken tot aan Eersel en vanaf Eersel naar Bergeijk en naar Bladel en Reusel (HOV4-light).

De HOV-lijnen bestaan uit een netwerk van HOV-haltes op een hoofdas, van waaruit een fijnmazig netwerk van fiets, openbaar vervoer en auto de Kempenaren naar de dorpen brengt. De HOV-knoop in Eersel, waar HOV4 en HOV4-light op elkaar aansluiten kan op termijn uitgroeien tot Brainporthub. De HOV-knoop vormt een logische plek voor verbindingen in de richting van Bergeijk/Lommel en Eindhoven Airport/BIC.

Landschap en klimaat

Uit de Foto van de Kempen blijkt dat het kenmerkende mozaïeklandschap het fundament vormt voor een prettige woon- en leefomgeving. Waar het buitengebied voorheen vooral het domein was van natuur en landbouw, maken andere vormen van ruimtegebruik de laatste decennia meer en meer aanspraak op dit gebied. Er vindt al langer een verstedelijking plaats voor nieuwe woonbuurten en bedrijventerreinen. Daarnaast leggen recreatieve bedrijvigheid en activiteiten een extra druk op natuur en landschap.

Relatief nieuw is het ruimtegebruik dat te maken heeft met het veranderende klimaat – denk aan de productie van duurzame energie en de berging van steeds grotere hoeveelheden regenwater die in korte tijd vallen. Tot slot is door intensivering van de landbouw de symbiose tussen landbouw en natuur veelal verloren gegaan, met grote negatieve gevolgen voor de biodiversiteit.

Nieuwe gebruiksruimte voor wonen en bedrijven is onontkoombaar. Daarnaast hebben de Kempen een functie van landelijke en natuurlijke 'achtertuin' van de Brainportregio, van een bovenregionaal niveau. Bij het zoeken naar locaties

---

voor deze verstedelijking is een zorgvuldige afweging nodig, waarbij water en bodem sturend zijn en er ruimte blijft voor versterking van natuur, behoud van het landschap met cultuurhistorische bebouwingsclusters, verbetering van de landbouw en herstel van de verwevenheid van natuur en landbouw. Daarnaast willen we onze omgeving meer klimaat-robuust maken, zodat we grote hoeveelheden regenwater goed opvangen, om vast te houden of te verwerken. Ook gaan we hiermee hittestress tegen. Deze opgave komt in een groenblauwe gebiedsgerichte aanpak voor de gebieden Kempenland-West en Grenscorridor aan de orde.

Een algemene opgave is de toevoer van voldoende energie. Ook wij hebben te maken met netcongestie. Verzwaring van het elektriciteitsnet is pas gepland na 2031.

Voorzieningen

De voorzieningen in de Kempen staan op verschillende manieren onder druk. Ook hier hebben vergrijzing en vergroening een grote invloed. De vergrijzing maakt dat er steeds meer aanspraak wordt gemaakt op zorgvoorzieningen, terwijl er steeds minder 'handen' beschikbaar zijn om die zorg te kunnen bieden. Zo zal in de periode tot 2040 bijna een verdubbeling van het aantal 75-plussers plaatsvinden. Het aantal ouderen dat behoefte heeft aan 24-uurszorg of zorg op afroep neemt na 2030 toe met 70%. Het landelijke beleid is erop gericht om nauwelijks nog nieuwe verpleeghuisplekken te creëren. Hierdoor moeten we de woonvragen van senioren steeds meer in reguliere woningen opvangen. Dit beleid is een gevolg van de personeelstekorten in de zorg. In de periode tot 2040 verwachten we daarom een tekort aan 1.200 zorgplekken. Dat vraagt niet alleen om extra voorzieningen, maar vooral om voldoende personeel.

De omgekeerde beweging zien we in het basisonderwijs. Door ontgroening zijn er steeds minder kinderen. Voor de leefbaarheid van de dorpen is het behoud van een basisschool en voldoende kinderopvang belangrijk, omdat dat voor jonge gezinnen vaak wel voorwaarde is om te blijven of zich er te vestigen.

Voor levendige en aantrekkelijke dorpsharten is het noodzakelijk dat er voldoende winkels en horecagelegenheden zijn, en dat de dorpsharten goed bereikbaar zijn. Het aantal winkels in de kleine dorpen is de laatste jaren afgenomen en bestaande winkels hebben moeite met het vinden van opvolging.

Daarnaast is er behoefte aan andere vormen van vermaak.

Ongeveer de helft van de Kempenaren kampt met overgewicht. Hoewel dit percentage niet veel anders is dan in Nederland als geheel, is het wenselijk dit aantal terug te brengen. Dat vraagt om veranderingen in het levenspatroon van mensen. Slechts een kleine 46% van de Kempenaren voldoet namelijk aan de beweegrichtlijn. Aantrekkelijke mogelijkheden om aan sport te doen en een plezierige omgeving om te wandelen of te fietsen nodigen uit om in beweging te komen.

Samenleving

Het behoud van de Kempische identiteit is een veelgehoord onderwerp. Zoals we eerder al aangaven bepalen vele factoren de identiteit van een gebied. Een belangrijk deel komt voort uit de samenleving.

De Kempen worden gekenmerkt door een actief verenigingsleven en het er voor elkaar zijn. Doordat het aantal Kempenaren dat zich wil of kan inzetten voor de vereniging en elkaar afneemt, staat het verenigingsleven echter onder druk. Dit komt door vergrijzing en ontgroening, en wordt versterkt door de individualisering van de samenleving – een fenomeen dat zich al enige decennia in heel Nederland voordoet.

Als gevolg van de schaa sprong zullen zich mensen van elders in de Kempen gaan vestigen. Mensen die vaak andere opvattingen en gebruiken hebben, ongeacht hun komaf. De opgave is om deze nieuwkomers bekend te maken met de Kempische identiteit en het hen mogelijk te maken daarvan onderdeel te worden.

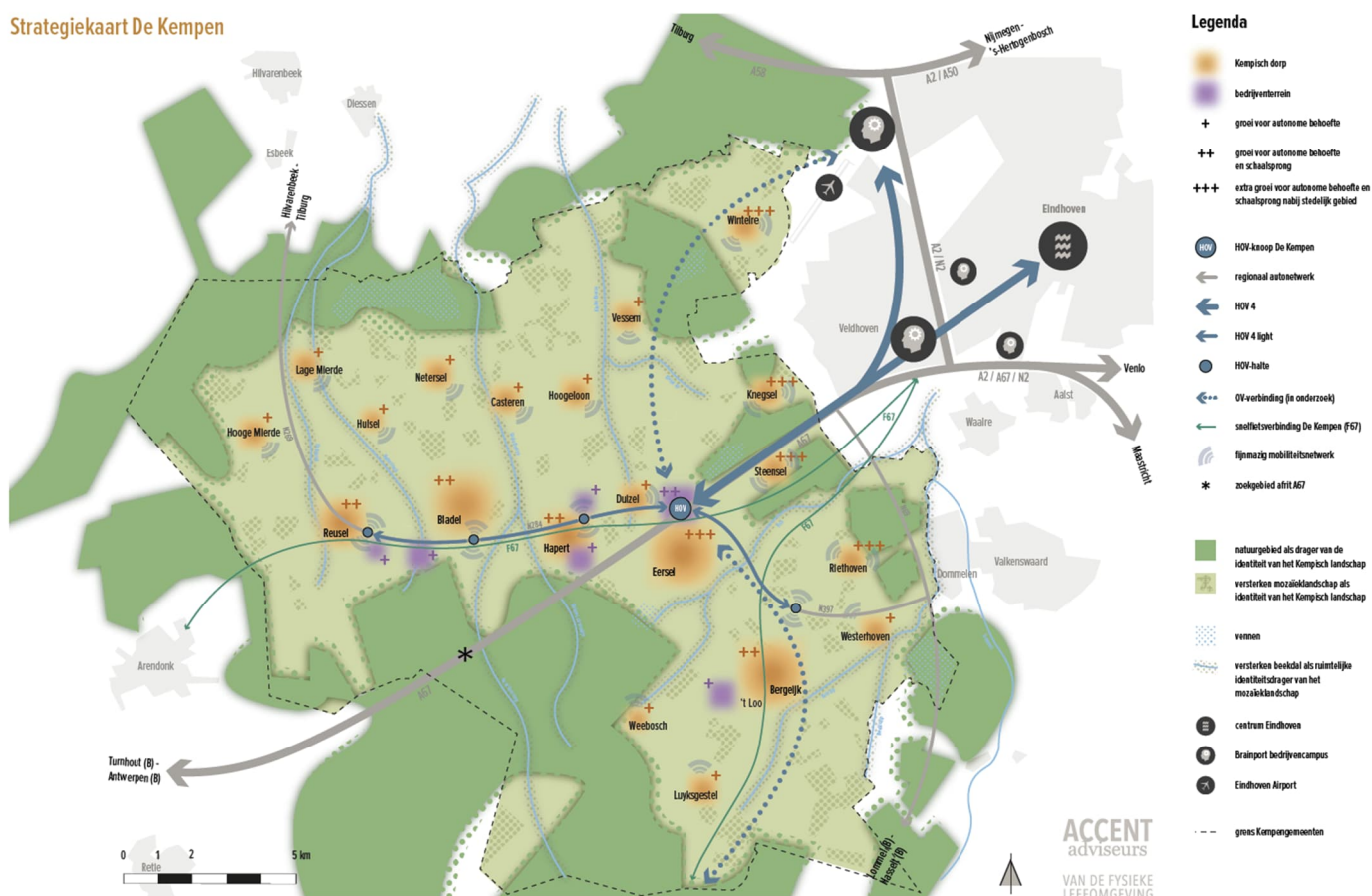
De Kempische ambitie op hoofdlijnen

De Kempische ambitie is voornamelijk gebaseerd op de denkrichtingen 'gelijk verdeelde groei' en 'groei nabij stedelijk gebied':

- Om de woonzekerheid van onze regio te waarborgen gaan we mee met de woningvraag volgend uit de schaa sprong en groeien we tot 2040 met minimaal 8.950 tot maximaal 13.000 woningen. We houden de flexibiliteit om, indien nodig, het woningbouwaantal na evaluatie bij te stellen.

- We zien de grote vraag naar woningen in de regio als kans om elk dorp van elke gemeente qua woningaantallen te laten groeien. We bouwen zodat ten minste wordt voorzien in de autonome woningbehoefte van de betreffende kern, waarmee we de leefbaarheid behouden en waar mogelijk versterken.
- Vanwege het bestaande voorzieningenaanbod groeien de grotere kernen (Bergeijk, Bladel, Eersel, Hapert en Reusel) meer dan de autonome woningbehoefte. Daarnaast zullen de kernen met een ligging nabij het stedelijk gebied (denk aan Wintelre, Knegsel, Steensel, Riethoven en Eersel) meer groeien om de woningbehoefte vanuit de schaa sprong op te vangen.
- We streven ernaar om ons bestaande voorzieningenniveau eerder te versterken dan te behouden om de leefbaarheid en de levendigheid in onze kernen te waarborgen, en de geestelijke en lichamelijke gezondheid van alle Kempenaren te bevorderen. Waar mogelijk versterken we onze (bovenlokale) voorzieningen of breiden ze uit, en bieden we diversiteit in aanbod van onder andere sportvoorzieningen, en culturele en maatschappelijke voorzieningen.
- Uit de toekomstdialog volgt dat de Kempenaren trots zijn op hun sociale identiteit met haar verenigingsleven, kenmerkende tradities zoals carnaval, en de ondernemersmentaliteit van praktisch aanpakken. Deze Kempische identiteit wordt daarnaast gekenmerkt door ruimtelijke aspecten zoals de ruim opgezette kernen, weinig hoogbouw en de groene omgeving die altijd in een mum van tijd te bereiken is. Deze identiteit is belangrijk voor het welbevinden van de inwoners en dient behouden te blijven.

Strategiekaart De Kempen

Wonen

1. Om de woonzekerheid van onze regio te waarborgen gaan we mee met de woningvraag volgens uit de schaa sprong en groeien we tot 2040 met minimaal 8.950 tot maximaal 13.000 woningen. Om dit aantal te realiseren is het creëren van een buffer noodzakelijk, zodat bij er planvertraging of -uitval voldoende plannen zijn om dit aantal mogelijk te maken. We houden de flexibiliteit om, indien nodig, het woningbouwaantal binnen een bandbreedte na evaluatie bij

te stellen. Per gemeente hanteren we onderstaande ruime, en daarmee richtinggevende, bandbreedte.

Gemeente	Minimale ambitie	Maximale ambitie
Bergeijk	+1.750 woningen	+3.000 woningen
Bladel	+2.250 woningen	+3.000 woningen
Eersel	+4.000 woningen	+5.500 woningen
Reusel-De Mierden	+950 woningen	+1.500 woningen
Totaal De Kempen	+8.950 woningen	+13.000 woningen

2. We geven invulling aan de vraag naar woningen voor verschillende doelgroepen, waaronder senioren en starters. Ook zetten we in op betaalbare woningen en de huisvesting van overige aandachtsgroepen, zoals zorgbehoevenden, arbeidsmigranten, statushouders en asielzoekers.

3. Met collectieve wooninitiatieven zetten we in op het versterken van de saamhorigheid, de zorg voor elkaar en het tegengaan van eenzaamheid.

Locatie

1. We zien de grote vraag naar woningen in de regio als kans om elk dorp van elke gemeente qua woningaantallen te laten groeien. We bouwen zodat ten minste wordt voorzien in de autonome woningbehoefte van de betreffende kern, waarmee we de leefbaarheid behouden en waar mogelijk versterken.

2. Vanwege het bestaande voorzieningenaanbod groeien de grotere kernen (Bergeijk, Bladel, Eersel, Hapert en Reusel) meer ten opzichte van de autonome woningbehoefte. Daarnaast zullen ook kernen met een ligging nabij het stedelijk gebied (denk aan Wintelre, Knegsel, Steensel, Riethoven en Eersel) meer groeien om de woningbehoefte vanuit de schaa sprong op te vangen.

3. De woningtypologie en de dichtheid van nieuwe woningen sluit aan bij de lokale woonbehoefte en opgave van de betreffende kern.

4. Inbreiden gaat in beginsel voor uitbreiden, zodat het groene karakter van onze regio behouden blijft. Om het groen in de kernen te behouden en om aan de woningopgave te voldoen is de uitbreiding van onze kernen echter noodzakelijk. Hierbij zijn water en bodem sturend.

Prioriteit

1. Prioriteit ligt bij het opvangen van de schaa sprong in de kernen nabij het stedelijk gebied, denk aan Wintelre, Knegsel, Steensel, Riethoven en Eersel. Hiervoor is belangrijk dat snel onderzocht wordt waar deze woningen gerealiseerd kunnen gaan worden en planologische voorbereidingen te starten.

2. We monitoren de toewijzing van woningen aan mensen met sociale, economische of maatschappelijke binding met de Kempen. Mocht dit in een bepaald segment in een gemeente onder grenzen vanuit de Huisvestingswet komen te liggen, kunnen we op lokaal niveau overwegen om nieuwe instrumenten uit de Huisvestingswet in te zetten.

3. We bouwen nieuwe woningen in de kernen naar gelang demografische ontwikkelingen en behoefte met speciale aandacht voor starters en senioren. Deze doelgroepen vragen om specifieke woonvormen zoals kleinere en betaalbare woningen voor starters uit eigen regio.

4. Focus ligt op het behouden en toevoegen van seniorenwoningen in de dorpscentra van met name Bergeijk, Bladel, Eersel, Hapert en Reusel. Op deze manier wonen de senioren nabij bestaande voorzieningen en ontstaat er voldoende volume voor ondersteunende voorzieningen. Daarnaast zal dit de doorstroming op de woningmarkt bevorderen doordat de huizen die achtergelaten worden door de senioren beschikbaar worden voor andere doelgroepen.

Werken

1. Om te voldoen aan de groei van de schaa sprong ontwikkelen we ten minste 90 hectare aan nieuwe bedrijventerreinen in de regio, waarvan 40% aan kleinschalige lokale terreinen en 60% op een grootschalig subregionaal terrein: het Kempisch Bedrijvenpark 2 (KBP 2). Het versterken van de lokale en regionale werkmilieus heeft een positief effect op de lokale werkgelegenheid en (brede) welvaart van de regio door de verbondenheid met onder andere sponsoring van het lokale verenigingsleven.

2. We zetten in op het behouden en versterken van de vrijetijdssector.

Locatie

1. We breiden bestaande lokale bedrijventerreinen uit of ontwikkelen nieuwe lokale bedrijventerreinen om in de lokale behoefte te kunnen voorzien.
2. Ons nieuwe subregionale bedrijventerrein (KBP 2) ontwikkelen we op een gunstige locatie ten opzichte van de A67 en de nieuwe HOV-verbinding.

Prioriteit

1. In de periode tot 2030 volgen we het scenario "EIB hoog", waarbij we circa 60 hectare bedrijventerreinen ontwikkelen. In de periode tot 2040 volgen we het scenario "EIB laag". In deze periode ontwikkelen we de overige 30 hectare.
2. Bestaande bedrijventerreinen willen we waar mogelijk revitaliseren en verduurzamen. In sommige gevallen herstructureren we de bedrijventerreinen.

Bereikbaarheid en mobiliteit

Ambitie

1. Om de druk op het wegennet binnen en buiten de kernen te verminderen zetten we in op het opwaarderen van het bestaande lokale fietsnetwerk en de aanleg van de snelfietsverbinding F67 (De Kempenroute), zonder hierbij afbreuk te doen aan de autobereikbaarheid van onze kernen.
2. Om te voldoen aan de groei van de schaa sprong investeren we in een goede bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Dit doen we door de realisatie van een HOV-verbinding naar de Kempen (HOV4 en HOV4-light). Deze leidt tot de realisatie van een regionale HOV-knoop in Eersel, die op termijn kan uitgroeien tot Brainporthub. HOV4 en HOV4-light maken een fijnmazig netwerk aan kleinere HOV-haltes met passend openbaar vervoer voor alle kernen mogelijk.
3. Naast het verbeteren van de fietsbereikbaarheid en (H)OV denken we aan inzet van slimme mobiliteitsoplossingen.

Locatie

1. Door de aanleg van een hoogwaardige OV-verbinding op de vervoersas Veldhoven - Eersel - Hapert - Bladel - Reusel (HOV4 en HOV4-light) is de realisatie van een HOV-knoop mogelijk.

Vanwege de gunstige ligging op die as realiseren we de HOV-knoop nabij de A67-afrit Eersel.

We onderzoeken of extra ov-verbindingen van Bergeijk naar Lommel en Eindhoven Airport/BIC nodig zijn.

2. Om de verkeersveiligheid in onze kernen te waarborgen, te verbeteren en ongewenst doorgaand vervoer te beperken zoeken we naar maatwerkoplossingen op kernniveau. Waar nodig breiden we ons fijnmazige mobiliteitsnetwerk uit met nieuwe OV-verbindingen en (auto)- infrastructuur. We onderzoeken of een extra afrit op de A67 ter hoogte van Reusel mogelijk is.

Prioriteit

1. We zetten in op veilige, comfortabele fietsverbindingen tussen de kernen en directe, veilige en comfortabele verbindingen naar het stedelijk gebied. Daarnaast zetten we in op een goed fietsnetwerk dat de kernen, werklocaties, recreatieve voorzieningen en de natuurlijke omgeving met elkaar verbindt.
2. Het realiseren van HOV4, HOV4-light en de HOV-knoop, en het daaruit volgende fijnmazige netwerk van openbaar vervoer en andere mobiliteitssystemen, heeft gezien de schaa sprong hoge prioriteit. Een goede bereikbaarheid en ontsluiting van alle kernen voor jong en oud draagt bij aan de leefbaarheid van onze regio.

Landschap en klimaat

Ambitie

1. We zetten in op het behouden en versterken van onze natuur en mozaïeklandschap. Waar mogelijk geven we meer ruimte aan natuurgebieden en creëren we nieuwe ecologische verbinding zones om het mozaïeklandschap te versterken. Dit aantrekkelijke landschap draagt ook bij aan de recreatie- en vrijetijdssector van de Kempen.

2. De agrarische sector met zijn akkers en weiden, en dierhouderijen is en blijft een belangrijk onderdeel van de Kempen. Om de natuur te bevorderen en agrariërs perspectief te bieden zetten we in op een transitie naar een duurzamere landbouwsector.

3. We sluiten aan bij de strategie voor besparing, grootschalige opwek van duurzame energie en warmte zoals is vastgelegd in de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0.

Locatie

1. De beken in de Kempen vormen een belangrijke ruimtelijke structuur en zorgen voor een groenblauwe dooradering van het landschap die de kernen van elkaar scheidt. Een groene buffer kan een ruimtelijke scheiding vormen met het stedelijk gebied van Eindhoven en Veldhoven. Door deze gebieden robuuster/breder te maken draag je bij aan de Kempische identiteit (individuele kernen in het groen). Op deze wijze wordt er ook een bijdrage geleverd aan de ecologische hoofdstructuur, biodiversiteit, tegengaan van hittestress en ruimte voor waterberging.

2. We streven naar diversiteit in landbouw gericht op verbetering van de omgevingskwaliteit. Water en bodem en de nabijheid van natuur, woningen en recreatie zijn sturend in het bepalen van locaties en het type landbouw.

Prioriteit

1. Om de natuur te bevorderen en agrariërs perspectief te bieden zetten we in op een transitie naar een duurzamere landbouwsector. We sluiten hiervoor aan bij de provinciale aanpak en de GGA's 'Kempenland-West' en 'Grenscorridor'.

Voorzieningen

Ambitie

1. We streven ernaar om ons bestaande voorzieningenniveau eerder te versterken dan te behouden om de leefbaarheid en de levendigheid in onze kernen te waarborgen, en de geestelijke en lichamelijke gezondheid van alle Kempenaren te bevorderen. Waar mogelijk versterken we onze (bovenlokale) voorzieningen of breiden die uit en bieden we diversiteit in aanbod van onder andere sportvoorzieningen, en culturele en maatschappelijke voorzieningen.

2. De (hightech) maakindustrie die zo kenmerkend is voor onze regio willen we graag behouden.

Het toevoegen van middelbaar beroepsonderwijs (mbo) gericht op sectoren die van groot belang zijn in de Brainportregio, zoals techniek, zorg, landbouw en de vrijetijdsector is wenselijk.

3. We zien de komst van nieuwkomers als een kans om vergrijzing tegen te gaan, (zorg)voorzieningen te behouden en het tekort aan personeel in de maatschappelijke sectoren (zoals zorg en onderwijs) op te vangen.

Locatie

1. In alle kernen behouden en versterken we het voorzieningenaanbod aan de hand van de lokale vraag.

2. Gezien de vergrijzing en de toename van het aantal inwoners is het van belang om eerstelijnszorg (huisarts, apotheek) in de nabijheid te hebben.

3. Voor bovenlokale voorzieningen zoeken we naar goed bereikbare locaties passend in de ruimtelijke structuur.

Prioriteit

1. Personeelstekorten in de maatschappelijke dienstverlening blijft een aandachtspunt. Het terugdringen van de personeelstekorten is een voorwaarde voor het opvangen van de schaa sprong in de Kempen. We zien kansen in het creëren van aantrekkelijke arbeidsplaatsen door de clustering van maatschappelijke voorzieningen in bijvoorbeeld nieuwbouw.

2. We zetten in op het ontwikkelen van ontmoetingsplekken en voorzieningen voor de Kempische jeugd, jongvolwassenen en ouderen. Op deze manier houden we onze kernen levendig en aantrekkelijk voor iedereen.

3. Door de groei van het aantal woningen is het belangrijk dat het aanbod van voorzieningen (zoals zorg en onderwijs) blijft aansluiten op de vraag, zowel kwantitatief als kwalitatief. Denk hier aan mbo-, speciaal- en internationaal onderwijs.

Samenleving

Ambitie

1. We zijn trots op onze Kempische manier van leven dat zich typeert door genieten en gezelligheid.

We kennen onze dorpsgenoten en leren nieuwe buurtgenoten graag kennen. Deze cultuur behouden en versterken we door dit uit te dragen met actieve communicatie, het organiseren van waardevolle evenementen en fysieke ingrepen die ontmoeting stimuleren.

2. De sociale cohesie blijft behouden door in te blijven zetten op een actief verenigingsleven waar vrijwilligers een belangrijke rol spelen.

Verenigingen dragen sterk bij aan een bruisende regio.

3. Nieuwkomers zijn van harte welkom in onze regio en dragen bij aan het in stand houden van onze verenigingen. We streven naar een goede integratie in onze Kempische gemeenschap zodat iedereen zich snel thuis voelt en actief kan bijdragen aan onze samenleving.

Locatie

1. Onze samenleving is niet locatie gebonden.

Het DNA van de Kempen moet overal te voelen zijn, zowel in onze kernen als in de omliggende landschappen.

Prioriteit

1. We zetten ons in om de Kempische cultuur te behouden.

2. We geven uitvoering aan de integratie van nieuwkomers in de Kempen. Het organiseren van taal- en cultuurlessen voor nieuwkomers helpt bij een goede integratie in onze samenleving.

Samen verder bouwen aan de toekomst van de Kempen

In december 2024 stelden de gemeenteraden van Bergeijk, Bladel en Reusel-De Mierden unaniem de Ontwikkelstrategie de Kempen 2024-2040 vast. Deze strategie, getiteld "Samen op eigen wijze vorm gegeven", geeft richting aan de toekomst van de Kempengemeenten op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, landschap, klimaat, voorzieningen en samenleving. De Ontwikkelstrategie de Kempen is tot stand gekomen in samenwerking met inwoners, ondernemers en andere betrokkenen, en vormt een regionale vertaling van de Ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant.

De gemeenteraad van Eersel koos begin 2025 voor een aangepaste koers, het zogenoemde '50%-scenario'. Hierin zijn de ambities voor woningbouw en bedrijventerrein bijgesteld en wordt ook de ontwikkeling van een Brainporthub losgelaten. Om zicht te krijgen op de gevolgen van deze koerswijziging, hebben de colleges van Bergeijk, Bladel en Reusel-De Mierden de impact in beeld laten brengen. Daarbij is niet alleen gekeken naar de oorspronkelijke strategieën, maar ook naar actuele ontwikkelingen sinds de besluitvorming.

Wonen: Door een afname van de totale woningbouwopgave in de regio neemt de druk op de woningmarkt toe. Dit kan leiden tot stijgende prijzen en langere wachttijden, vooral voor starters en doorstromers. Tegelijkertijd neemt de afstand tussen wonen en werken toe, wat gevolgen heeft voor mobiliteit en bereikbaarheid.

Werken: Voor ondernemers in de Kempen – met name grotere bedrijven – wordt het lastiger om lokaal uit te breiden als er onvoldoende ruimte beschikbaar is. Dit kan leiden tot verplaatsing naar andere regio's en heeft effect op werkgelegenheid, bereikbaarheid en de rol van de Kempen in de Brainportregio.

Mobiliteit: De ontwikkeling van een goed functionerende overstaplocatie voor openbaar vervoer blijft van groot belang voor de Kempen. Het uitblijven van een Brainporthub betekent dat verbeteringen in het OV-netwerk vertraging kunnen oplopen, met gevolgen voor de bereikbaarheid van de regio.

De komende jaren liggen er belangrijke kansen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit, mede dankzij lopende regionale trajecten zoals de Beethovendeal. Door de verbinding tussen wonen, werken en bereikbaarheid gezamenlijk te organiseren, kunnen de Kempengemeenten een sterke positie behouden binnen de regio Zuidoost-Brabant.

De colleges van Bergeijk, Bladel en Reusel-De Mierden hebben de impactbeoordeling doorgestuurd naar hun gemeenteraden en naar de gemeente Eersel, met het voorstel om hierover met elkaar in gesprek te blijven. Ook Metropoolregio Eindhoven en de provincie Noord-Brabant worden geïnformeerd, met de uitnodiging om samen te blijven werken aan een toekomstbestendige koers voor heel de Kempen.

KEMPISCHE VISIE OP WONEN 2024-2028 (DECEMBER 2024)

De wereld om ons heen verandert. Steeds sneller. De Brainport regio is één van de snelst groeiende regio's in Europa. De technologische vooruitgang en de bijbehorende banengroei gaan zo snel, dat we het maar nauwelijks bij kunnen benen. Toch blijft er veel ook hetzelfde. Onze vier gemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden) hebben veel overeenkomsten. We liggen in een omgeving met veel rust en natuur. Die zich kenmerkt door gezellige kernen van waaruit je snel in Eindhoven of Veldhoven bent. Een omgeving aantrekkelijk voor mensen op zoek naar groen, gemeenschapsgevoel en Brabantse gemoedelijkheid. Maar er zijn ook verschillen tussen de gemeenten. Denk bijvoorbeeld aan het voorzieningenniveau of de sociale cohesie in verschillende kernen. Deze verschillen zijn deels ook onze kracht. En dat willen behouden. We hebben een lange traditie van innige samenwerking waarin we elkaar ruimte geven om ook even los te laten. Zo staan we samen sterker en geven we ruimte aan onze diversiteit.

Feit is dat de opgaven op het gebied van wonen om een gezamenlijke oplossing vragen. De groei in de hele Brainport-regio gaat in razend tempo en trekt steeds meer mensen naar onze gemeenten. Dit gaat veel sneller dan we een aantal jaren geleden verwachtten. Als gevolg van die groei staat onze woningmarkt onder grote druk. Woningprijzen stijgen. Starters en jonge gezinnen komen er steeds moeilijker tussen en de roep om meer betaalbaar aanbod (zowel koop als huur) is groot. Dit vraagt aan de ene kant om snelle woningbouw en het voorkomen van verdringing. Maar ook om een transitie naar betaalbaarder bouwen. Zodat mensen met een lager inkomen ook een woning kunnen blijven vinden in onze gemeenten.

Betaalbaar aanbod is ook belangrijk voor onze meest kwetsbare bewoners. Denk aan spoedzoekers, mensen met een verstandelijke beperking of een achtergrond in de geestelijke gezondheidszorg. Deels omdat zij dit willen, en deels door Rijksbeleid, moeten zij steeds vaker zelfstandig wonen. Hiervoor zijn zeer betaalbare sociale huurwoningen nodig waarvan er maar weinig zijn in de gemeenten.

Naast groei zien, zien we ook dat de huidige bevolking vergrijst. Maar de woningen waarin senioren wonen zijn vaak op termijn niet meer geschikt voor hen. Bijvoorbeeld omdat ze de trap niet meer op kunnen of omdat voorzieningen in de kern ontbreken. Maar het juiste aanbod staat er (nog) niet. Als gevolg van de vergrijzing neemt ook de vraag naar zorg en ondersteuning toe. Ook hier knelt het. Zorgpartijen zullen als gevolg van de vergrijzing in de toekomst steeds meer moeite hebben om personeelstekorten te vullen en de benodigde zorg te leveren. Dit vraagt om andere woningen en een slimmere invulling van zorg of ondersteuning. Zo kunnen senioren op een comfortabele manier oud worden, ontstaat er doorstroming en komen er meer woningen beschikbaar voor andere doelgroepen.

Via de Nationale woon- en bouwagenda, de daaruit voortvloeiende woondeals en de Wet versterking regie op de volkshuisvesting komen er een hoop nieuwe opgaven op ons als gemeenten af. Na jaren van beperkte sturing zijn er weer strakke kaders waarbinnen het gemeentelijke woonbeleid zich moet bewegen. Focus op voldoende betaalbare woningen staat daarbij hoog op de agenda. In onze regio werkten we deze landelijke kaders uit in de Woondeal Regio Zuid Oost Brabant (RNOB, maart 2023). Al deze afspraken vormen de kaders voor de Kempische woonvisie.

De provincie houdt voor de Kempen in de periode tot en met 2030 rekening met woningbouwopgave van bijna +2.600 woningen. Tussen 2030 en 2040 wordt een extra groei van minimaal +2.350 woningen voorspeld.

De Brainportregio heeft een stevige groeiambitie. De regio wil de economische topositie de komende jaren behouden en versterken. Als onderdeel hiervan zal de bedrijvigheid in de regio naar verwachting flink toenemen. Alleen ASML heeft al een ambitie om 18.000 arbeidsplaatsen toe te voegen. Als gevolg daarvan wordt een groei van ongeveer

45.000 extra banen in de toeleveringsketen voorzien en zijn naar schatting daar bovenop nog 7.000 extra medewerkers nodig in de zorg, detailhandel, onderwijs (etc.). Om dit mogelijk te maken heeft de regio een groeiambitie van in totaal 100.000 woningen uitgesproken. Dit heeft impact op de hele regio. Met de ligging nabij het Eindhoven en Veldhoven zijn de groene Kempische dorpen aantrekkelijk voor woningzoekenden uit een brede regio.

De minimale woningbouw in de periode 2023-2030 is 3.220 waarvan in de gemeente Reusel-De Mierden 440 woningen. Er wordt in alle dorpen gebouwd, maar het accent ligt op dorpen waar de druk het grootste is.

Om verdere verdringing tegen te gaan, ontkomen we er niet aan om de komende jaren een bijdrage te leveren aan de groei van de Brainportregio. Op basis van de huidige woningbouwplannen verwachten we dat het noodzakelijk is om in de periode t/m 2030 tot 2.000 extra woningen te realiseren.

De ambities zijn ook regionaal afgestemd in de in december 2025 herijkte Regionale Woondeal Zuidoost-Brabant.

VISIE EN PROGRAMMERING BEDRIJVENTERREINEN DE KEMPEN (JULI 2020)

Deze visie is inmiddels deels achterhaald. Er is vooral behoefte aan functioneel klein tot middelgroot werkmilieu en er is geen aanbod meer beschikbaar.

De bedrijfsruimtemarkt is voor een groot deel namelijk een lokale markt. Dit wordt ondersteund door onderzoek waaruit blijkt dat circa 90 tot 95% van de bedrijfsverplaatsingen op bedrijventerreinen binnen de COROP-regio plaatsvindt.

Slechts 5% van alle bedrijven is bereid om over de gemeentegrens te verhuizen en zo'n 75% van de bedrijven verhuist binnen een straal van 5 kilometer rondom de bestaande vestiging. Voor De Kempen is dit patroon heel sterk zichtbaar. Voor de regio is het dus cruciaal om de bestaande bedrijven zo goed mogelijk te kunnen blijven accommoderen. In het laatste hoofdstuk en de vraag-aanbodconfrontatie wordt hier uitgebreid bij stilgestaan.

Vanwege het bovenstaande en op basis van de vorige bedrijventerreinvisie is de Kleine Hoeven in de regionale afspraken aangewezen als een plek waar ook in de uitbreidingsvraag van Bladelse bedrijven kan worden voorzien. Er wordt geconstateerd dat enkele Bladelse bedrijven naar de Kleine Hoeven zijn verhuisd. De afspraak heeft dus gewerkt zoals voorzien.

Er is ook geen uitbreidingsruimte voor grootschalige bedrijven in Eersel, Bergeijk en Reusel-De Mierden. De Kempengemeenten hebben samen afgesproken dat het KBP de aangewezen plek is voor bedrijven met een bovenregionale functie (vanaf 5.000 m² kavelomvang). In 2020 werd al geadviseerd om te beginnen met de voorbereiding voor een nieuw grootschalig bedrijventerrein, maar er is ook nieuw lokaal terrein nodig.

KEMPISCHE BEDRIJVENTERREINAFSPRAKEN 2020 (OKTOBER 2020)

De bedrijventerreinenspraken zijn deels achterhaald omdat er geen aanbod meer beschikbaar is. Voor Kleine Hoeven fase 2 waren 62 inschrijvingen voor 16 kavels.

De bedrijventerreinen in de Kempen vervullen een belangrijke economische functie voor de regio en de gemeente Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden. In totaal gaat het over twintig terreinen die samen in ruim 13.500 banen (37% van de totale werkgelegenheid binnen de Kempen) voorzien. De bedrijven op de verschillende terreinen hebben daarnaast ook een belangrijke sociaaleconomische rol (werkgelegenheid, sociale werkplaats, sponsoring van lokale verenigingsleven, et cetera). Met de nieuwe bedrijventerreinenspraken willen de Kempengemeenten samen een gezonde bedrijventerreinenmarkt optimaal borgen en versterken.

De vier actielijnen zijn:

1. Borging en bevordering van de toekomstige kwaliteit en aantrekkelijkheid van bedrijventerreinen.
2. Realiseren van toekomstig aanbod, doorgroeimogelijkheden, en aanbod van grote en kleine kavels.
3. De verduurzaming en vergroening van bedrijfspanden en bedrijventerreinen.

4. Samenwerking en communicatie tussen gemeenten en met en tussen ondernemers.

De programmeringsafspraken zijn:

A. In de Kempen realiseren we aanbod van kavels tot < 5000m² op Meerheide III, Waterlaat 7 en Kleine Hoeven fase I en later vraaggericht fase II. Inmiddels zijn er geen kavels meer op Kleine Hoeven I en is Kleine Hoeven II in ontwikkeling.

B. Het Kempisch Bedrijvenpark is bedoeld voor huisvesting van grootschalige vraag vanaf 5.000m², primair voor Kempische bedrijven en in beperkte mate voor bedrijven van buiten de Kempen.

C. We starten met de voorbereidingen voor nieuw grootschalig aanbod in de Kempen.

D. We stemmen verzoeken voor uitbreiding of vestiging boven de 5.000m² buiten het KBP af en beoordelen deze verzoeken aan het afwegingskader.

E. We ontwikkelen nieuw aanbod vraaggericht.

OMGEVINGSVISIE EN VERORDENING PROVINCIE NOORD-BRABANT

Beleidskader vanuit de Provincie. De regels uit de verordening werken door in gemeentelijke plannen. In de omgevingsverordening zijn onder meer gebieden aangewezen voor natuur-, water- en landschapsdoelstellingen. In deze gebieden zijn planmatige woningbouwontwikkelingen uitgesloten.

Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Natuurgebieden met de doelstelling de ecologische waarden en kenmerken te behouden, herstellen of duurzaam te ontwikkelen. Voor ontwikkelingen buiten het NNB moet inzichtelijk gemaakt worden dat zij geen negatieve invloed hebben op de ecologische waarden en kenmerken van de natuur in de omgeving.

Natuurnetwerk Brabant - ecologische verbindingszone (EVZ)

De doelstelling is om het natuurnetwerk zo veel mogelijk op elkaar aan te laten sluiten, door het verwezenlijken, behouden en beheren van ecologische verbindingszones.

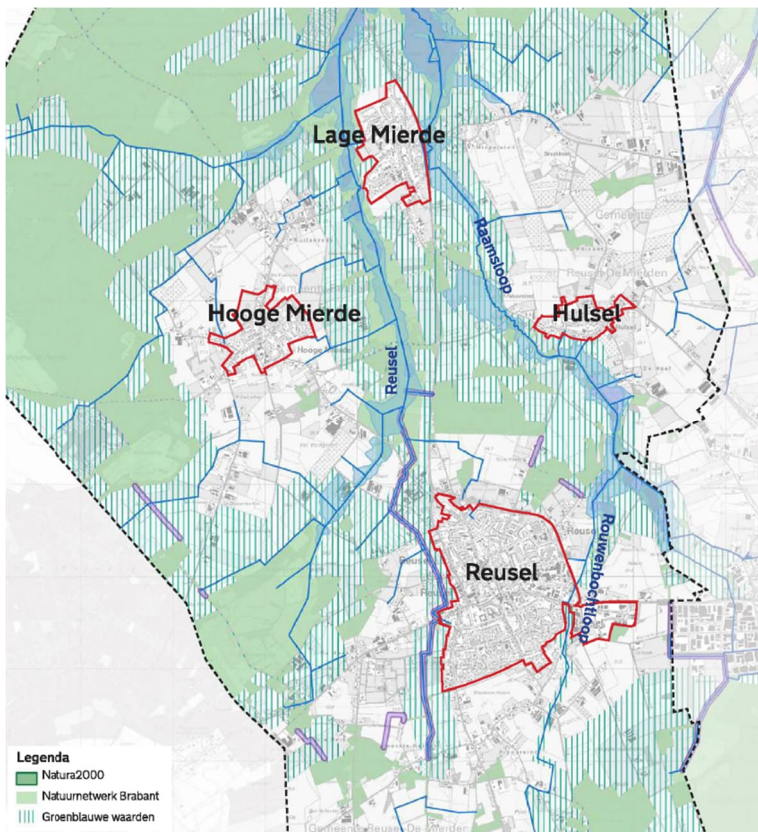
Groenblauwe waarden

De groenblauwe waarden liggen als een buffer tussen het Natuurnetwerk en omliggend agrarisch en/of stedelijk gebied. Ook binnen deze zone is de doelstelling het behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken.

(Reserveringen voor) regionale waterberging

Bij zeer natte periodes kan in deze gebieden het water uit de beken tijdelijk vastgehouden worden. Op een later moment, wanneer de waterstanden in de beken en rivieren zijn gedaald, wordt het water alsnog afgevoerd.

Omgevingsverordening met natuur- en waterdoelstellingen

BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED 2023 (SEPTEMBER 2024)

Het buitengebied in Brabant is volop in beweging en verandert de komende jaren sterk. In onze gemeente is dat niet anders. Veel agrarische bedrijven stoppen en voor de vrijkomende agrarische gebouwen zoeken we naar een nieuwe functie. We moeten ons aanpassen aan de veranderingen van het klimaat en ook nieuwe energiebronnen moeten een plek krijgen in ons buitengebied. Deze beweging, die we met een mooi woord transitie noemen, willen we als gemeente begeleiden, maar vooral ook aangrijpen om ons mooie buitengebied en het veelzijdige landschap te versterken.

Op 24 september 2024 heeft de gemeenteraad van Reusel-De Mierden het bestemmingsplan Buitengebied 2023 gewijzigd vastgesteld. Het bestemmingsplan 'Buitengebied 2023' geeft een update aan bijna alle bestemmingsplannen in het buitengebied en houdt rekening met alle nieuwe regels en ambities die wij en de provincie hebben vastgelegd; bijvoorbeeld in de provinciale Omgevingsverordening, onze Omgevingsvisie, de Nota Ruimtelijke kwaliteit-deel Buitengebied en de Erfgoednota.

Voor het realiseren van het gewenste vitaal en bruisend buitengebied van de gemeente, wil de gemeente aan boeren en ondernemers op de juiste plaats ruimte bieden om verder te kunnen ontwikkelen. Daarnaast wordt herontwikkeling van stoppende of reeds gestopte agrarische bedrijven met één of meerdere andere functies vergemakkelijkt. Belangrijke randvoorwaarden hiervoor zijn verbetering van het woon- en leefklimaat en versterking van de omgevingskwaliteit, door bijvoorbeeld sloop van m2 bebouwing in het buitengebied, aanplant van een robuuste groenstructuur en/of behoud van cultuurhistorische waarden. Daarnaast moet het buitengebied klimaatbestendiger worden, door bestaande waterlopen meer ruimte te geven.

Algemene gebiedskarakteristiek

De gemeente Reusel-De Mierden is een plattelandsgemeente in de Kempen tegen de Belgische grens en ligt in het driehoekige gebied tussen de stedelijke gebieden van Tilburg, Eindhoven en Turnhout (B). De N269 en de N284 zijn

---

de belangrijkste wegen. Natuur- en bosgebieden en het agrarisch gebruik zijn kenmerkend voor het buitengebied van de gemeente Reusel-De Mierden. Daarnaast is het buitengebied van belang als gebied om in te wonen en als toeristisch recreatief uitlooph gebied voor de inwoners van de gemeente en voor mensen van daarbuiten.

Ondergrond

De gemeente Reusel-De Mierden behoort tot de Brabantse zandgebieden en ligt op de rand van het Kempisch plateau. Ten westen van de kern Reusel loopt ook een breuklijn, die onderdeel uitmaakt van de Peelrandbreuk. De geomorfologische structuur binnen de gemeente kenmerkt zich door hoger gelegen dekzandruggen, die doorsneden worden door de bovenlopen van de zuid-noordgerichte beken. Ook zijn er beperkte delen met lage landduinen met bijbehorende vlakten en laagten. Op de grofzandige en arme dekzandruggen infiltreert regenwater, dat in de beekdalen als kwel naar boven komt. In het verleden zorgde leem in de ondergrond plaatselijk voor de vorming van veenkussens door stagnerend regenwater, waardoor vennen zijn ontstaan. Rond het Flaesven, het Panneven, het Beleven en het Goor (Reuselse Moeren) zijn laagten aanwezig. De beken liggen in ondiepe dalvormige laagten en vormen in het algemeen rechte lijnen in het landschap, die zich niet zo duidelijk onderscheiden in het heideontginningslandschap. Op steeds meer plaatsen echter in de Reusel en Raamsloop vindt meandering van de beek plaats. Met name in het noordwesten en het zuiden van de gemeente komen de dekzanden op de terrasafzettingen vlakten in de landschapstructuur tot uiting door besloten boscomplexen en natuurgebieden.

Water

Grondwatersysteem

Het grondgebied van de gemeente maakt deel uit van het zogeheten Lommel/Neerpelt-systeem. In het gebied is onderscheid te maken tussen de lager gelegen, natte beekdalen waar kwel optreedt en de drogere, hoger gelegen infiltratiegebieden. Ook de Reuselse Moeren in het uiterste zuiden van de gemeente is een kwelgebied. De kerninfiltratiegebieden van dit systeem omvatten het Landgoed De Utrecht, de Staatsbossen oostelijk van Ravels en de Turnhoutse Heide, beide in België, en de boswachterij Hapert ten zuiden van Bladel. Het infiltrerende grondwater kan hier tot grote diepte doordringen. Het ondiepe grondwatersysteem behoort grotendeels tot het systeem van de Voorste Stroom. Binnen de gemeente kan een aantal lokale deelwatersystemen worden onderscheiden, dat min of meer samenvalt met de deelstroomgebieden van de Reusel, de Raamsloop en hun bovenlopen. De kwaliteit van het ondiepe grondwater is beïnvloed door intensief agrarisch grondgebruik met name in infiltratiegebieden en intermediaire gebieden en dit heeft gevolgen voor voedselarme vegetaties in kwelgebieden.

Oppervlaktewatersysteem

Er zijn twee grotere beekstelsels: de Reusel en de Raamsloop. Deze stromen af op de Essche Stroom en de Dommel en uiteindelijk op de Maas. Het uiterste zuidelijk deel van de gemeente maakt deel uit van het stromingsstelsel van de Nete en watert uiteindelijk af op het Scheldebekken, hiertussen loopt een waterscheiding. De beken lopen door lager gelegen beekdalen en hebben van oorsprong een meanderend verloop. De bovenlopen van de Reusel en de Raamsloop, waaronder de Rouwenbogtloop, Hoevensche Loopje en Belevensche Loop hebben deels een menselijke oorsprong. Deze zijn gegraven om landbouwgronden te ontwateren. Hier zijn geen beekdalen aanwezig. Deze bovenlopen vallen in de zomer soms droog. Door de ruilverkavelingen zijn de beekdalen in de huidige situatie slecht herkenbaar in het landschap, al wordt dat steeds beter door investeringen die hierin gedaan worden. De beken zijn grotendeels gekanaliseerd en voorzien van stuwen, de gronden zijn overwegend in regulier landbouwkundig gebruik genomen en de elzensingels zijn grotendeels verdwenen. De kanalisering van de beken alsmede de toename van verharding en verstedelijking zorgen voor een versnelde afvoer van regenwater. Dit leidt in drogere periode tot een snellere droogval en watertekort. De klimaatveranderingen, die leiden tot grotere extremen, versterken dit effect. Door investeringen van met name het Waterschap wordt de rechtlijnige kanalisering van de Reusel en Raamsloop steeds meer veranderd in een meanderende beekloop. Dit is één van de maatregelen tegen versnelde afvoer van regenwater.

Landschap

Op basis van de ontstaansgeschiedenis van het gebied zijn vier landschapstypen te onderscheiden in Reusel-De Mierden; de bos- en heidegebieden, de oude agrarische cultuurlandschappen (open en besloten), de beekdalen en de

jonge heideontginningen. Ze hebben ieder hun eigen ruimtelijke karakteristieken, die niet altijd meer herkenbaar zijn in het huidige landschap, maar in potentie wel aanwezig zijn:

Bos- en heidegebieden

Dit betreft grote, relatief jonge boscomplexen. De landgoedbossen De Utrecht en Wellenseind vormen een belangrijk onderdeel van de noordelijke boscomplexen. De bossen hebben vaak een rechtlijnige (zand-)padenstructuur en bestaan grotendeels uit naaldbomen die zijn aangeplant voor de houtproductie. Inmiddels wordt een deel van deze bossen omgevormd tot meer gemengde bossen (met o.a. eik en beuk), waardoor ze ook ecologisch en recreatief aantrekkelijker worden. De bosgebieden worden op een aantal locaties afgewisseld door restanten van heidevelden en vennen. In de gemeente Reusel-De Mierden is één van de laatste gebieden van Brabant met levend hoogveen te vinden, de Reuselse Moeren. Dit gebied herbergt tal van zeer zeldzame plant- en diersoorten zoals de Gladde slang, Hoogveenglanslibel en veenmossen.

Beekdal

De gemeente heeft op haar grondgebied een aantal waterlopen: de Belevensche Loop, de Reusel, Raamsloop en Rouwenbogtloop. Deze beken en waterlopen zijn grotendeels gekanaliseerd. De beekdalgronden zijn geoptimaliseerd voor de landbouw (diepere ontwatering, verdwijnen houtsingels) en in sommige gevallen bebouwd, waardoor ze in het landschap vaak niet meer als beekdal herkend worden. Beekdalen kennen vanwege de grote variëteit aan omringende landschappen en biotopen een hoge biodiversiteit. Inmiddels vindt op enkele locaties hermeandering plaats en worden natuurlijke oevers ingericht. In de gemeente worden de komende jaren veel maatregelen genomen om met name de Reusel, de Raamsloop en de Rouwenbogtloop zo veel mogelijk in haar natuurlijke staat te herstellen of een meer natuurlijk uiterlijk te geven.

Oude agrarische cultuurlandschappen

Dit betreft de kleinschalige cultuurlandschappen met open, vaak hoger gelegen akkers rondom de dorpen en gehuchtes, op de overgang van het beekdal naar de hogere zandgronden. De percelen hebben veelal een mozaïekvormige, onregelmatige verkaveling. Er bevinden zich kleinschalige beplantingselementen (beplante akkerranden (houtwallen), lanen (eik/berk) en bosrestanten). De slingerende wegenstructuur met lintvormige, historische bebouwing (vaak langgevelboerderijen) vormt veelal nog de kern van de dorpen. Dit landschapstype kent van oorsprong een grote verwevenheid tussen de dorpen en hun directe omgeving. Door de grote verscheidenheid in biotopen en landschapselementen is de biodiversiteit van kleinschalige cultuurlandschappen (vrij) hoog, er leven veel planten en dieren. Delen van de oude agrarische cultuurlandschappen (latere ontginningen) zijn van oorsprong meer besloten met een meer gevarieerd landgebruik (akker, dries, hooiland en heide). Het grootste deel van de latere dorpsuitbreidingen heeft plaatsgevonden in de open akkers, waardoor die niet meer als zodanig te herkennen zijn. Ook is op meerdere plekken de kleinschaligheid aangetast, onder andere door schaalvergroting in de landbouw en de grootschalige ruilverkaveling in de jaren zeventig.

Jonge heideontginning

Deze gebieden zijn relatief laat veroverd op de woeste gronden van heide en zandverstuivingen. Typerend voor de zandgronden is dat ze over het algemeen zeer voedselarm zijn. De droge zandgronden waren van nature niet geschikt als landbouwgrond. De loofbossen zijn gekapt voor het hout. Langzaam veranderde het loofbos in uitgestrekte heidevelden. De heideplaggen en mest van het vee vormde de basis voor de akkerbouw. Door de introductie van de kunstmest verviel de economische waarde van de heidevelden. Veel heidevelden zijn met behulp van kunstmest en machines omgezet in grootschalige landbouwgebieden. Het betreft een relatief open en rationeel verkaveld agrarisch landschap met grote percelen en lange rechte (deels beplante) wegen. Het bevat grote -meestal solitair gelegen-agrarische erven, die vaak 'kaal' in het landschap liggen. De bossen vormen een mooi decor van deze relatief open gebieden. De biodiversiteit van de jonge zandontginningen is vaak vrij laag, met name in de grootschalige gebieden.

Het buitengebied van de gemeente kent relatief veel en voornamelijk jonge bossen. Het heeft een uitgebreid bekenstelsel dat het gebied van noord naar zuid doorsnijdt en agrarische landschappen, die elkaar afwisselen in schaal en ouderdom. Typerend voor het buitengebied van Reusel-De Mierden is een groen en afwisselend karakter, waarin veel

---

kleine landschapselementen voorkomen, zoals laanbeplanting, bloemrijke akkerranden en een horizon die gevormd wordt door bebossing. De boscomplexen bevinden zich aan de randen van de gemeente en zijn voornamelijk gemeente- en landsgrensoverschrijdend. Binnen het agrarische middengebied van de gemeente is een onderscheid in sfeer te herkennen. Het noordelijk deel kan getypeerd worden als kleinschalig en aantrekkelijk agrarisch 'mozaïeklandchap' met kleine dorpen en buurtschappen, die een grote mate van onderlinge verwevenheid kennen. De onregelmatige verkaveling van de oude agrarische cultuurgronden is hier nog vaak herkenbaar, beken en zijlopen die hier samenstromen spelen een prominente rol en het gebied heeft een goede aanhechting op de omliggende (landgoed)bossen. Het oude cultuurlandschap is hier voelbaar en zichtbaar. De zuidzijde van het gebied voelt, in tegenstelling tot het recreatief aantrekkelijke noordelijke deel, meer aan als een grootschalig productielandschap. Deels is dit verklaarbaar door de late ontginning van dit gebied (grootschalige jonge heideontginningen), deels door de agrarische doorontwikkeling. Het gebied kent een rationeel karakter en is redelijk goed aangesloten op de infrastructuur (N284). De omgevingskwaliteit van dit gebied wordt gevormd door de verre zichten en de altijd aanwezige bosranden. Die bosranden die gevormd worden door de Reuselse Moeren en het bos bij de Grote en Kleine Cirkel bieden een mooi contrast in het landschap.

Voor de vier onderscheiden landschapsgebieden is in de Nota Ruimtelijke Kwaliteit-deel buitengebied een gebiedspaspoort' opgesteld. Dit gebiedspaspoort geeft aan wat de te behouden en versterken kwaliteiten/karakteristieken/waarden zijn van dit gebied alsmede de ontwerpprincipes voor landschappelijke inpassing, erfinrichting en bebouwing bij ontwikkelingen in het gebied. Dit gebiedspaspoort kan worden gezien als een korte welstandsparagraaf.

Natuur

Het natuurnetwerk van de gemeente Reusel-De Mierden bestaat uit natte biotopen gekoppeld aan de beekdalen en droge biotopen gekoppeld aan de heide en bosgebieden. Daarnaast herbergen de vennen een belangrijke natuurwaarde.

In de beekdalen worden de natuurwaarden vooral bepaald door de aanwezigheid van kleine en grote vochtige loofbossen (zoals elzenbroekbossen) en kleine landschapselementen zoals houtsingels en poelen. De beekdalen vormen ook belangrijke ecologische verbindingzones (EVZ).

De natuurwaarden in de droge natuur- en bosgebieden worden vooral ingegeven door de aanwezigheid van afwisselende vegetatiestructuren, zoals naald- en loofhout, heide, vennen, etc. en het voorkomen van diverse diersoorten, zoals bosvogels, amfibieën en zoogdieren. De bossen zijn grotendeels in eigendom van de Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Brabants Landschap en de gemeente. De bosgebieden zijn van oorsprong productiebos met weinig verschillende soorten (vooral Douglas en Larix). Dit wordt gedeeltelijk omgevormd naar meer gemengde, inheemse soorten met ruimte voor natuurlijke processen en ongelijkjarige bomen.

Verspreid door het gebied liggen ook kleinere bosgebieden die als ecologische stapstenen fungeren. In de Reuselse Moeren, in het zuiden van de gemeente, is een kernpopulatie van de gladde slang. Dit is de enige inheemse slang in Brabant. Het habitat bestaat uit meer open vegetaties met droge en vochtige heide en graslanden. Er wordt ingezet op het uitbreiden en met elkaar verbinden van de kernpopulaties. Het bos in de 'grote cirkel' is heringericht als ecologische stapsteen tussen de Cartierheide en de Reuselse Moeren.

De landbouwgebieden, met name grenzend aan bos- en natuurgebied bevatten ook verschillende ecologische waarden. Deze gebieden vormen een belangrijk leefgebied voor kwetsbare diersoorten (dagvlinders van natte biotopen, weidevogels, amfibieën) en struweelvogels.

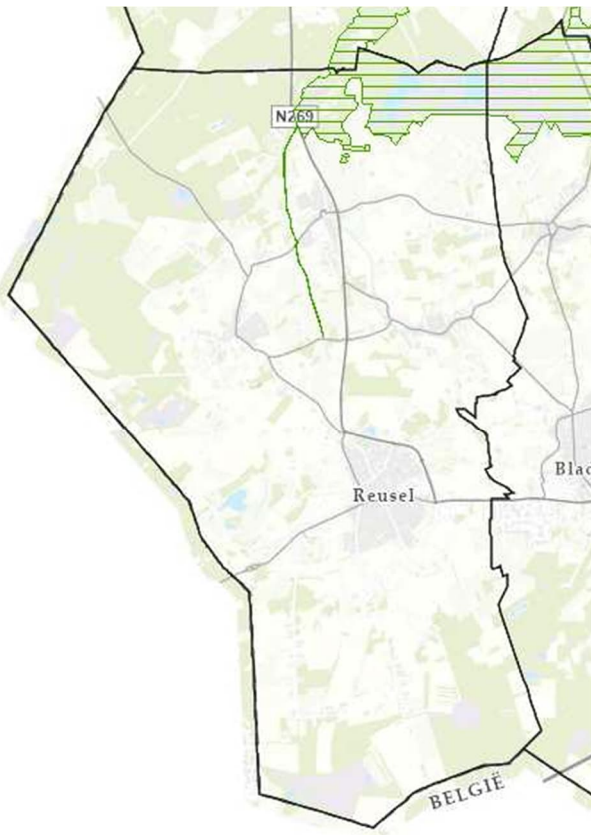
Naast de boscomplexen zijn ook de bomenlanen en houtwallen bepalend voor de groenstructuur in de gemeente. Op de oude agrarische cultuurlandschappen zijn dit veelal eikenlanen, in de jonge heideontginningen gemengd eik en berk.

Natura2000 gebied

Natura 2000 is het grootste initiatief op het gebied van natuurbescherming in Europa. Het is een samenhangend, Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Het gebied ten noordoosten van Lage Mierde maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Kempenland-West. Het Natura 2000 gebied Kempenland-West omvat restanten van het eertijds uitgestrekte heidelandschap in Midden-Brabant, waaronder de Mispeleindsche Heide, de Neterselsche Heide en

de Landschotse Heide. De terreinen zijn van belang vanwege de natte en droge heide met daarin een aantal vennen. Tussen de heideterreinen stromen de laaglandbeken Reusel, Groote Beerze en Kleine Beerze, waarvan grote delen van de middenlopen eveneens tot het Natura 2000-gebied behoren.

De gemeente Reusel-De Mierden grenst ook aan een tweetal Belgisch Natura 2000-gebieden. Dit betreft het zogenaamde 'Turnhouts vennengebied' en 'Kleine Nete'.

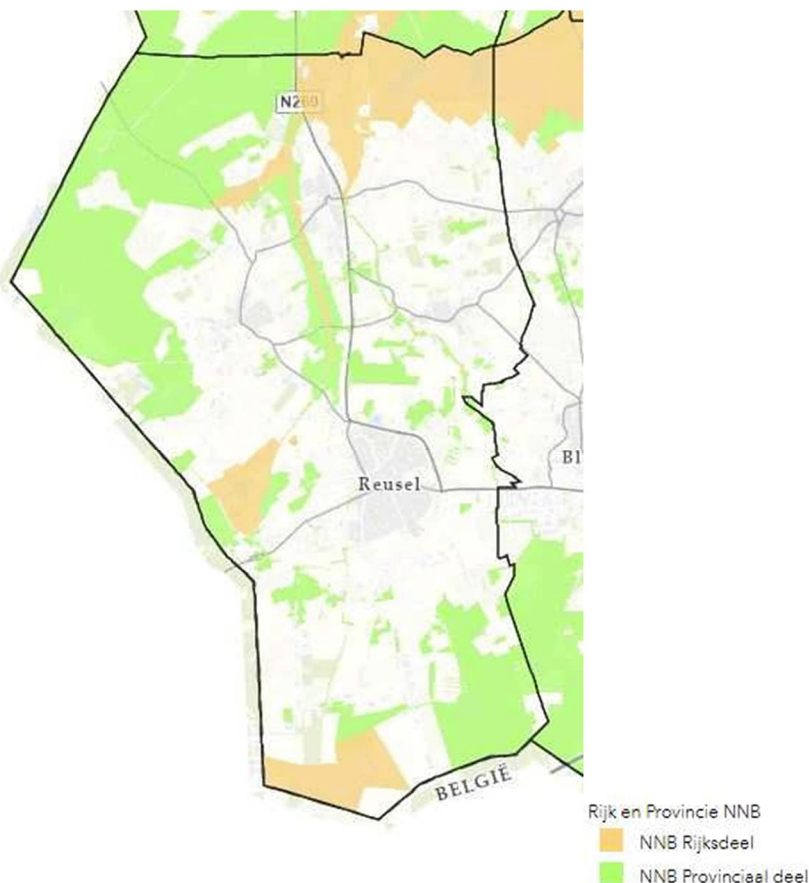
Natuurnetwerk Brabant

Om de Nederlandse natuur- en biodiversiteitsdoelen te halen, hebben Rijk en provincies in 2013 afgesproken het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de periode tot en met 2027 tot stand te brengen. Het provinciale beleid geeft invulling aan dit Europese en Rijksbeleid en voegt daar provinciale doelen aan toe. Het Natuurnetwerk Brabant is hiertoe onderverdeeld in een rijks- en een provinciaal deel. Het NNB Rijksdeel zijn gebieden in het NNB waar een rijksopgave ligt. Het rijksdeel bestaat uit de gronden die nodig zijn om aan de internationale verplichtingen van het Rijk te kunnen voldoen. Dit zijn de Natura-2000 gebieden en de gebieden die zijn aangewezen op grond van de Kader Richtlijn Water, zoals de Natte Natuurparels en het Beek en kreekherstel. Deze gronden zijn allen opgenomen in het Natuurnetwerk Nederland. Het NNB provinciaal deel zijn alle andere gebieden.

Voor het gehele Natuurnetwerk Brabant (hier verder NNB) geldt op basis van het rijksbeleid de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Voor bestaande niet-natuurfuncties in het NNB geldt dat de bestaande bebouwing en planologische gebruiksactiviteit zijn toegestaan. Voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen geldt een nee, tenzij regime. In het gebied mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die significant negatieve effecten hebben op het gebied.

In de Interim Omgevingsverordening (IOV) zijn diverse ecologische verbindingzones (evz's) als zoekgebied opgenomen en voorzien van een beschermingsregeling die gemeenten in hun bestemmingsplan moeten overnemen. De evz's zijn, zolang deze nog niet zijn gerealiseerd, ruimtelijk geborgd als zoekgebied met een breedte van 25 meter. Een gerealiseerde ecologische verbindingzone zal in de praktijk niet altijd over de volle lengte een breedte hebben van 25 meter. Sommige onderdelen kunnen smaller zijn, zeker als met stapstenen wordt gewerkt. Na realisatie van de evz vervalt het zoekgebied en krijgen de concreet begrensde evz's de functie NNB.

Cultuurhistorie

De buurtschappen bevatten vaak nog historische bebouwingslinten, met kenmerkende langgevelboerderijen en historische laanbeplanting. Deze linten dragen in grote mate bij aan het authentieke karakter van het gebied. Binnen en buiten deze historische linten is een aantal cultuurhistorisch waardevolle gebouwen aanwezig. Een beperkt aantal historisch karakteristieke gebouwen zijn binnen de gemeente aangewezen als een rijksmonument. Gemeentelijke monumenten zijn er niet. De gemeenteraad heeft wel een lijst vastgesteld met potentiële gemeentelijke monumenten. De gemeente heeft daarnaast een lijst met beeldbepalende panden. Ook zijn er verschillende cultuurhistorisch waardevolle ensembles aanwezig binnen de gemeente. Dit staat verwoord in de gemeentelijke Erfgoednota.

In het noorden van het gebied liggen twee landgoederen: De Utrecht en Wellenseind. Landgoed De Utrecht speelde een belangrijke rol in de ontginning en bebossing van de heidevelden in deze streek. Nu is het gebied grotendeels bebost en opengesteld voor publiek. Landgoed Wellenseind is ontstaan als buitenhuis (jachthuis). Het betreft een circa 160 ha groot landgoed uit het begin van de 20e eeuw. Het laaggelegen oude agrarische landschap, met zijn akkers, beemden en heidevelden is geleidelijk omgevormd tot een gevarieerd bosgebied waarin de beken de Reusel en de Raamsloop samenvloeien, waar het accent vooral kwam te liggen op de jacht, visvangst, als vloeuweides en in mindere mate houtproductie. De waardevolle kleinschalige percelering is in de beekdalen bewaard gebleven.

Het historische wegenpatronen/verkaveling is vaak nog (deels) intact gebleven. In de oude agrarische cultuurlandschappen betreft dit een webvormige wegenpatroon met kenmerkende driehoekige splitsing en in de jonge heideontginningen een meer rechtlijnig, rationeel verkavelingspatroon, met deels nog onverhard (zand)paden.

Infrastructuur

In de gemeente ligt een netwerk van ontsluitingswegen die de kernen Lage Mierde, Hooge Mierde, Hulsel en Reusel met elkaar verbindt. Deze ontsluitingswegen, voornamelijk noord-zuid georiënteerd, zijn ontstaan als (handels)routes gelegen op de overgang van de hoge en lage gronden en verbinden de buurtschappen. In oost-west richting werden routes tussen de buurtschappen door het woeste gebied aangelegd. Dit stelsel van routes heeft zich ontwikkeld tot

ontsluitingswegen die door hun bochtige verloop, lintbebouwing en beplanting herkenbaar is in het gebied. Het netwerk van ontsluitingswegen is sinds de jaren '50 uitgebreid met de rechte lijnige wegen door de heideontginningen. Daarnaast zorgt een stelsel van onverharde wegen (zandpaden) voor een fijnmazig verkeersnetwerk dat de ontsluitingswegen met elkaar verbindt. Deze paden vormen met name voor het recreatief netwerk een aantrekkelijke aanvulling. Daarnaast kunnen deze wegen ook belangrijk zijn voor de aanwezige fauna in het gebied. De N284 doorsnijdt de gemeente en verbindt de Kempische kernen Reusel, Bladel, Hapert, Duizel en Eersel via de A67 met Eindhoven en in westelijke richting met Arendonk en Turnhout, in België. Deze weg volgt het tracé van de voormalige tramlijn, een oost-west georiënteerde handelsroute. De N269 (Reusel-Tilburg) vormt de verbindingsweg tussen Reusel en Tilburg, die aansluit op de A58. Een andere gebiedsontsluitingsweg is de weg van Reusel naar België, via de abdij van Postel.

Grondgebruik

De landbouw speelt nog steeds een belangrijke rol in de gemeente Reusel-De Mierden. Het merendeel van de grond is in intensief agrarisch gebruik. Er moet meer aandacht komen voor agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld kruidenrijke akkerranden en de waterlopen. De agrarische bedrijvigheid is met name gericht op de intensieve veehouderij. In deze sector is echter wel een duidelijk afname te herkennen, net als in de combinatiebedrijven. De akkerbouw en tuinbouw zijn vrij stabiel wat betreft het aantal bedrijven. Er is een duidelijke daling in het aantal bedrijven in de veehouderijsector. Dat wordt met name veroorzaakt door strengere milieueisen en diverse beëindigingsregelingen van de rijksoverheid. De bedrijven die blijven, proberen met beperkte schaalvergroting ruimte te creëren om te voldoen aan beleid en milieuregelgeving.

Daarnaast vinden ook meer nevenactiviteiten plaats om zo de agrarische onderneming robuuster te maken. In het buitengebied zijn ook diverse burgerwoningen gelegen. Een aantal daarvan zijn van oorsprong boerderijen die hun agrarische functie hebben verloren. Maar er zijn ook woningen die direct als burgerwoning in het buitengebied zijn gebouwd. In het buitengebied van de gemeente komen ook diverse niet-agrarische bedrijven en functies voor. Sommige bedrijven zijn wel verwant aan de agrarische sector of aan het buitengebied, zoals loonbedrijven. Andere bedrijven hebben geen functionele relatie met het buitengebied. Het buitengebied is aantrekkelijk en leent zich goed voor diverse vormen van recreatie en recreatief medegebruik. Er zijn verschillende recreatieve voorzieningen, zowel met een intensief als met een extensief karakter. De recreatie bestaat ook uit medegebruik van gebieden met een andere hoofdfunctie: de bos- en natuurgebieden en het agrarisch gebied.

Trends en ontwikkelingen

Het buitengebied is aan het veranderen. De verwachting is dat de functie van het buitengebied de komende jaren steeds meer gaat wijzigen van productieruimte naar consumptieruimte. De agrarische sector neemt in aantal bedrijven landelijk in een rap tempo af, de resterende agrarische bedrijven worden groter en boeren specialiseren zich meer of ontplooiën nevenactiviteiten. Tegelijkertijd nemen andere sectoren zoals wonen, recreatie en natuur toe. Met deze veranderingen neemt ook de kans op conflicten over gebruik, wensen en belangen in het buitengebied toe. De landbouw is namelijk nog steeds de grootste grondgebruiker in het buitengebied, maar bepaalt steeds minder de koers. De aanwezigheid van andere functies en spelers (zoals burgers, niet-agrarische bedrijvigheid, duurzame energiewinning, recreatie en natuur) groeit en samen geven zij steeds meer vorm aan het buitengebied. De 'nieuwe' gebruikers van het buitengebied willen daarbij in toenemende mate iets te zeggen hebben als het gaat over de manier waarop het buitengebied gebruikt wordt. Daarnaast groeit ook het belang van een aantrekkelijk buitengebied als vestigingsfactor. Tenslotte leidt ook het vereiste terugdringen van de stikstofdepositie en de mede hiertoe opengestelde opkoopregelingen tot veranderingen in het buitengebied. Vanwege genoemde ontwikkelingen in het buitengebied, is het de verwachting dat er steeds meer problemen ontstaan gerelateerd aan toenemende bedrijfsbeëindiging, leegstand, verrommeling, botsende belangen, oprukkende verstedelijking en ondermijning. Tegelijkertijd wordt hetzelfde buitengebied ook gezien als één van de plaatsen om oplossingen te creëren voor andere maatschappelijke vraagstukken zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaam hergebruik van grondstoffen. De huidige trends en ontwikkelingen die zich binnen de maatschappij en tevens in het buitengebied specifiek afspelen, maken het voor een gemeente noodzakelijk de houding over bepaalde beleidsthema's kritisch te evalueren en eventueel aan te passen. Om deze reden is met een kritisch oog gekeken naar de trends en ontwikkelingen die zich binnen het buitengebied afspelen. Hierna worden daarom

eerst trends en ontwikkelingen gerelateerd aan de veehouderij, vrijkomende agrarische bebouwing (hierna: VAB), klimaatverandering en recreatie kort toegelicht.

Algemene ontwikkelingen veehouderij

De landbouw staat onder druk vanwege toenemende wet- en regelgeving. Zo leiden de zogenaamde stoppersregeling van 1 januari 2020 (een gedoogregeling voor veehouders die niet voldoen aan emissie-eisen van het Besluit emissie-arme huisvesting), de warme sanering varkenshouderij, de eisen die door de provincie Noord-Brabant in de Interim Omgevingsverordening (IOV) zijn gesteld aan stallen van veehouderijen en uiteraard de huidige stikstofproblematiek tot wezenlijke veranderingen, vraagstukken of zelfs problemen in het buitengebied. Steeds strengere milieuregels (zoals eisen over emissies stikstof en ammoniak) hebben geleid tot een lagere uitstoot, duurzamere productie en een verhoging van het dierenwelzijn. Maar, tegelijkertijd stellen ze ook strengere grenzen en voorwaarden aan ontwikkelingsmogelijkheden voor de veehouderij. Het voldoen aan de strengere eisen vraagt grote investeringen van boeren, bijvoorbeeld in de vorm van luchtwassers. Boeren worden voor de keuze gezet: produceren voor de wereldmarkt (bulk), produceren voor een nichemarkt (bijvoorbeeld streekproducten), produceren voor een kwaliteitsmarkt (bijvoorbeeld één ster Beter Leven), of stoppen.

De verwachting is dat door de vereiste grote investeringen een aanzienlijk aantal veehouders moet of wil stoppen, of een andere richting op gaat. Een deel gaat door met produceren zolang de marktprijzen gunstig zijn. Toekomstgerichte ondernemers kiezen er tevens voor om te investeren. Ook voor hen geldt dat het economisch verdienmodel steeds meer onder druk komt te staan wegens het feit dat meer investeringen vanuit de milieuwetgeving moeten worden gedaan voor een steeds kleinere winstmarge. Schaalvergroting van de veehouderijen lijkt voor de boeren een oplossing te bieden voor de vanuit milieuwetgeving gevraagde hoge investeringen, doordat boeren met een hogere productie deze investeringen kunnen compenseren. Zo leidt, tegenstrijdig genoeg, dezelfde milieuwetgeving die streeft naar een lagere uitstoot, duurzamere productie en een verhoging van het dierenwelzijn, tot grotere maar modernere stallen. Boeren gaan hiervoor de uitbreidingsmogelijkheden op de eigen locatie benutten, maar gaan ook zoeken naar mogelijkheden om perspectievolle vrijkomende locaties aan te kopen als 'satellietlocatie'. Naast de voorlopers en stoppers wil een deel van de veehouders zo lang mogelijk afwachten met het maken van een keuze voor de ontwikkelingsrichting, omdat ze ten eerste niet weten welke kant het landbouwbeleid opgaat, ten tweede een toekomstperspectief en erkenning missen en ten derde omdat ze financiële en sociaal/economische problemen ondervinden. Deze groep is vaak onzichtbaar voor de overheid.

Ontwikkeling veehouderij binnen de gemeente

Op basis van de geschetste ontwikkelingen in de veehouderij wordt door de gemeente een toename van het aantal verzoeken van veehouders verwacht. Dit kunnen verzoeken zijn van veehouders die stoppen of juist van veehouders met ontwikkelplannen. Ook kan het gaan om verzoeken van initiatiefnemers met plannen voor hergebruik van voormalige veehouderijlocaties of andere agrarische bebouwing (VAB). In de gemeente Reusel-De Mierden bevinden zich in juni 2022 166 veehouderijbedrijven met een vergunning of melding voor het behouden van vee binnen het plangebied (web BVB, 30 juni 2022). Hiervan zijn er 100 (circa 60%) een volwaardig agrarisch bedrijf. De volwaardige bedrijven zijn vooral gespecialiseerde melkrundvee- en varkensbedrijven. Een deel van de bedrijven is mogelijk (gedeeltelijk) gestopt met de veehouderijactiviteiten of aan het afbouwen, maar beschikt nog wel over een vergunning. Het is ook mogelijk dat de vergunning nog staat geregistreerd, terwijl planologisch geen sprake meer is van een veehouderij. De veehouderijen liggen verspreid over het plangebied, met uitzondering van de natuurgebieden behorend tot Natuur Netwerk Brabant en Natura 2000 gebieden in het noorden en zuidoosten. Hierdoor zijn de veehouderijen gevestigd tussen de natuurgebieden en de kernen van Reusel en de dorpen Hooge Mierde, Lage Mierde en Hulsel. In het gebied ten zuidwesten van Reusel zijn een aantal grote varkenshouderijen gevestigd. In het noorden van het plangebied is een groot aantal bedrijven met een vergunning voor rundvee aanwezig.

De afgelopen jaren is het aantal veehouderijbedrijven in het buitengebied van gemeente Reusel-De Mierden afgenomen. De verwachting is dat de dieren aantallen in de meeste sectoren af blijven nemen.

Genoemde ontwikkelingen leiden hoofdzakelijk tot twee ruimtelijke vraagstukken: enerzijds is het de vraag welke ontwikkelingsmogelijkheden kunnen worden geboden aan veehouderijen die willen uitbreiden zonder dat dit tot

onacceptabele overlast leidt voor overige gebruikers van het buitengebied. Anderzijds is het de vraag op welke wijze een zo duurzaam mogelijke invulling kan worden gegeven aan de locaties waar de veehouderij wordt beëindigd. Met dit bestemmingsplan wordt beoogd om, daar waar mogelijk, meer maatwerkmogelijkheden te bieden om te faciliteren in de transitie van het agrarisch bedrijf. Maatwerk laat zich echter moeilijk vangen in generieke regels. Dit kan betekenen dat gewenst maatwerk veelal toch met een eigen, afzonderlijk bestemmingsplan geregeld moet worden.

Hergebruik vrijkomende agrarische bebouwing

Gerelateerd aan de ontwikkelingen in de veehouderij, vindt in toenemende mate beëindiging van agrarische bedrijven plaats. Voor veel gestopte agrariërs geldt dat zij nog op het erf blijven wonen en de bedrijfsgebouwen voor hobbymatige agrarische activiteiten gebruiken. Op andere locaties worden de bedrijfsgebouwen hergebruikt door andere agrarische bedrijven, waarbij de voormalige agrarische bedrijfswoningen door derden worden bewoond, zonder dat er nog sprake is van een binding met de agrarische bedrijfsactiviteiten op het agrarische erf. Daarnaast vindt er in veel gevallen ook herbestemming plaats. De plattelandseconomie wordt hierdoor multifunctioneler en hergebruik van VAB's biedt ook kansen om het buitengebied leefbaar en vitaal te houden.

In het verleden lag het accent bij het hergebruik van VAB's op kleine familiebedrijven met verouderde bebouwing. Door de schaalvergroting in de landbouw is echter een deel van de agrarische bedrijven steeds omvangrijker geworden en zijn de stallen steeds groter. Zo bevinden zich in het buitengebied ruim 200 agrarische bouwvlakken en van deze bouwvlakken zijn er circa 60 groter dan 1,5 ha. Daarnaast beschikt circa 50% van de agrarische bouwvlakken over meer dan 3.000 m² bedrijfsbebouwing.

Leegstand van de vrijkomende bebouwing kan grote gevolgen hebben voor de kwaliteit van het buitengebied. Veel partijen zien leegstand als ongewenst doordat het enerzijds kan leiden tot individuele problemen, zoals schulden bij moeilijk te verkopen vastgoed en anderzijds doordat het kan leiden tot diverse maatschappelijke problemen. Hierbij valt te denken aan aantasting van de vitaliteit van het buitengebied, verloedering van het landschap en risico's voor de volksgezondheid als gevolg van verweerde asbestdaken.

Daarnaast zijn ondermijning en criminalisering op het platteland een groeiend probleem in Nederland. De kans bestaat dat leegstaande stallen en schuren worden gebruikt voor criminele activiteiten, zoals drugslabs of afvaldumping met enorme maatschappelijke kosten tot gevolg. Naar schatting is al zo'n 15% van de Nederlandse boeren benaderd door criminelen en ligt dit percentage in het zuiden van Nederland waarschijnlijk nog hoger. Bij een financieel heikele situatie kan het voor de boer ook steeds moeilijker worden om weerstand te bieden aan deze druk.

Sloop vrijkomende agrarische bebouwing

Omdat hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing niet altijd een oplossing is, vormt sloop een net zo grote opgave als het herbestemmen van VAB's. Sloop is niet alleen wenselijk om te komen tot ontstening van het buitengebied, maar vaak ook verplicht op basis van de IOV. Er is echter bij eigenaren veel weerstand tegen sloop. Dit wordt ingegeven door een aantal factoren. Ten eerste geldt dat slopen duur is. Dit betreft niet alleen de feitelijke sloop, maar ook fiscaal en het vergunningentrajec. Ten tweede is het zo dat geld voor sloop vaak niet aanwezig is bij de eigenaar. Het vermogen en het pensioen zit vaak in 'de stenen'. Er is vaak niet voorzien in een geldelijke reservering om het bedrijf op termijn weer te ontmantelen. Ten derde geldt dat de lagere economische waarde van de stallen een gevoelig punt is bij de eigenaar en, ten vierde, sloop wordt beschouwd als kapitaalvernietiging. Ten vijfde is het zo dat er angst is dat de mogelijkheden voor herbouw vervallen en het zicht op potentiële inkomsten verdwijnt. Ten zesde geldt dat eigenaren hun bedrijfsgebouwen niet als ontsierlijk zien maar als resultaat van jaren hard werken. Tot slot geldt dat de gestopte agrariër de beëindiging van zijn veehouderij al als enorme milieuwinst beschouwt en in dit kader geen noodzaak tot 'extra' milieuwinst ziet.

Gezien de verwachting dat het aantal agrarische bedrijven gaat afnemen, wordt tevens verwacht dat de hoeveelheid vrijkomende agrarische bebouwing gaat toenemen. Om onwenselijke gevolgen gerelateerd aan de vermindering van de kwaliteit en de toename van de criminaliteit in het buitengebied zoveel mogelijk te voorkomen, moeten de huidige

---

kaders voor het hergebruik en sloop van vrijkomende agrarische bebouwing worden heroverwogen. Hiertoe heeft de gemeenteraad voor dit nieuwe bestemmingsplan een nota van uitgangspunten vastgesteld, waarin een aantal nieuwe beleidsvoorstellen met betrekking tot vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing zijn opgenomen.

Klimaatverandering

In het kader van klimaatverandering is er een groeiende aandacht voor thema's als duurzame energietransitie en klimaatadaptatie. Naast genoemde ontwikkelingen gerelateerd aan de veehouderij en vrijkomende agrarische bebouwing, leidt ook de groeiende aandacht voor deze thema's tot wijzigingen in de ruimtelijke situatie van ons buitengebied.

Duurzame energietransitie

Met het ondertekenen van het klimaatakkoord van Parijs verbindt Nederland zich aan de opgave om in 2050 volledig op duurzame energie overgeschakeld te zijn. Deze ambitie vraagt ruimte en kan slechts gedeeltelijk in stedelijk gebied worden opgelost. Onder meer kansen voor duurzame elektriciteitsopwekking, zoals het realiseren van zonnenvelden of windmolenparken, worden daarom steeds meer in het buitengebied benut. Vanwege de omvang en ruimte heeft het buitengebied potentie op het gebied van alternatieve energiewinning. Daar waar het landschap zich ervoor leent liggen kansen voor duurzame energiewinning via wind en zon. De toenemende behoefte aan deze duurzame vormen van energiewinning leidt wel tot de noodzaak om te overwegen in hoeverre, dan wel op welke plaatsen, deze vormen van energieopwekking in het buitengebied gewenst zijn.

Klimaatadaptatie

In het rijksprogramma "Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zijn alle projecten en maatregelen, die ervoor moeten gaan zorgen dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. De gemeente heeft hiertoe zelf de "Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Reusel-De Mierden" vastgesteld. Voor het buitengebied is de conclusie dat van deze uitvoeringsagenda al veel in ontwikkeling is. Er is vanuit klimaatadaptatie geen aparte opgave bovenop gelegd. Wel bieden ontwikkelingen in het buitengebied kansen om ook aan de doelstellingen voor klimaatadaptatie te voldoen. Het klimaat is aan het veranderen. Het wordt warmer, zomers worden droger en er is steeds vaker sprake van extreme neerslag. Dit heeft onder andere gevolgen op het gebied van waterveiligheid, wateroverlast en de watervoorziening. De landbouw en de natuur zijn erg gevoelig voor deze gevolgen. Beide hebben daarom ruimte nodig om zich aan te kunnen passen aan bijvoorbeeld wateroverlast of droogte.

Met het oog op het voorkomen van natschade op landbouwbedrijven, is het buitengebied momenteel sterk ingericht op het snel afvoeren van water en het laag houden van het grondwaterpeil. De maatregelen die nodig zijn om klimaatverandering het hoofd te bieden vragen om een andere aanpak. Het is zaak water goed vast te houden en vertraagd af te voeren. Zo blijft het water behouden voor de drogere maanden. Om droogte tegen te gaan worden sloten ondieper en smaller gemaakt. Daarnaast wordt ingezet op het hermeanderen van beken en het vergroten van wateropslag of -overloop op landbouwgebieden.

De groeiende aandacht voor klimaatadaptatie leidt tot de vraag op welke wijze, en in hoeverre, hier verder vorm aan moet worden gegeven, oftewel: op welke wijze en in hoeverre moet het buitengebied worden aangepast op veranderende weersomstandigheden zodat deze tot zo min mogelijke overlast leiden? Hierbij kunnen aspecten als wateroverlast, hittestress en droogte overwogen worden.

Recreatie en leefomgeving

Naast een functie voor de agrarische sector, is in het buitengebied ook een steeds grotere rol voor recreatie weggelegd. Zo kent het percentage recreanten dat het agrarisch gebied bezoekt in hun vrije tijd een stijgende lijn. Het gaat dan vooral om mensen die gaan wandelen, paardrijden, fietsen of wielrennen. De toenemende vergrijzing heeft naar verwachting een groot effect op de vrijetijdsbesteding in Nederland, waardoor de recreatiedruk op het platteland in de toekomst verder gaat oplopen. Een andere ontwikkeling is dat het landschap een steeds belangrijkere vestigingsfactor wordt. Hiermee dient een aantrekkelijk landschap ook een economisch belang. De kwaliteiten van het landelijk gebied -

rust, groen en ruimte - blijken van groot belang voor een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De kwaliteit, identiteit en gebruikswaarde van het buitengebied is daarmee een concurrentiefactor voor de Nederlandse kenniseconomie.

DORPSRANDENVERKENNING (OKTOBER 2025)

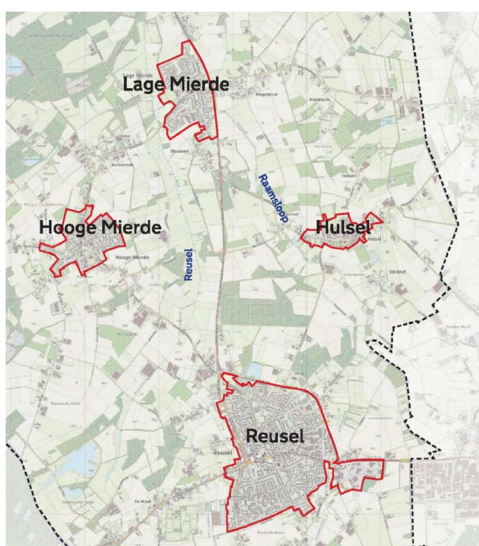
De gemeente Reusel-De Mierden staat, samen met de Kempengemeenten en de regio, voor de opgave om invulling te geven aan de schaa sprong. Onderdeel daarvan is een forse woningbouwopgave voor Reusel-De Mierden van 950 tot 1.500 woningen in de periode tot 2040. Om te bepalen waar deze woningen gebouwd kunnen worden, is onderzoek gedaan naar mogelijke uitbreidingslocaties 'Verkenning woningbouwlocaties Reusel-De Mierden'.

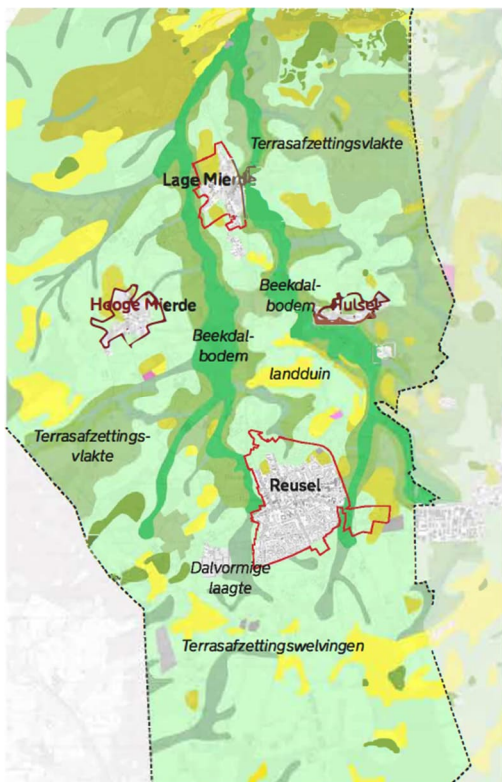
Het is zaak om te zorgen dat er voldoende locaties beschikbaar zijn om deze woningbouwopgave ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Naast uitbreidingslocaties komen er in alle kernen de komende jaren ook nog een aantal inbreidingslocaties tot realisatie.

We verwachten met de huidige inbreidingslocaties en de locaties in de 'Verkenning woningbouwlocaties Reusel-De Mierden' voldoende mogelijkheden te hebben om aan de ambitie 1.500 woningen tot 2040 te komen.

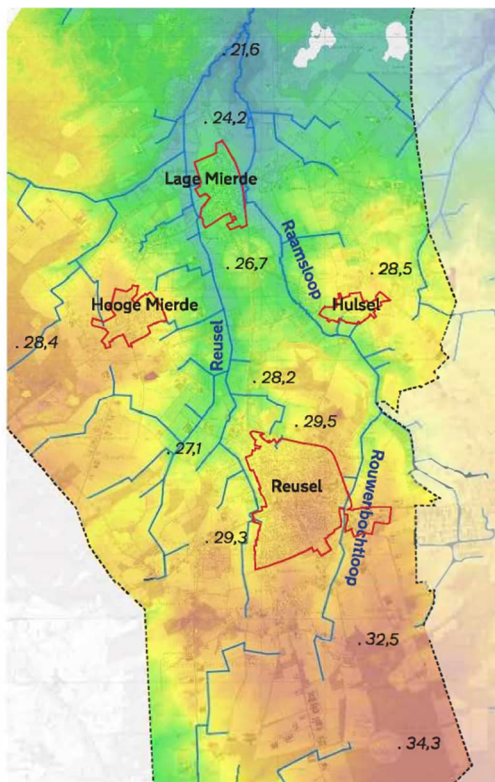
De huidige omvang van de woningvoorraad is 5.742 woningen (Bron CBS 2023). Een toevoeging van 1.500 woningen in ongeveer 15 jaar tijd heeft gevolgen voor de voorzieningen en brede welvaart. Wat betekent de toename aan inwoners voor scholen, sportverenigingen en zorg, maar ook voor commerciële voorzieningen? Dit is een belangrijk aandachtspunt bij de verdere uitwerking/uitvoering van projecten.

De plangrenzen zijn gebaseerd op de grens van het stedelijk gebied volgens de omgevingsverordening Noord-Brabant 2024

Geomorfologie

Hoogtekaart

Kaarten van de geomorfologie en hoogte geven begrip van de situatie en maken per kern inzichtelijk waar woningbouw op basis van de watersituatie niet mogelijk is.

De beken de Reusel en de Raamsloop ontspringen in het zuiden van de gemeente Reusel. Zij beginnen als smalle stroompjes, zoals de Rouwenbochtloop. Ter hoogte van het dorp Reusel vormen zich bredere beekdalen. Lage Mierde ligt op een hogere plek tussen de beken, hierna voegen de beken zich samen en stromen verder naar het noorden.

Hooge Mierde ligt op een hogere kop in het landschap en ligt als enige kern op afstand van de beekdalen.

De gronden in de beekdalen en rondom de zijstroompjes kennen hoge grondwaterstanden, de oude akkercomplexen op de terrasafzettingsswelingen.

Overzicht afweegbare locaties

Huidige situatie

- Dorpsrand (grens stedelijk gebied)
- (Hoofd)wegenstructuur
- Recreatieve routes en sandpaden
- Historische opbouw dorp
- Centrum met voorzieningen
- Onderwijsvoorzieningen
- Zorg- of maatschappelijke voorziening
- Sportvoorziening
- Nieuwe ontwikkelingen (in planvorming/uitvoering)
- Bedrijven/bedrijventerrein
- Groene plek/parkje
- Erven in het buitengebied
- houtwal/bomenrij
- Lanen
- Bos / bossage
- Watergang
- Geurcontour veehouderij (achtergrondbelasting)
- Landschapstype: beekdal, oude akkers, jonge heide-ontginning
- Aanduiding bebouwingsconcentratie (NRK, 2022)

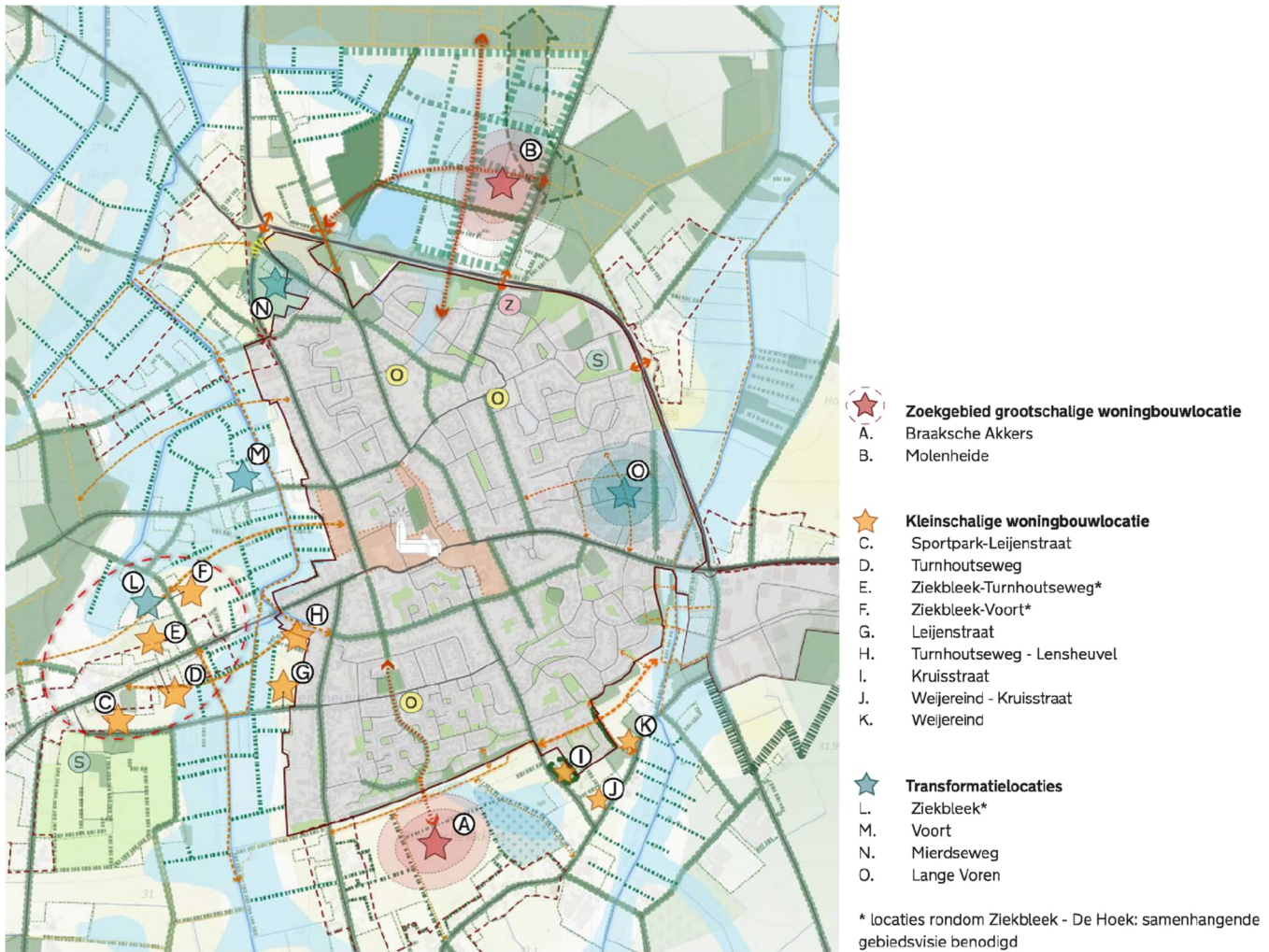
Analyse en visiekaarten

- Fraaie cultuurhistorische linten en buurtschappen
- Landschappelijke inpassing ontbreekt
- ☀ Dorpsentree
- ↗ Waardevolle zichten
- Toevoegen landschapselementen
- Groene verbindingen
- Nieuwe recreatieve routes
- Te verwachten hoge grondwaterstanden

Ontwikkelmogelijkheden

- Zoeklocatie grootschalige woonontwikkeling
- Zoeklocatie indien andere locaties niet toereikend
- ★ Kleinschalige woonontwikkeling
- ★ Transformatie van een bedrijfserf

Reusel

De Hoek en Voort

Het lager gelegen beekdal met hogere grondwaterstanden beperkt de woningbouw mogelijkheden. Wonen is enkel mogelijk op de hogere gronden in meerdere kleinere locaties en aansluitend op de buurtschappen. De locaties worden ontwikkeld in een erfstructuur passend bij het landelijke karakter en vragen om een goede inpassing in het landschap. Omdat het om meerdere eenheden rondom Ziekbleek-Hoek gaat en er een kans ligt om het gehele landschap te ontwikkelen tot een fraai gebied voor het dorp, is een gebiedsvisie nodig. Na verder onderzoek kan blijken dat een grotere woonontwikkeling mogelijk is. De gebiedsvisie moet hierin leidend zijn. Er is dan o.a. uitspraak van het Waterschap nodig over de duiding beekdal in de Watervisie en de werkelijke grondwaterstanden.

Het Holland

De noordwestelijke dorpsrand ligt onder invloed van het grootschalige agrarische cluster Het Holland. Daarnaast maken veel gronden onderdeel uit van het beekdal met hoge grondwaterstanden. Het gebied is daardoor niet geschikt voor nieuwe woningbouwlocaties.

De mogelijkheden op erfniveau voor het bebouwingslint Kattenbos-Het Holland zijn uitgewerkt in het NRK (2022). Aan de Mierdseweg direct aan de kern is er ruimte voor ontwikkeling.

Braaksche Akkers en Rouwenbogtloop

Ter hoogte van de Braaksche Akkers, is een grootschalige ontwikkeling voorstelbaar, gezien de beperkte belevingskwaliteit van het landschap en de directe ligging aan het dorp. Het grootste deel van dit gebied ligt op een 'hoge, droge kop' met diepere grondwaterstanden.

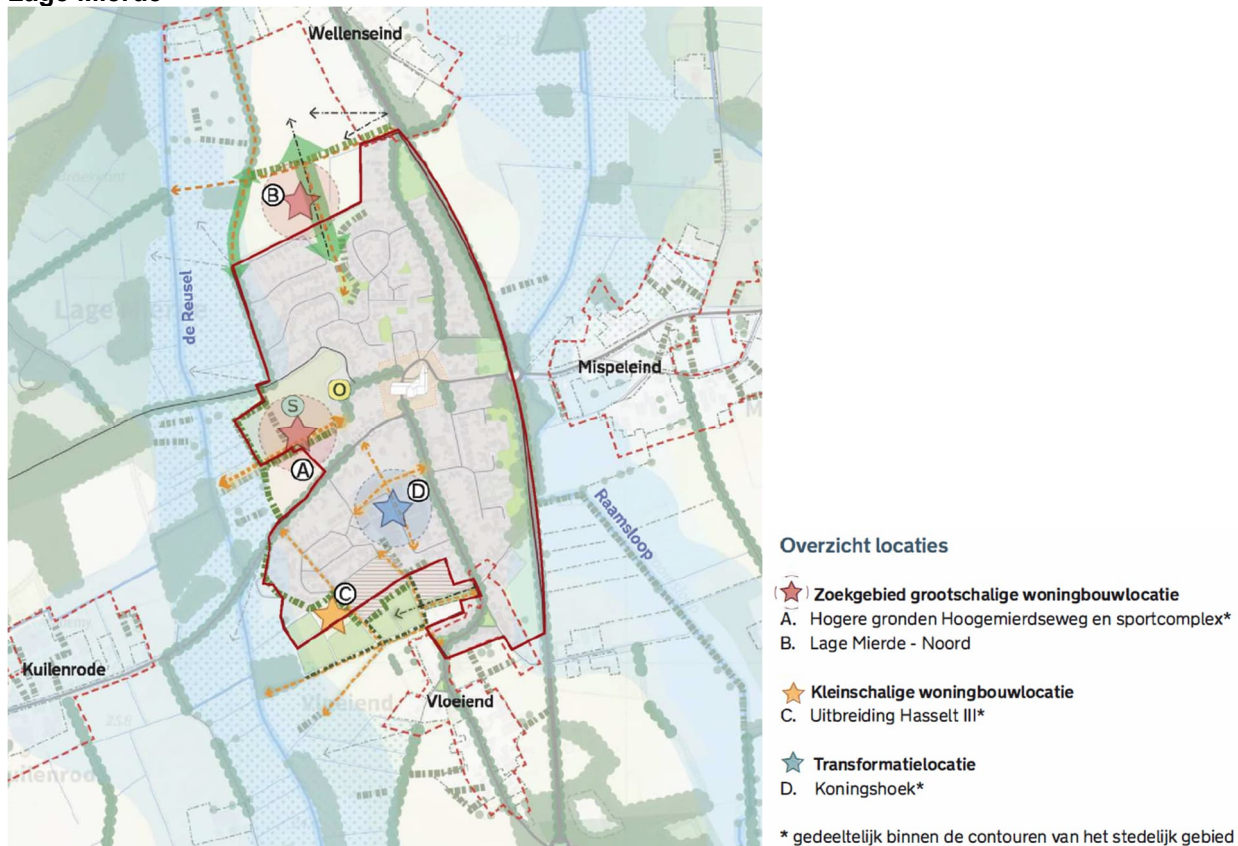
Aan de zuidoostzijde van Reusel zijn enkel kleinschalige woonontwikkelingen mogelijk. Het beekdal en het bedrijventerrein sluiten grotere ontwikkelingen uit.

Noordoostzijde N-weg en Molenheide

Ten oosten van de Hulselsedijk is een grootschalige woningbouwlocatie niet mogelijk: door bossen, de woningen aan de Rouwenbogt en het beekdal van de Rouwenbogtloop.

Ten westen van de Hulselsedijk is een grote woningbouwuitbreiding voorstelbaar. Het landschap is er grootschalig met weinig kwaliteiten. Het gebied ligt formeel deels in het beekdal, maar het is meer een laagte en de grondwaterstanden zijn er zo laag dat woningbouw hier kan worden toelaten. Een nieuwe woonbuurt in samenhang met landschapsbouw en waterberging, waarbij de 2 bosgebieden worden verbonden, biedt een kans voor het dorp als recreatief aantrekkelijk uitloopgebied.

Lage Mierde

De mogelijkheden voor locaties in Lage Mierde zijn beperkt door de ligging tussen twee beekdalen. Ook verhinderen landschappelijke en cultuurhistorische waarden een verdere uitbreiding naar het zuiden (de afstand tussen Vloeiend en Lage Mierde dient behouden te worden).

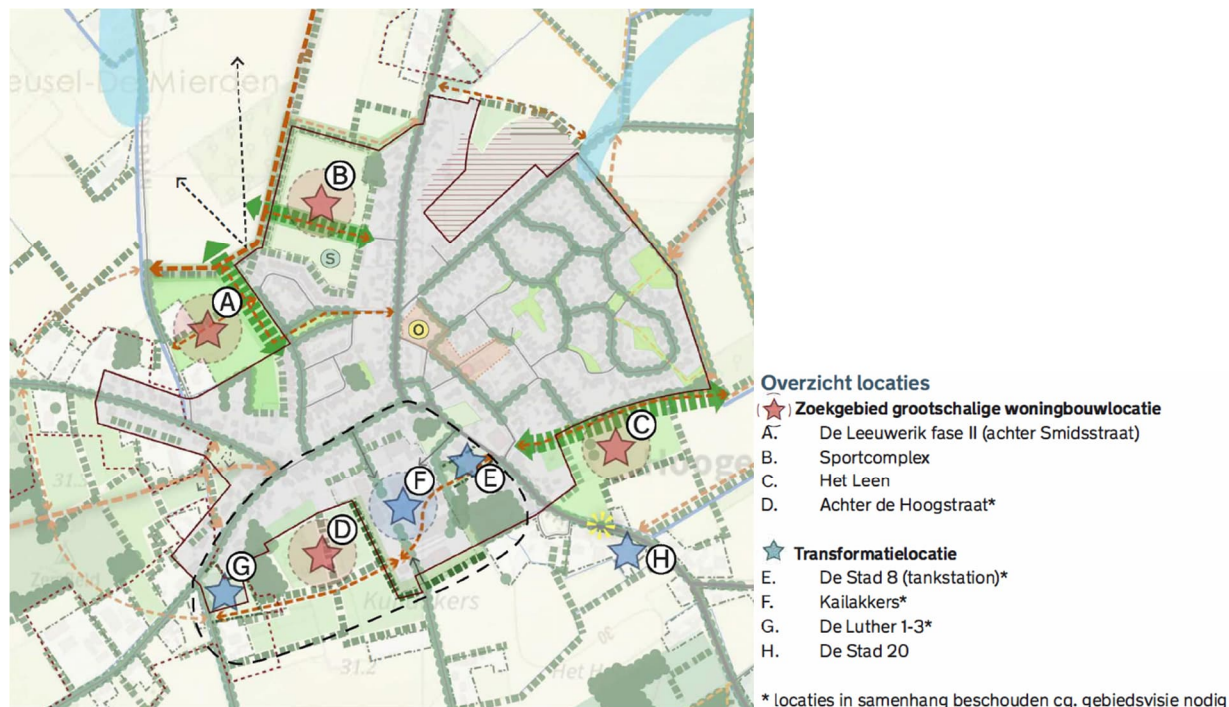
Wel is er uitbreidingsruimte ten noorden van de kern. Indien sportvelden in Lage Mierde worden verplaatst kunnen ook deze gronden worden ingezet, gezien de centrale ligging in de kern. Het perceel aan de Hoogemierdseweg kan daar bij worden betrokken. Ook de transformatie van bedrijventerrein Koningshoek biedt een kans voor woningbouw.

Hooge Mierde

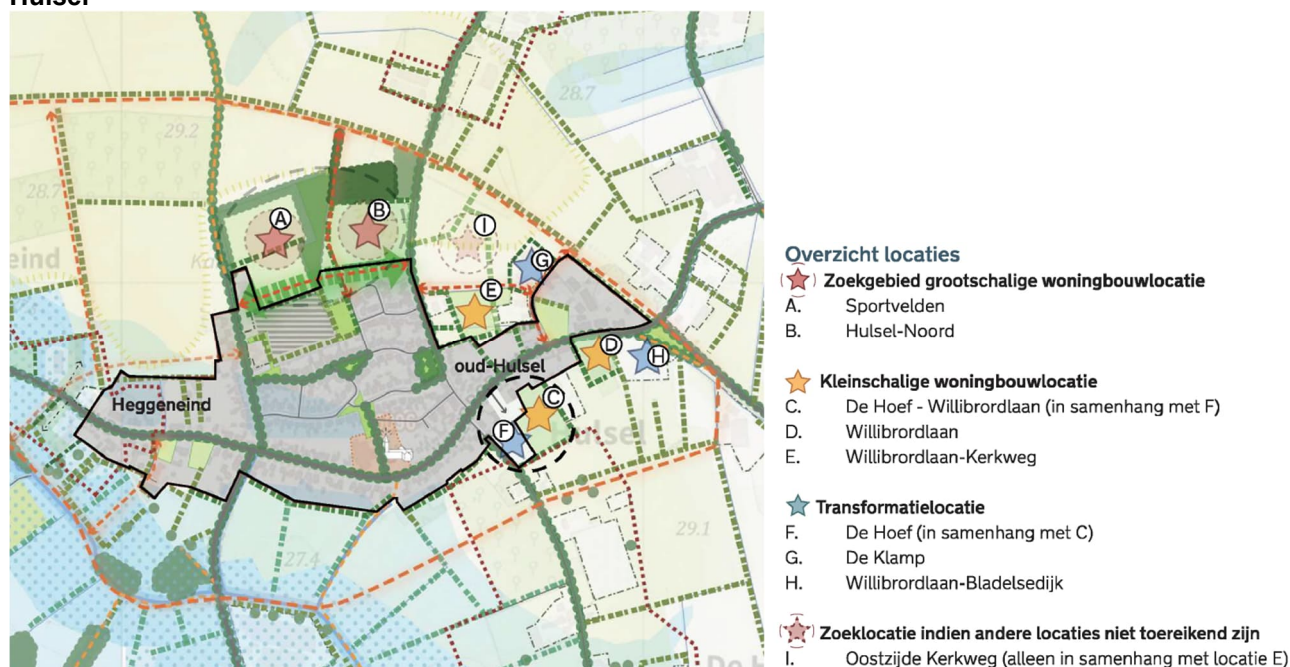
Door de droge en hogere ligging van Hooge Mierde zijn er vanuit water geen beperkingen. Aan de westzijde, tussen de linten, ligt een kleinschaliger landschap: woonontwikkelingen zijn hier niet wenselijk. Aan de noord oostzijde van het dorp wordt de woonontwikkeling Rogse Wieken reeds uitgevoerd.

Aan de noord- en zuidoostkant van de kern zijn grotere woonontwikkelingen voorstelbaar. Daarnaast ligt er aan de zuidwestkant van Hooge Mierde de kans om meerdere locaties te transformeren tot woongebied, om zo de omgevingskwaliteit te versterken.

Alle ontwikkelingen gaan samen met wandelroutes, groene verbindingen tussen dorp en landschap en landschappelijke inpassing.

Hulsel

Ontwikkeling op de natte en kwetsbare beekdalgronden is niet wenselijk. Aan de noordkant van Hulsel, op enige afstand van het dorp, ligt een cultuurhistorisch waardevol complex Hulselse Akkers. De mogelijkheden voor nieuwe woningbouwlocaties in Hulsel liggen aan de directe noordkant en oostzijde van de kern.

Aan de noordkant van het dorp zijn mogelijkheden voor wonen tussen de bestaande landwegen. Deze locatie (sportvelden en naastgelegen akker) leent zich gezien de ligging tegen het dorp en de hogere droge gronden voor een ontwikkeling. Aan de oostzijde van de kern zijn enkele kleinere afweegbare locaties voor woningbouw. De locatie tussen de Kerkweg en De Klamp is gedeeltelijk onderdeel van akkercomplex Hulselse Akkers en enkel afweegbaar indien de andere locaties niet toereikend zijn.

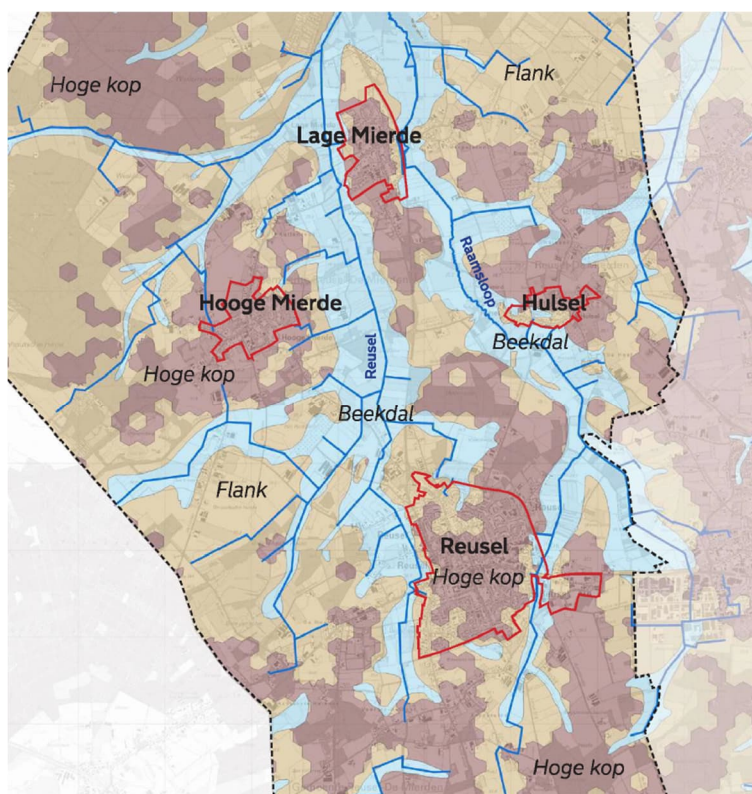
NOTA HANDELINGSPERSPECTIEVEN WATERSCHAP DE DOMMEL (OKTOBER 2023)

In het nieuwe beleid van het waterschap staat het toekomstperspectief van het watersysteem met bijbehorend handelingskader. De focus ligt op het vasthouden van water. Niet alleen het beekdal, maar het hele landschap wordt hierin beschouwd. Het landschap is opgedeeld in: hoge koppen, flanken en beekdalen. Het beleid heeft verstrekkende gevolgen voor de locaties voor woningbouw.

Hoge kop: inzetten op infiltratie, in basis geschikt voor woningbouw. Beregening is niet meer wenselijk.

Flank: overgangsgebied (vaak goede agrarische gronden), woningbouw is hier afweegbaar op basis van grondwaterstanden. Beekdal: nattere gronden door kwel, en ruimte is nodig voor waterberging, ongeschikt voor woningbouw.

De kaart geeft deze verdeling op hoofdlijnen aan. De exacte begrenzingen zijn nader te bepalen op actuele grondwaterstanden en te verwachten toekomstige grondwaterstanden (de verwachting is dat zij zullen stijgen vanwege vernatting beekdalen). De recentere watervisiekaart van het Waterschap geeft ook een beeld van de te verwachte vernatting aan voor de toekomst.

Handelingsperspectieven Waterschap de Dommel

ERFGOEDNOTA (JULI 2021)

De Erfgoedwet en de Omgevingswet vragen aan gemeenten om de cultuurhistorische waarden te borgen in het omgevingsbeleid. De eerste stap om cultuurhistorische waarden te borgen is het opstellen van erfgoedbeleid. Het erfgoedbeleid van Reusel-De Mierden is omschreven in de erfgoednota 'Bouwstenen voor de toekomst'.

Erfgoed geeft onze gemeente karakter en identiteit. Het herinnert ons aan de geschiedenis van de kernen, en maakt onze omgeving (nog) mooier. Door het behoud van erfgoed zorgen we ervoor dat iedereen zich thuis en prettig voelt in Reusel-De Mierden. Op deze pagina vind je meer informatie over het erfgoed in onze gemeente.

Wij zien het als onze taak om samen met het lokale erfgoedveld kennis over het plaatselijke erfgoed te delen met onze inwoners. Daarmee willen we inwoners meer bewustmaken van het unieke karakter van hun eigen leefomgeving en draagvlak creëren voor erfgoedbehoud

BELEIDSPLAN OPENBAAR GROEN 2022-2032 (NOVEMBER 2021)

Het beleidsplan openbaar groen 2022-2031 verwoordt de gemeentelijke groenvisie en beschrijft de kaders voor het gemeentelijk groen.

Visie op groen

De insteek is om het karakter van een ‘aantrekkelijk groene, bos- en natuurrijke gemeente’ op duurzame wijze te behouden en verder te versterken. Om dit te bereiken streven we ernaar dat bomen, bos- en natuurgebieden, beken, groengebieden en bermen tezamen een robuust groen raamwerk vormen dat:

- Ervoor zorgt dat alle belangrijke groengebieden – binnen en buiten de kom – onderling verbonden zijn.
- Doordringt tot in de ‘haarvaten’ van de dorpen.
- Zorgt voor een groene, aantrekkelijke leefomgeving die uitnodigt voor ontspannende activiteiten en spontane ontmoetingen met gelegenheid voor “Samen Doen!”.
- Ruimte en verbindingsmogelijkheden biedt voor een variatie aan gebiedseigen planten en dieren.
- Zorgt voor het opvangen en vasthouden van regenwater en het bieden van verkoeling bij hoge temperaturen.
- Bijdraagt aan de specifieke identiteit en eigen (groen)karakter van de dorpen en landschappelijke deelgebieden.
- Vakkundig onderhouden wordt met de focus op gezond, vitaal en duurzaam groen.

Biodiversiteit

De verscheidenheid aan inheemse planten en diersoorten, ook wel biodiversiteit genoemd, gaat wereldwijd sterk achteruit. Er is landelijk veel aandacht voor herstel van biodiversiteit. Gemeente Reusel-De Mierden (h)erkent dit en wil meer inzetten op het herstel van biodiversiteit in het openbaar groen en dit actief uitdragen. Verhoging van biodiversiteit is daarom een speerpunt in het gemeentelijk groenbeleid en krijgt vanuit het groenbeheer prioriteit. Zowel bij het ontwerp als het beheer van bos- en natuurgebieden, landschappelijke elementen en het groen en de speelplekken in de dorpskernen worden de mogelijkheden voor verhogen van de biodiversiteit benut.

Duurzaamheid en klimaat

Als gevolg van de mondiale opwarming is het klimaat aan het veranderen. Naar verwachting zal dit in de nabije en verdere toekomst steeds vaker gaan leiden tot hittestress, wateroverlast en periodes van droogte. Duurzaam behoud, versterking en ontwikkeling van groen zien wij hierbij als één van de belangrijkste manieren om hierop te anticiperen. Ons streven is dat de dorpen, gehuchten en buitengebied ruim ingebed zijn in het groen. Hierbij is het belangrijk dat het groen gezond, duurzaam en multifunctioneel inzetbaar is, zodat de gewenste bijdragen op het gebied van verkoeling, schaduwwerking en wateropvang zo goed mogelijk vervuld kunnen worden.

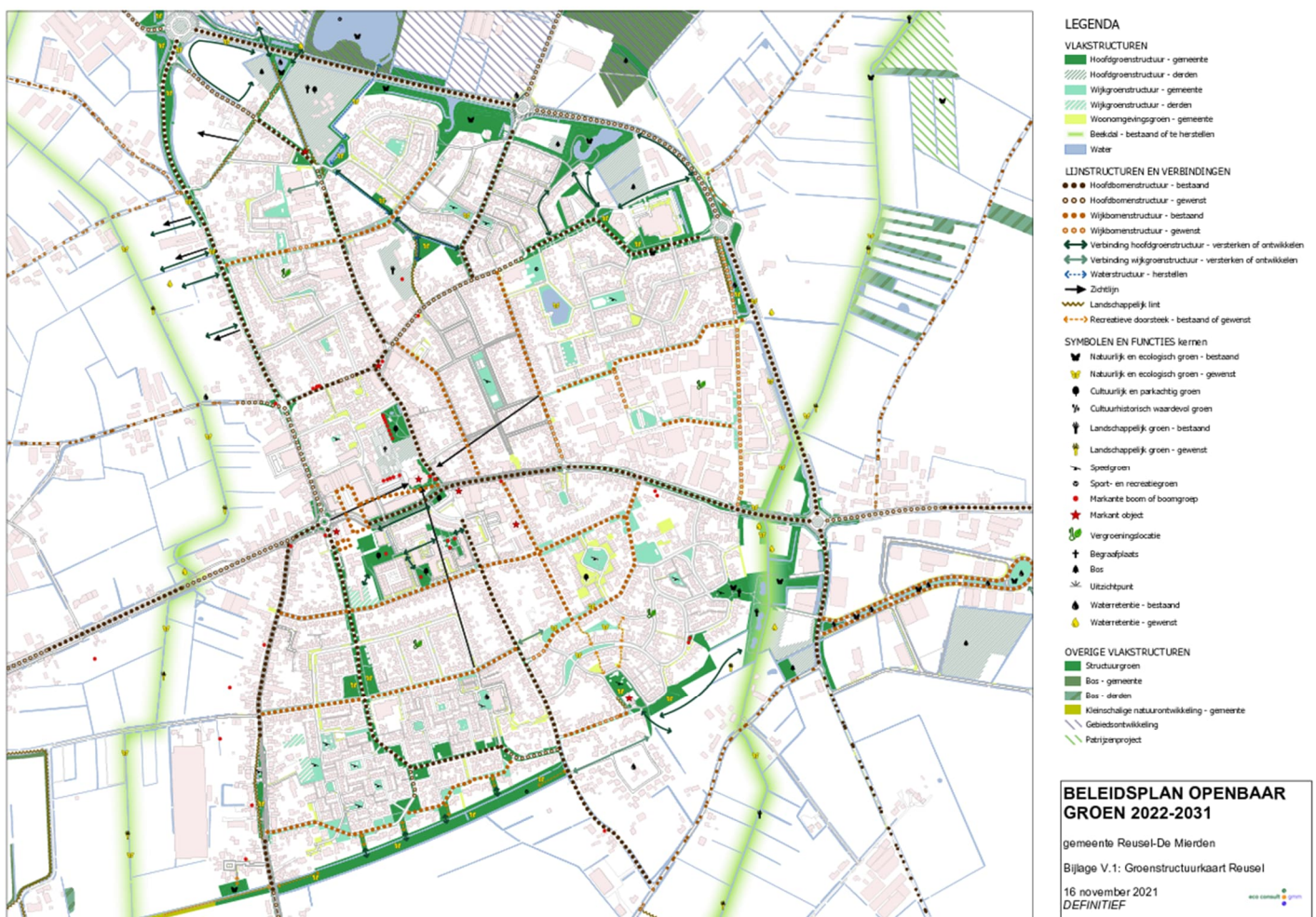
“Samen Doen!” in het groen

Wij hechten veel belang aan het betrekken van onze inwoners en ondernemers bij het maken van plannen en het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Wij willen ruimte bieden aan groene initiatieven uit de samenleving en vrijwillige inzet om deze te realiseren. Dit maakt niet alleen dat er een ‘plus’ op de inrichting en het onderhoud van het groen gezet kan worden, maar ook dat inwoners en ondernemers hun betrokkenheid en invloed op hun leefomgeving kunnen vergroten. Tevens biedt het kansen om het gebruik van het groen verder te stimuleren (bv. groen omme-tje, buurtmoestuin).

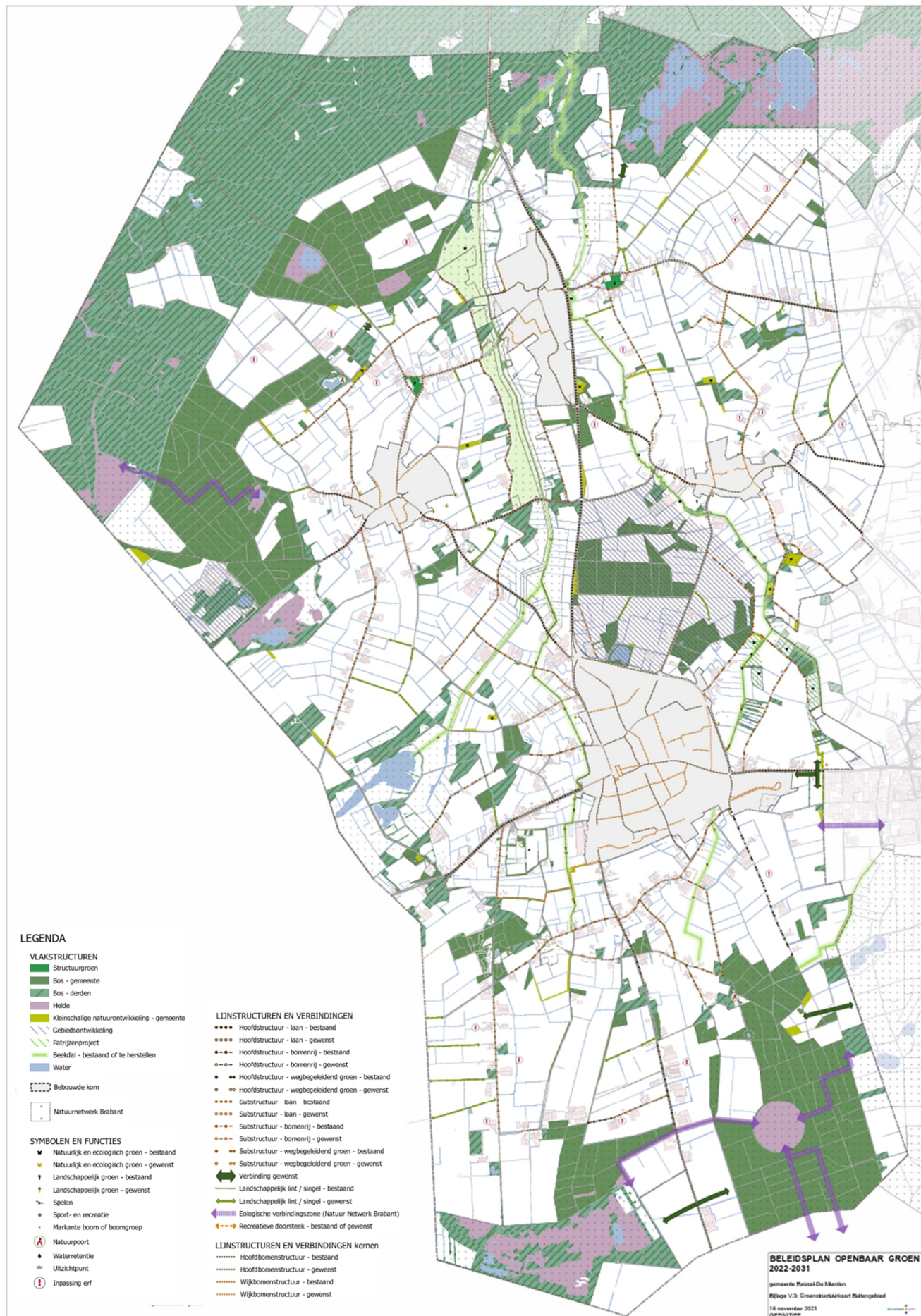
Groen-, bos-, natuur- en landschapsbeheer

De plantsoenen, bomen, bossen, natuurgebieden, landschapselementen en bermen vormen het groene kapitaal van onze gemeente waaraan we tal van functies en waarden toekennen. Dit groen is onmisbaar voor een prettige en gezonde leefomgeving voor mens, dier en plant, zowel nu als in de toekomst. Het groen kan deze functies allen langdurig vervullen door het groen kwaliteitsgericht, vakkundig en kostenefficiënt te beheren, vervangingen en renovaties tijdig en accuraat uit te voeren en overlast te voorkomen of te beperken. Voor het groen in de kernen geldt hierbij de in de loop der jaren ontstane streekeigen aanpak volgens het 'Kempisch concept' als vertrekpunt. Wij beschouwen bomen als de belangrijkste groenelementen in de openbare ruimte en dragers van de aangewezen groenstructuren waarbij ze tevens uiteenlopende functies vervullen of waarden vertegenwoordigen. Om te zorgen dat bomen nu en in de toekomst optimaal kunnen functioneren, zetten wij primair in op het behouden en creëren van goede groeiplaatsen en een planmatige aanpak van het boombeheer zodat jonge bomen kunnen uitgroeien tot waardevolle volwassen exemplaren en volwassen bomen voor lange tijd duurzaam kunnen functioneren. Tot slot koesteren wij de (toekomstig) monumentale bomen door hieraan vanuit het beheer extra aandacht te geven en de bescherming te borgen.

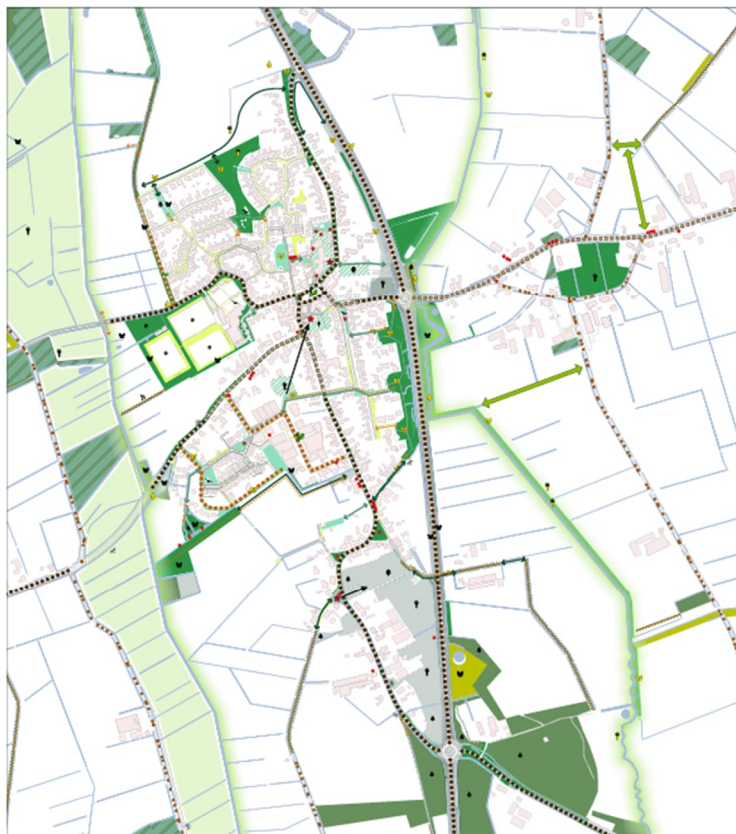
Voor wat betreft de bossen, natuurterreinen en kleine landschapselementen streven we naar een multifunctionele invulling waarbij natuur, recreatie en houtproductie (bossen) leidend zijn. We zetten in op het creëren van de juiste randvoorwaarden voor natuurherstel en brengen versterkingen aan waar nodig. De bossen worden op basis van de beproefde methode geïntegreerd bosbeheer ontwikkeld naar gevarieerde eenheden met een steeds verder toenemende natuurkwaliteit en zones voor recreatie.

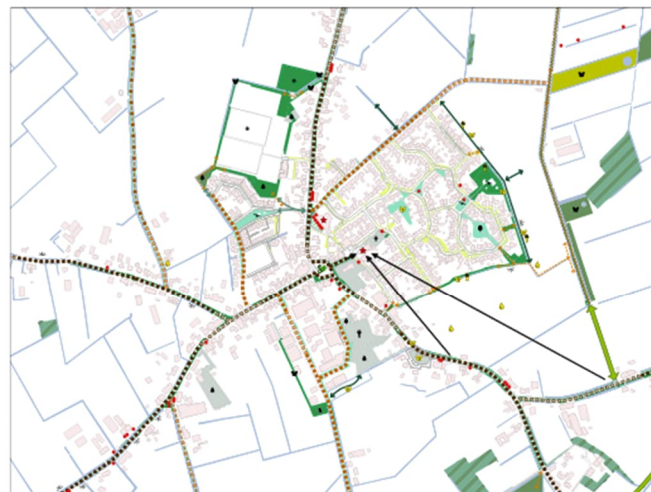

Lage Mierde

Hooge Mierde

Hulselt

LEGENDA

VLAKESTRUCTUREN

- hoofdgroenstructuur - gemeente
- hoofdgroenstructuur - dorpen
- ingegroenstructuur - gemeente
- ingegroenstructuur - dorpen
- voorovergangsgroen - gemeente
- Beekdal - bestaand of te herstellen
- Water

OVERIGE VLAKESTRUCTUREN

- Groenstructuur
- Bos - gemeente
- Bos - dorpen
- Heide
- Natuurlijke natuurontwikkeling - gemeente
- Gebiedsontwikkeling
- Parkgebied

LIJNSTRUCTUREN EN VERBINDINGEN

- hoofdgroenstructuur - bestaand
- hoofdgroenstructuur - gevraagd
- ingegroenstructuur - bestaand
- ingegroenstructuur - gevraagd
- Verbinding hoofdgroenstructuur - versterken of ontwikkelen
- Verbinding ingegroenstructuur - versterken of ontwikkelen
- Zichtlijn
- Landschappelijk lijn
- Recreatieve doorkijk - bestaand of gevraagd

SYMBOLIEN EN FUNCTIES Kernen

- Natuurlijk en ecologisch groen - bestaand
- Natuurlijk en ecologisch groen - gevraagd
- Cultureel en recreatief groen
- Cultureel historisch waarden groen
- Landschappelijk groen - bestaand
- Landschappelijk groen - gevraagd
- Sportgroen
- Sport- en recreatiegroen
- Markant bomen of boomgroep
- Markant object
- Verpleeghuis
- Begraafplaats
- Bos
- Landbouw
- Waterkering - bestaand
- Waterkering - gevraagd

BELEIDSPLAN OPENBAAR GROEN 2022-2031

gemeente Reusel-De Mierden
Bijlage V.2 Groenstructuurkaarten: Hooge Mierde, Lage Mierde en Hulselt
16 november 2021
DEFINITIEF

OMGEVINGSVISIE 2018 (MEI 2018)

Op 22 mei 2018 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie vastgesteld. De landbouw, waarvan de intensieve dierhouderij deel uitmaakt, is en blijft een belangrijke gebruiker en beheerder van het buitengebied van de Kempen, maar is niet (meer) de enige speler in het buitengebied. Het landschap wordt medebepalend bij het toestaan van ontwikkelingen in de vier te onderscheiden landschapstypen (de oude agrarische cultuurlandschappen, de beekdalen, de jonge heideontginningen en de uitgestrekte bossen met enkele heidecomplexen). Initiatieven die maatschappelijke meerwaarde opleveren voor landschap en samenleving worden welwillend behandeld. Maatschappelijke meerwaarde kan op meer manieren bewerkstelligd worden. In de Omgevingsvisie is geen eindbeeld vastgelegd, maar zijn er mede op basis van onderliggende landschapstypen zes verschillende gebiedsstrategieën onderscheiden:

Kwaliteiten

Buitengebied

De Kempenaar staat er niet elke dag bij stil, maar wordt door buitenstaanders regelmatig gewezen op de kwaliteit van het Kempisch landschap. Rust en ruimte zijn belangrijke troeven. Opvallend is de 'kamerstructuur' in het landschap, de afwisseling van open ruimtes omzoomd door grotere en minder grote bouselementen.

Uitgestrekte bos- en heidegebieden en vennen liggen als een krans om het gebied heen. In het gebied liggen afwisselend open akkerland met coulissen van lanen, houtwallen van oude kampen structuren en boselementen, kleine dorpen, linten en buurtschappen met kenmerkende langgevelboerderijen en historische laanbeplanting. De afwisseling biedt een prachtig decor voor wandelingen en fietstochten. De twee ontwikkelde Natuurpoorten (noord- en zuidzijde) worden in toenemende mate gebruikt als startpunt voor recreanten. Een fijnmazig netwerk van (zand-)paden is sterker te benutten als recreatief netwerk. Zowel voor de recreant als voor de eigen inwoners.

De ligging aan de staatsgrens biedt zowel kansen als bedreigingen. In ruimtelijk opzicht maakt de gemeente Reusel-De Mierden deel uit van de Kempen, een streek die deels in Noord-Brabant, maar voor een belangrijk deel in Vlaanderen ligt. Op Europees niveau een prachtige eenheid om op de kaart te zetten. Met een volksaard die aan weerszijden van de grens gelijkenissen kent. Maar met twee verschillende administratieve systemen die (nog) de nodige barrières opwerpen, bijvoorbeeld in de wijze waarop het bosbeheer wordt georganiseerd of in de mogelijkheid om grensoverschrijdend sportcompetities te organiseren. Barrières die alleen in concrete samenwerkingen geslecht kunnen worden. Geslecht moeten worden, want noch water, natuur en landschap noch mensen trekken zich veel aan van de staatsgrens.

Vanuit de inwoners zelf wordt het arbeidsethos en de innovatieve bedrijvigheid geroemd. De traditionele scheidslijnen tussen de agrarische sector, de industrie en de dienstverlening zijn vervaagd, terwijl de zoneringsprincipes, waarop onze ruimtelijke ordening is gebaseerd, nog steeds onderscheid maken tussen de klassieke sectoren. Relevante zoneringsprincipes zijn de schaal en maat, de milieubelasting, de transportbehoefte, het gezondheidsrisico en de omvang en typering van de werkgelegenheid. Binnen die zoneringsprincipes is het van belang ruimte te laten voor het innoverend vermogen van bedrijven.

De zoneringsprincipes zijn bedoeld om rust en ruimte en ook de gezondheid van de inwoners te waarborgen. Inzommend zien we een tweedeling in het grondgebied opdoemen: het gebied ten zuiden van Reusel en het overige gebied. In het gebied ten zuiden van Reusel kent het landschap een sterke rationele verkaveling, waarin niet voor niets de ontwikkeling van het bedrijventerrein Kleine Hoeven eenvoudig in te passen is en waar zich ook een sterke concentratie van agrarische industrie heeft ontwikkeld. Ten noorden van Reusel is daarentegen sprake van een grotere afwisseling. De ruimtelijke structuur is in dit gebied sterk geënt op het principe van boerenerven, waarbij de korrelgrootte en de inrichting moeten passen bij het omliggende landschap. Op erfniveau heeft in dit gebied ook de agrarische industrie zijn intrede gedaan, weliswaar in een minder vergaande concentratie dan ten zuiden van Reusel, maar het landschapstype verdraagt zich er ook minder mee.

Kernen

De dorpen zijn allemaal ontstaan uit een aaneenschakeling van buurtschappen en lintbebouwing. De Kempische dorpen en buurtschappen, waarvan er sommige nog steeds zeer herkenbaar zijn met hun waardevolle cultuurhistorische bebouwing, worden zeer gewaardeerd door de inwoners en bezoekers van de streek. Sommige buurtschappen zijn opgenomen in de dorpsuitbreidingen vanaf de jaren vijftig. Kenmerkend voor de dorpen en buurtschappen is de laanbeplanting, het ongelede wegprofiel (en materialisering), de ruime groene erven van diverse afmetingen, de architectuur en de oriëntatie en schaal van de bebouwing en op een aantal plekken de doorzichten van de weg naar het landschap. Daar waar de buurtschappen nog herkenbaar zijn, maken ze deel uit van het aantrekkelijke landschap. Vanaf de jaren '50 hebben de kernen zich op een meer planmatige manier ontwikkeld, waarbij Reusel zich heeft ontwikkeld tot de grootste kern, Hooge en Lage Mierde een vergelijkbare groei hebben doorgemaakt en Hulsel het kleinste is gebleven.

De grootste verandering, door de ligging aan een belangrijke oost- westverbinding, trof Reusel dat is uitgegroeid tot de grootste kern met een uitgebreid voorzieningenpakket. Per saldo groeit Reusel nog licht door; er is binnen afzienbare termijn geen sprake van krimp, maar wel van een afgevlakte groei. De reeds ingezette ontwikkeling van Molen Akkers biedt, in combinatie met inbreidingslocaties, voldoende ruimte om die groei op te vangen.

In de uitbreidingswijken van de kern Reusel zijn voorzieningen zoals zorg, onderwijs en sportgebouwen gerealiseerd. Schaalvergroting, kruisbestuiving en verwachte efficiëntie zijn motieven om de verschillende voorzieningen te clusteren in brede scholen en zorgcentra; de opgave van clustering van accommodaties is nog niet afgerond en leidt ook in de komende jaren nog tot herontwikkelingen in de kern. Op enige afstand van de kern ligt een modern complex van sportvelden.

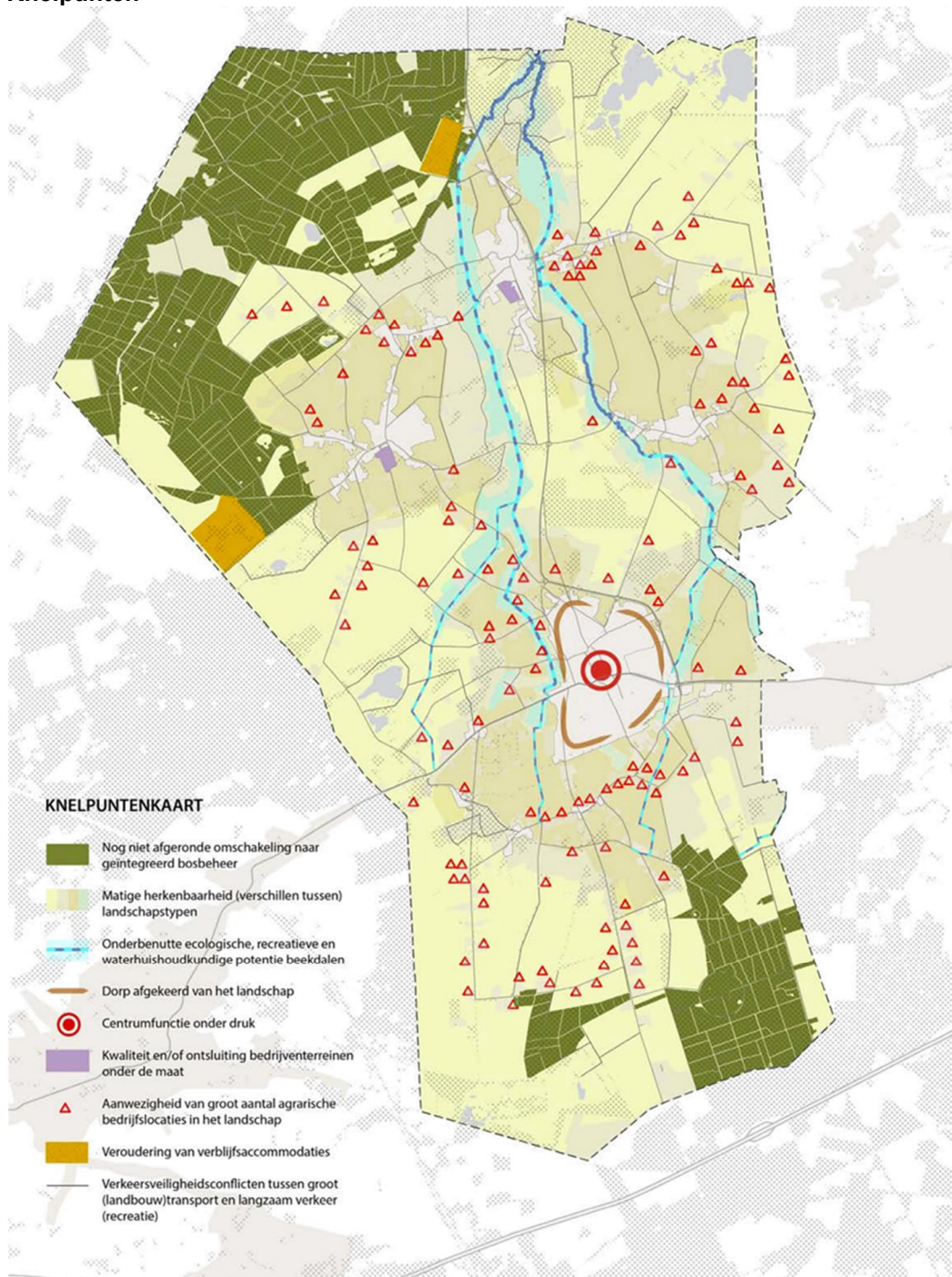
Van oudsher liggen winkels en horecagelegenheden aan de oude linten. In de 60'er jaren van de vorige eeuw is in Reusel een aanzet gegeven voor de ontwikkeling van een centraal gelegen dorpscentrum. Het gebied rond de Markt en het Kerkplein als concentratie van detailhandel en bestuur. Aan de Wilhelminalaan ontwikkelde zich een concentratie van op jeugd gerichte grootschalige horeca. Maar de functie en de kwaliteit staan onder invloed van marktwerking, de opkomst van internet en de grotere actieradius van verwende consumenten, sterk onder druk. De Kempische identiteit is door ruimtelijke ingrepen uit het verleden grotendeels verloren gegaan.

De kwaliteit van de kernen Hooge Mierde, Lage Mierde en Hulsel is dat ze gegroeid zijn zonder de landschappelijke onderlegger en de maatschappelijke samenhang uit het oog te verliezen. Daardoor is er nu sprake van levende kernen die nog grotendeels passen in het Kempische landschap. De dorpen vertonen in tegenstelling tot veel dorpen in de periferie van Nederland geen krimp. De basisvoorzieningen (school, sportvelden) zijn op orde en dicht bij de kern gelegen.

Knelpunten

Buitengebied

In de afgelopen decennia is het landschap als drager van ontwikkeling onderbelicht gebleven. Daar waar de Kempenaar tot circa 1950 ondernam met het landschap (rekening houdende met de omstandigheden van de ondergrond), is er na de Tweede Wereldoorlog een tijd geweest van groei onafhankelijk van de landschappelijke onderlegger. Het vooruitgangsgeloof in technische oplossingen was grenzeloos met als gevolg dat men autonoom ondernam in het landschap.

De onderscheiden landschapstypen, te weten de oude agrarische cultuurlandschappen, de beekdalen, de jonge heideontginningen en de uitgestrekte bossen met enkele heidecomplexen, gingen steeds meer op elkaar lijken. De logica van de ondergrond (morfologie) werd losgelaten. Het duidelijkst werd dat zichtbaar in de beekdalen, het werden rechtgetrokken beken, waarvan de dorpen zich afkeerden. Ecologische potenties (biodiversiteit) kregen hierdoor geen kans

en waterproblematiek (verdroging) werd niet opgelost. Maar ook de overgangen tussen jonge heideontginningen en oude agrarische cultuurcomplexen werden steeds minder goed herkenbaar.

Niet alleen heeft schaalvergroting plaatsgevonden in verkaveling, ook veel gebouwde ontwikkelingen (industrialisatie van de landbouw) passen qua schaal niet meer in het landschap en sluiten qua karakter niet meer aan bij de verschillende landschapstypen of missen op zijn minst een goede landschappelijke inbedding. Twee problematieken zijn daarvan het gevolg. Enerzijds komt door schaalvergroting in de landbouw veel agrarische bedrijfsbebouwing vrij (VAB); de marktvraag naar deze locaties vanuit de toegestane functies is echter laag en de (boek)waarde van deze locaties niet op te brengen. Anderzijds groeit de maatschappelijk weerstand tegen intensievere benutting van deze locaties voor agrarisch industriële activiteiten.

De rationalisatie van de landbouw heeft naast economische voorspoed ook een aantal onbedoelde negatieve effecten gehad. De afzetmarkt ligt niet meer in de regio, maar de wereldmarkt is het speeltoneel. De bedrijven zijn groter geworden, maar zijn nog wel gevestigd in een agrarisch gebied. Het achterhaald onderscheid tussen de klassieke sectoren landbouw, industrie en dienstverlening is daar debet aan. De infrastructuur is evenwel niet aangepast, zodat aan- en afvoer van goederen over smalle landwegen plaatsvindt en de verkeersveiligheid in het gedrang komt. Omdat de intensiteit van de dierhouderij is toegenomen, kan de mest niet meer in de nabijheid worden uitgereden als gevolg van een tekort aan grond. Geuroverlast, nog meer transportbewegingen en fijnstofproblematiek zijn het gevolg. Het overmatig gebruik van antibiotica heeft ertoe geleid dat er resistente virussen en bacteriën ontstaan (zijn) die bedreigend zijn voor de gezondheid van mens en dier. De gezondheidsrisico's zijn nog niet volledig in kaart, maar duidelijk is wel dat er bij de inwoners en medisch specialisten grote zorgen zijn over de volksgezondheid. Vanuit deze zorgen is een proces georganiseerd, waarin inwoners, maatschappelijke groeperingen, experts, overheden én de agrarische sector samen zijn gaan werken aan een nieuw perspectief voor de agrarische sector in het algemeen en de intensieve dierhouderij in het bijzonder. De provinciale weg gaat nog steeds door de kern Reusel en sluit in België aan op een route die niet (meer) opengesteld is voor vrachtverkeer. Een verlegging van de provinciale weg met een aansluiting op de E34 past beter bij de huidige mobiliteitsbehoefte.

In de bosbouw is een kentering gaande. Het areaal bos is heel groot, maar voor een groot deel nog monofunctioneel. De route naar een meer geïntegreerd bosbeheer met productie enerzijds en ruimte voor ecologie en recreatie anderzijds is al ingezet en verdient navolging in de komende decennia.

Kernen

'Grootschalige' dorpsuitbreidingen zijn vaak met hun 'achterkanten' naar het landschap georiënteerd. Deze 'grootschalige' dorpsuitbreidingen zijn vaak voorbij gegaan aan het dorpse karakter in het algemeen en de Kempische kwaliteit in het bijzonder. Zowel in omvang van uitbreiding, stedenbouwkundige compositie, situering, architectuur en vormgeving van de openbare ruimte. Dit geldt zowel voor de bedrijventerreinen als de woonwijken, die vanaf de jaren vijftig gerealiseerd zijn. De grootste gevolgen daarvan zijn in de kern Reusel te vinden. Maar ook de bedrijventerreinen bij Hooge Mierde en Lage Mierde zijn daar voorbeelden van.

Eerder is al opgemerkt dat de functie van het centrum van Reusel onder druk staat, zeker in vergelijking met kernen als Hilvarenbeek en Bladel. Redenen hiervoor zijn:

- het te grote spreidingsgebied van een steeds beperkter aantal winkels;
- de gebrekkige sturing op verschillende typen winkels en voorzieningen;
- een gesloten centrum waar je gemakkelijk voorbij rijdt;
- de aanwezige bebouwing die geen enkele relatie heeft met de Kempische eigenheid;
- de scheidende werking van de Wilhelminalaan als drukke verkeersader door het dorp.

In de andere kernen speelt op een andere schaal een zelfde soort knelpunt. De pleinen in de dorpskernen zijn veelal parkeerarealen en niet ingericht als verblijfs- en ontmoetingsruimte. Dit geldt voor het Myrthaplein in Hooge Mierde, het Dorpsplein in Lage Mierde en voor het centrumgebied van Hulsel. De gewenste herinrichting wordt bemoeilijkt door de transportbewegingen van grotere bedrijven die nu door de dorpen leiden.

Met name in Lage Mierde staan enkele beeldbepalende panden leeg, zoals de sigarenfabriek en de Lindenhof. In Reusel zijn enkele solitaire bedrijfslocaties en andere inbreidingslocaties die om een nieuwe invulling vragen. Een nieuwe

invulling met behoud van de cultuurhistorische waarde is van belang voor de levendigheid en de Kempische identiteit van het dorp.

Visie

De vier te onderscheiden landschapstypen, te weten de oude agrarische cultuurlandschappen, de beekdalen, de jonge heideontginningen en de uitgestrekte bossen met enkele heidecomplexen, en de aanwezige 'kamerstructuur' worden versterkt. 'Ondernemen vóór het landschap' wordt het nieuwe adagium.

De grotere bos- en heidegebieden liggen als een krans om het agrarische landschap heen en vormen de grootste landschapskamer. Deze bosgordel is en blijft van grote waarde. De ingezette koers naar een duurzaam evenwicht tussen productiebos en gemengd bos, aantrekkelijk voor natuur en recreatie, wordt doorgezet.

Tegen deze bosrand aan worden de jonge heideontginningen, die het minst kwetsbaar zijn, ingezet als nieuwe kamers in het landschap, waar de landbouw dominant is en binnen de grenzen van de milieu- en gezondheidsrisico's passende ontwikkelmogelijkheden krijgt. Daartoe moeten er overgangen gecreëerd worden naar de aangrenzende natuur- en bosgebieden. De randen van deze nieuwe 'kamers' worden aan de kant van de oude agrarische cultuurlandschappen zichtbaar en stevig vormgegeven met beplanting, zodat er een duidelijke overgang ontstaat.

Uit de Businesscase blijkt dat er sprake is van een sterke ruimtelijke concentratie van duurzame locaties en voortzettingslocaties. In deze gebieden krijgt de landbouw het primaat. Hierin zijn ook meer industriële vormen van dierhouderij mogelijk. In deze gebieden is nieuwvestiging door verplaatsing vanuit andere gebieden en grotere agrarische bouwvlakken dan nu toegestaan, denkbaar. Koppelingen met grootschalige energievoorzieningen (wind, zon., biomassa) zijn hier denkbaar. Tegelijkertijd worden nieuwe gevoelige functies, zoals wonen, hier niet meer toegestaan.

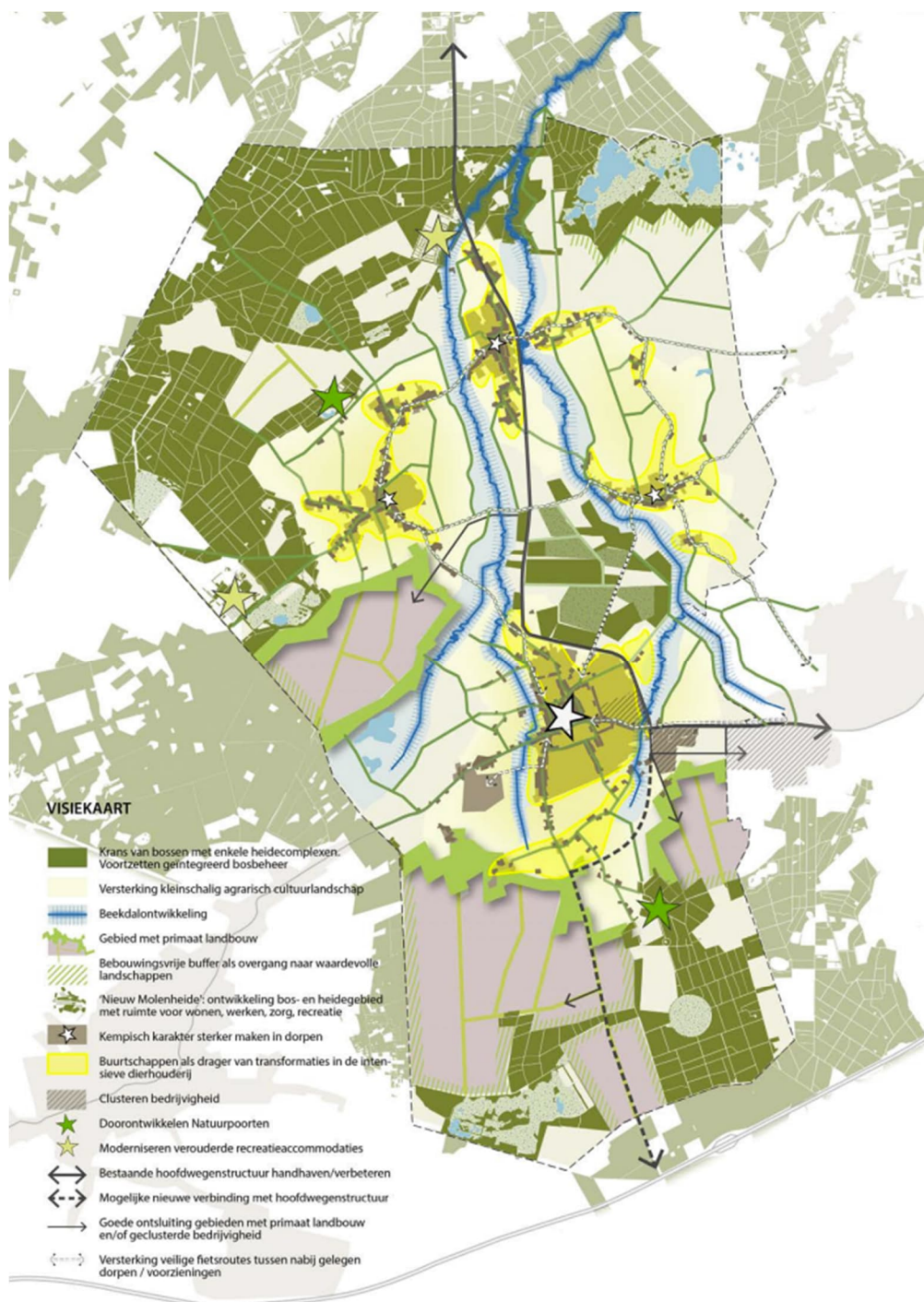
De gebieden met primaat landbouw verdienen in ieder geval een ontsluiting die geschikt is voor zwaar verkeer. Voor het gebied ten zuiden van Hooge Mierde is een directe verbinding mogelijk naar de rotonde op de N269. Voor het gebied ten zuidoosten van Reusel is een koppeling met de ontsluiting van de bedrijventerreinen Kleine Hoeven logisch. Het gebied ten zuiden van Reusel verdient een aansluiting op de rotonde op de N284. Een doortrekking van de rondweg in zuidelijke richting biedt dan ook de gelegenheid voor een rechtstreekse verbinding met de E34. Deze route is op een hoger schaalniveau van betekenis in de structuur van de Brainportregio en in de verbinding tussen de Brabantse stedenrij (Tilburg) en Vlaanderen/Brussel.

Het kleinschalige karakter van het oude agrarische 'coulissenlandschap' met kampen structuren, open akkers omgrensd door (historische) bomenlanen en houtwallen wordt ontlast door de doorontwikkeling van grootschalige bedrijvigheid zonder relatie met de ondergrond af te remmen en zo mogelijk uit te plaatsen naar de gebieden met het primaat landbouw. In de oude agrarische cultuurlandschappen ligt het accent op een aantrekkelijk woon-, werk en recreatiemilieu en het versterken van de relatie met de kernen. Vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing (VAB) in deze zone wordt omgezet (via sloop en nieuwbouw) naar nieuwe erven voor wonen, werken en recreatie.

De beekdalen krijgen de ruimte om hun natuurlijk karakter terug te vinden en worden weer herkenbaar in het landschap. Voor het Reuseldal is uitvoering gestart, mede gericht op natuurontwikkeling, waterberging en een goede aansluiting op de natte natuurparels en het landgoed de Utrecht. Er wordt ingezet op extensieve landbouw en de perceelsranden worden waar mogelijk weer aangezet met elzensingels. Recreatieve routes voor fietsers en wandelaars markeren de randen van het beekdal en sluiten aan op het recreatieve routenetwerk. Deze leiden tot in de dorpen, zodat ook de dorpen weer meer aansluiten bij het landschap.

De twee Natuurpoorten vormen de recreatieve toegangspoorten tot natuurgebieden. In de natuurgebieden is alleen extensief medegebruik mogelijk, de Natuurpoorten zijn daar het bronpunt van. We beseffen dat de recreatieve druk direct rond de Natuurpoorten groter is en bieden ruimte om binnen de grenzen van de natuurdoelen de Natuurpoorten door te ontwikkelen. Verblijfsrecreatie is daarbij alleen mogelijk in exclusieve concepten met maximaal 10-15

eenheden. Recreatieve ontwikkeling (dag- en verblijfsrecreatie) elders is mogelijk door erven te herontwikkelen (VAB) of door bestaande grote verblijfsrecreatieterreinen te moderniseren.

Streefbeeld voor de vier dorpen is een herkenbaar Kempisch dorp met zichtbare lintstructuur, een gewaardeerd dorpscentrum en een sterke verwevenheid met het omringende landschap. Tussen de vier dorpen komt meer uitwisseling als er kwaliteitsverschillen tussen de voorzieningen gaan ontstaan. Dit wordt niet krampachtig tegengegaan, maar de bestaande verbindingen tussen de dorpen worden zowel voor de auto als de fiets veilig en comfortabel vormgegeven. Daarmee wordt de voorzieningenstructuur minder kwetsbaar en ontstaan er meer mogelijkheden om de kwaliteit van de voorzieningen op peil te houden.

Het gebied tussen de dorpen Reusel, Hooge Mierde en Hulsel (met de werktitel Nieuw-Molenheide) wordt daarbij ingezet als een nieuw bos- en heidegebied met mogelijkheden voor bijzondere ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, zorg, sport en recreatie. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van nieuwe landgoederen worden gerealiseerd.

Reusel

Voor de kern Reusel is recent het Centrumplan vastgesteld. Het nieuwe hart voor Reusel is gebaseerd op een thematische keuze van boodschappenplein aan de Markt en evenementenplein aan het Kerkplein. Door de afwaardering van de Wilhelminalaan is het mogelijk om de 'nieuwe Markt' over de Wilhelminalaan te leggen waardoor de zuidzijde van de Wilhelminalaan wordt verbonden met de noordzijde. Met voldoende aantrekkingskracht aan de zuidzijde ontstaat een dynamisch plein met winkels en branches die zich kunnen versterken en verder tot ontwikkeling kunnen komen. Het Kerkplein wordt een verblijfsgebied met passende maatschappelijke-, culturele- en commerciële functies. De nieuwe groene inrichting moet bijdragen aan een plezierige omgeving waar het mogelijk is om met regelmaat evenementen of activiteiten te organiseren. De perifere detailhandel aan de Schoolstraat en de food- en fashion square aan de Brinck en de Kerkstraat worden door middel van goede en veilige oversteekplaatsen en de herinrichting van het openbaar gebied met elkaar verbonden. De bestaande clustering van grootschalige horecavoorzieningen voor de jeugd aan de Wilhelminalaan kan gehandhaafd blijven. Op grotere afstand van het centrumgebied zijn geclusterd nog enkele locaties voor voorzieningen met een wijkfunctie (school, sport, zorg, gezondheid) gebundeld in brede-schoolconcepten of zorgconcepten. De clusteringsopgave voor de voorzieningen heeft al grotendeels plaatsgevonden. Het sportpark functioneert goed maar ontbeert een verkeersveilige langzaam verkeersroute met de dorpskern. Op diverse plaatsen ontstaan in de kern Reusel mogelijkheden voor transformatie en inbreiding. Het gaat daarbij onder meer om vrijkomende bedrijfskavels langs de linten, aan de randen van het bedrijventerrein De Lange Voren alsmede om cultuurhistorisch waardevolle gebouwen die voorzien kunnen worden van een nieuwe functie. De woningbouwopgave voor de kern Reusel kan opgevangen worden op deze inbreidingslocaties en in de nog in ontwikkeling zijnde woonwijk Molen Akkers. Aan de west- en zuidzijde van Reusel komt bij hevige regenval wateroverlast voor. Het beekdal van de Reusel is uitermate geschikt om het overtollige hemelwater af te voeren. Daartoe zal wel in het beekdal voldoende ruimte moeten zijn voor waterberging; aan de westzijde van de kern ligt in het beekdal nog een blokkade. Verder zal ook de toevoer naar het beekdal vanuit het bebouwd gebied beter ingericht moeten worden, waarbij ook in het bebouwd gebied ruimte moet zijn voor tijdelijke waterberging.

Hooge Mierde

De kern Hooge Mierde is met de oplevering van het gemeenschapshuis, de aanwezigheid van de basisschool centraal in het dorp en het groot onderhoud aan de voetbalvelden qua voorzieningen op orde. De nog in ontwikkeling zijnde woonwijk De Leeuwerik biedt voldoende ruimte om de groei van het aantal huishoudens als gevolg van de natuurlijke bevolkingsaanwas op te vangen. De opgave voor Hooge Mierde ligt vooral in het verder versterken van de ruimtelijke structuur van linten, kavelrichting en bebouwing haaks op de weg en het niet laten dichtslippen van open zichten vanaf de linten naar het achterliggende landschap. Het sterke netwerk van recreatieve routes rond de kern kan tegelijkertijd beter benut worden. Op die manier voegt Hooge Mierde zich naadloos in het landschap en biedt het een aantrekkelijk pauzemoment aan de recreanten. Die aantrekkelijkheid kan verder worden vergroot door een herinrichting van het Myrthaplein tot echt dorpsplein en ontmoetingsruimte. Door een herstel van de ruimtelijke verbinding tussen Kerkstraat, Torendreef en kerk ontstaat weer een natuurlijk geheel. De ingreep om van het Myrthaplein vooral een parkeerplaats te maken is achterhaald en wordt weer deels ongedaan gemaakt. Bij het herstel kan ook de omgeving van de aangrenzende voormalige kampeerboerderij 't Zonneke en de pastorietaan betrokken worden. In Hooge Mierde ligt een opgave op het bedrijventerrein Kailakkers. Los van de verbetering van de ruimtelijke uitstraling is het hier gewenst dat bedrijven met veel vrachtverkeer en/of een hogere milieucategorie verplaatsen naar beter ontsloten bedrijventerreinen (onder meer Kleine Hoeven, Kempisch Bedrijvenpark). Kailakkers kan dan omgevormd worden van een regulier bedrijventerrein naar een lint van erven met ruimte voor lichte vormen van bedrijvigheid al dan niet in combinatie met wonen. Ten slotte is de locatie van het tankstation midden in het dorp ongelukkig.

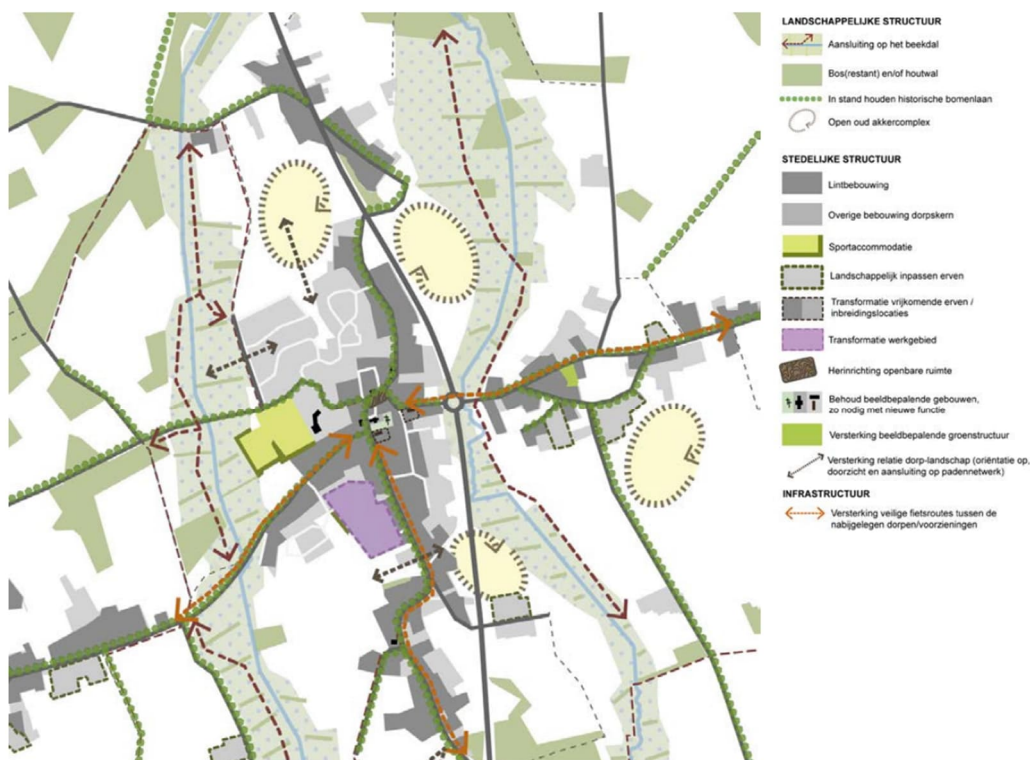
Visiekaart Hooge Mierde

Lage Mierde

In de kern Lage Mierde is met de komst van de brede school en het gemeenschapshuis, vlak bij het sportpark, een moderne invulling gegeven van een voorzieningenconcentratie. Deze voorzieningenconcentratie is gericht op de eigen inwoners en wordt intensief gebruikt. Het Dorpsplein is van oudsher het hart van het dorp. De inrichting van het Dorpsplein als parkeerplaats, de leegstand en verpaupering van enkele historische panden (zoals de voormalige sigarenfabriek) en de matige architectonische kwaliteit van het voormalige gemeentehuis zorgen niet voor een aantrekkelijke ambiance. Ook de aangrenzende zorglocatie Lindenhof is niet meer als zodanig in gebruik en staat leeg. In samenwerking met de rond het Dorpsplein gevestigde horeca, commerciële en culturele voorzieningen moet in de omgeving

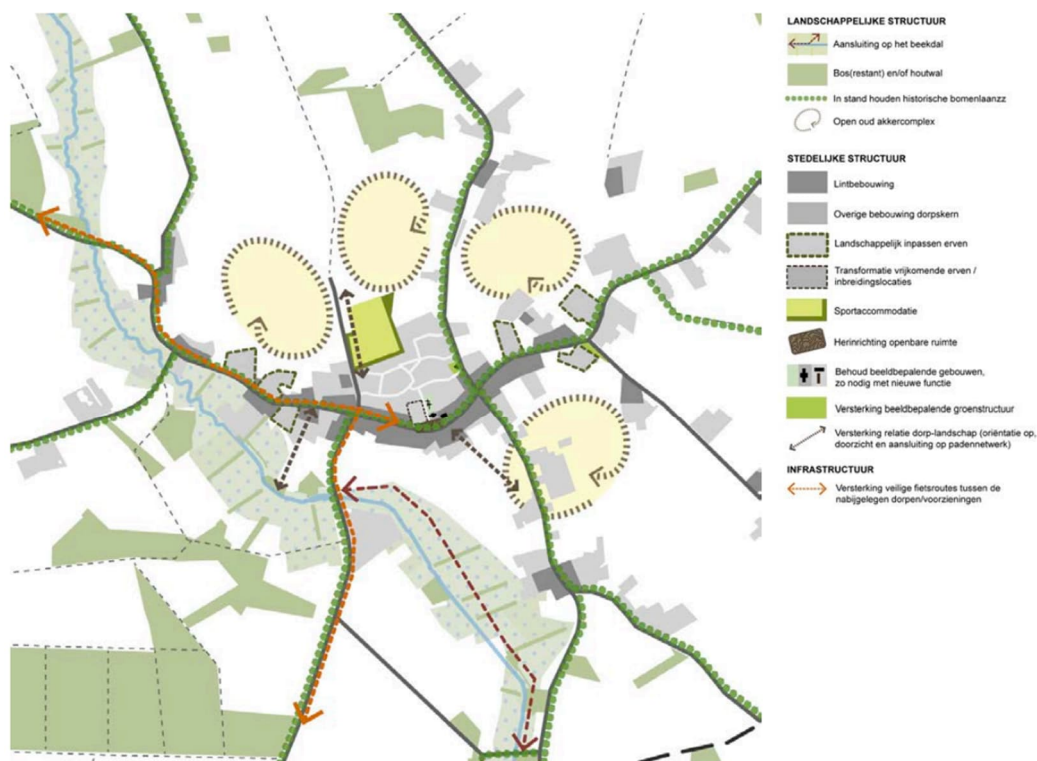
van het Dorpsplein nieuw leven geblazen worden. Punt van aandacht daarbij is de verkeersstructuur, waardoor nu grootschalig transport dwars door het dorp gaat. Er ligt niettemin een kans centraal in het dorp nieuw programma toe te voegen, naast de doorontwikkeling van woonwijk De Hasselt II aan de zuidwestzijde van het dorp. Samen meer dan voldoende ruimte voor het woningbouwprogramma dat voortvloeit uit de demografische ontwikkeling. De einden zijn de meest gewaardeerde plekken in Lage Mierde. Hier is het zaak de ruimtelijke structuur te versterken en de open zichten vanaf de linten naar het achterliggende landschap niet te laten dichtslippen. Het sterke netwerk van recreatieve routes rond de kern kan tegelijkertijd beter benut worden, gekoppeld aan de versterking van de beekdalen van de Reusel en de Raamsloop. Op die manier keert ook Lage Mierde zich weer naar het landschap. Ook in Lage Mierde ligt de opgave op het bedrijventerrein, in dit geval Koningshoek. Dit bedrijventerrein ligt ingesloten in de woonbebouwing. Er staat een aantal grote bedrijfspanden leeg. Zeker bedrijven met veel vrachtverkeer en/of een hogere milieucategorie worden gestimuleerd te verplaatsen naar beter ontsloten bedrijventerreinen elders in de regio (onder meer Kleine Hoeven, Kempsch Bedrijvenpark). Herontwikkeling naar woningbouw en/of lichtere bedrijvigheid ligt hier voor de hand.

Visiekaart Lage Mierde

Hulsel

De kern Hulsel, de kleinste kern, heeft de beschikking over een basisschool en sportvelden. In tegenstelling tot de andere kernen is het gemeenschapshuis hier een volledig particulier initiatief. Gemeenschapshuis, school en voormalig kerkgebouw bevinden zich wel centraal in Hulsel, maar de inrichting van de buitenruimte laat te wensen over. Herinrichting tot de belangrijkste ontmoetingsruimte is van belang. De herinrichting mag zich daarbij onderscheiden van de open ruimte in de aangrenzende buurtschappen Heggeneind en Vooreind, om de historie van de kern, bestaande uit drie delen, duidelijk te maken. Lintstructuur Hulsel is nog voor verreweg het grootste deel een lintdorp. De weg door het lint is ook de enige ontsluitingsweg en is niet berekend op het gebruik als sluiproute en als route voor grootschalig landbouwverkeer. De in ontwikkeling zijnde woonwijk Kerkekkers biedt in combinatie met de herinvulling van erven voldoende ruimte voor het woningbouwprogramma. Ook hier geldt dat het behoud van open zichten vanaf de linten naar het achterliggende landschap noodzakelijk is voor de kwaliteit van het lint. Ook hier geldt dat het recreatieve netwerk in en rond de kern beter benut kan worden.

Visiekaart Hulsel

Buurtschappen

De typisch Kempische buurtschappen die een belangrijke rol speelden in de ontstaansgeschiedenis, zijn nog zeer herkenbaar in de ruimtelijke structuur van de gemeente Reusel-De Mierden. Planologisch hebben ze nu weinig mogelijkheden, omdat ze niet tot het bestaand stedelijk gebied behoren. De buurtschappen bieden ontwikkelingskansen, mits de ontwikkeling samen gaat met een robuuste landschappelijke kwaliteitsimpuls. Vrijkomende agrarische bebouwing kan juist in deze buurtschappen worden getransformeerd met een passende schaal die naadloos aansluit op het buurtschap. Dat betekent een erfgewijze of gebiedsgewijze herontwikkeling met ruimte voor kleinschalige functies van wonen, werken, zorg, recreatie en cultuur. De herontwikkelingen bieden tevens aanknopingspunten voor samenhangende landschappelijke ingrepen in bomenlanen, houtwallen et cetera. Deze ontwikkelingskansen willen we in ieder geval bieden in de buurtschappen Kuilenrode, Mispelend, Vloeieind en Wellenseind. Ter inspiratie zijn de buurtschappen Kuilenrode en Mispelend ook in beeld weergegeven.

Visiekaart Mispelend

Visiekaart Kuilenrode

De belangrijkste keuzes in 2018. De gemeente:

1. Neemt de vier landschapstypen (de oude agrarische cultuurlandschappen, de beekdalen, de jonge heideontginningen en de uitgestrekte bossen met enkele heidecomplexen) als basis voor de ordening van bebouwing en maakt de verschillen tussen de vier landschapstypen beter zichtbaar.
2. Wijst geen nieuwe uitbreidingslocaties voor wonen en werken aan, maar maakt gebruik van al in gang gezette uitbreidingslocaties en van herontwikkeling van vrijkomende of leegstaande (inbreidings)locaties, van buurtschappen en linten en van vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing.
3. Maakt in dorpen en buurtschappen het Kempisch karakter sterker met aandacht voor (in stand houden van) laanbeplanting en karakteristieke wegprofielen, respect voor cultuurhistorische waarden, erfgewijze ontwikkeling met een passende vorm, schaal en maat van bebouwing en inbedding in het onderliggende landschap.
4. Richt de openbare ruimte zo in dat ontmoeting en (sportieve) beweging gestimuleerd worden; het stimuleren van gezond gedrag door het organiseren van beweeg activiteiten en het betrekken van bewoners, bijvoorbeeld met buurtsportcoach, jongerenwerk, ouderenorganisaties en dergelijke.
5. Wijst duurzame locaties aan voor intensieve dierhouderij op basis van de zes criteria, die in de Businesscase transitie intensieve dierhouderij zijn geformuleerd en maakt voor de andere locaties onderscheid tussen voortzettingslocaties en transformatielocaties.
6. Wil de verbinding tussen Reusel, de N284 en de E34 zo verbeteren dat concentraties van agrarisch-industriële bedrijvigheid en de bedrijventerreinen Kleine Hoeven en De Lange Voren ontsloten worden op de hoofdwegenstructuur, zonder de dorpen met transport te belasten.
7. Biedt in het tussengebied tussen de dorpen Reusel, Hulsel en Hooge Mierde ruimte voor de ontwikkeling van een bos- en heidegebied met mogelijkheden voor bijzondere vormen van landschappelijk wonen, werken, zorg, sport en recreatie.
8. Versterkt het Natuur Netwerk door middel van geïntegreerd bosbeheer, beekdalontwikkeling en de aanleg van verbindingen tussen de bestaande bos- en heidegebieden.
9. Beschouwt de recreatie – naast de bedrijvigheid – als (hulp) motor van economische ontwikkeling en volgt daarbij de volgende strategie:
  - a. Beter benutten van routestructuren en Natuurpoorten, waarbij initiatiefnemers erfgewijs kleinschalige recreatieve voorzieningen kunnen toevoegen;
  - b. Vermarkten van rust, ruimte en afwisseling van landschap, vooral gericht op fietsers en wandelaars;
  - c. Moderniseren van bestaande accommodaties van verblijfsrecreatie;
  - d. Mogelijkheid van een grotere dagrecreatieve trekker met verblijf in Nieuw-Molenheide.
10. Behandelt initiatieven die passen binnen de strategieën welwillend, vooral toekomstbestendige oplossingen voor locaties die nu een knelpunt vormen of die in de nabije toekomst een knelpunt gaan vormen voor de volksgezondheid.

Strategie

In de Omgevingsvisie is geen eindbeeld vastgelegd, maar zijn er mede op basis van onderliggende landschapstypen zes verschillende gebiedsstrategieën onderscheiden:

Primaat Bos en natuur: voorkomen dat ontwikkelingen hoge bestaande waarden (cultuurhistorie, natuur, maatschappelijke waarde) aantasten en bijdragen aan de verbetering van de bestaande waarden, hetzij in kwaliteit hetzij in omvang en bij voorkeur beiden. Dit geldt voor de waardevolle natuurgebieden, de cultuurhistorisch waardevolle elementen en de beeldbepalende linten en buurtschappen.

Bestendigen van de bestaande situatie: behouden van de bestaande kracht en doorzetten van de huidige beleidslijnen; ondergeschikte ontwikkelingen zijn mogelijk, maar aangetoond moet worden dat een eventuele negatieve invloed van de ontwikkeling op het functioneren van het gebied binnen de ontwikkeling wordt gecompenseerd.

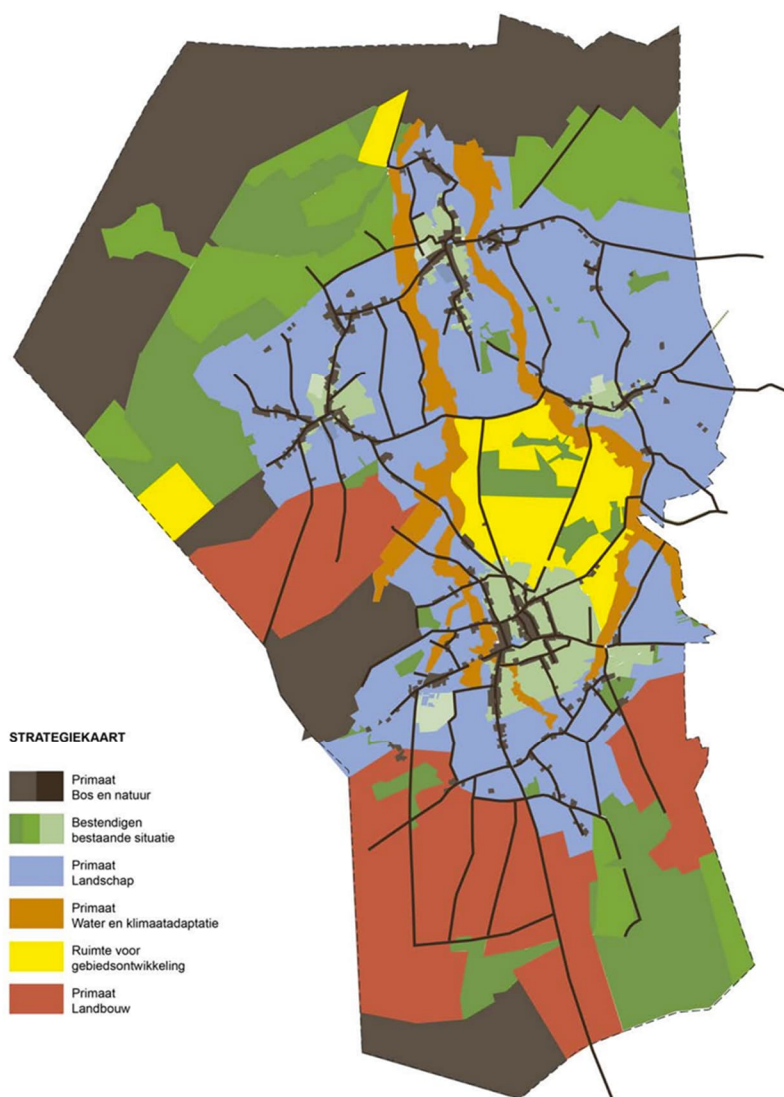
Dit geldt voor de boscomplexen (met een bestendiging van het beleid naar een meer geïntegreerd bosbeheer en vermindering van de monofunctionaliteit), het bedrijventerrein Kleine Hoeven, de agrarische cultuurlandschappen die nog redelijk ongeschonden zijn (met een beleid gericht op versterking van de landschapselementen), de sportcomplexen en het grootste deel van de dorpskernen (de woongebieden en de wijkvoorzieningen in Reusel).

Primaat landschap: versterken van het Kempisch karakter in landschappelijke en cultuurhistorische zin met een korrelgrootte van de bebouwing en kleinschalige functies die passen bij de fysieke onderlegger en stimuleren van een gezonde leefomgeving met ruimte voor groen en ontmoeting. Dit geldt voor de agrarische cultuurlandschappen die nu te veel te lijden hebben onder de schaalvergroting en de intensivering van de landbouw, de bedrijventerreinen bij Hooge en Lage Mierde, de openbare ruimte in de centra van Reusel, Hooge en Lage Mierde en Hulsel.

Primaat water en klimaatadaptatie: vergroten van de wisselwerking tussen de functies waterberging, waterkwaliteit en natuur (ecologische verbinding) in combinatie met een betere beleving vanuit recreatief oogpunt. Dit geldt voor de beekdalen.

Ruimte voor gebiedsontwikkeling: ruimte bieden voor niet belastende “rode” functies onder de harde voorwaarde dat tegelijkertijd bos en/of natuur wordt aangelegd, landschappelijke inpassing wordt gerealiseerd en permanent in stand gehouden en (recreatieve) langzaamverkeersroutes worden aangelegd, verbeterd en langjarig onderhouden. Dit geldt voor het middengebied tussen Reusel, Hulsel en Hooge Mierde alsmede voor de verouderde grote verblijfsrecreatieterreinen. De strategie is tevens van toepassing op de transformatie van inbreidingslocaties en verouderde bedrijfslocaties in de kernen, de herinvulling van leegstaande beeldbepalende complexen in de kernen en in onbruik geraakte erven in de linten.

Primaat landbouw: aanwijzen voor en stimuleren van innovaties in grootschalige intensieve dierhouderij en grootschalige energieopwekking in combinatie met het tegengaan van gevoelige functies onder voorwaarde van een deugdelijke ontsluiting voor zwaar vrachtverkeer. Dit geldt voor het gebied ten zuiden van Reusel en het gebied ten zuiden van Hooge Mierde.

MOBILITEITSPLAN 2026-2030

Dit plan geeft richting aan de ontwikkeling van een veilige, toegankelijke en duurzame mobiliteit in de gemeente voor de komende jaren.

De gemeente anticipeert met het mobiliteitsplan op de regionale schaa sprong. De toename in woningbouw, economische activiteiten en daarmee mobiliteitsstromen in de regio heeft directe gevolgen voor de bereikbaarheid en verkeersveiligheid binnen de gemeente. Het mobiliteitsplan stelt de gemeente in staat tijdig en doelgericht op deze ontwikkelingen voor te sorteren.

Belangrijke thema's in het plan zijn:

- Verkeersveiligheid en bereikbaarheid van de dorpen;
- Stimuleren van fietsen en wandelen;
- Betere verbinding met het openbaar vervoer;
- Herinrichten van het wegennet voor auto, vrachtauto en landbouwverkeer;
- Samenwerking met regionale partners en werkgevers.

CULTUURBELEID REUSEL-DE MIERDEN 2014-2018

De gemeente wil de samenleving bijeen houden door een leefomgeving te creëren waarin iedereen zich thuis kan voelen. Samen werken aan een sociaal en cultureel sterke gemeenschap. Dat doet de gemeente bijvoorbeeld door het leefbaar houden van kleine kernen, zorg voor jong en oud en het in stand houden van culturele voorzieningen. Dit is een zaak van ons allemaal. Iedereen heeft recht op zijn plek.

De gemeente Reusel-De Mierden ziet cultuur als een onmisbaar onderdeel van het maatschappelijk leven binnen de gemeente. Cultuur stimuleert het sociale klimaat in Reusel-De Mierden en draagt bij aan de uitstraling van de openbare ruimte. Cultuur bindt mensen, schept vernieuwing, leidt tot nieuwsgierigheid en verrassing maar ook tot reflectie en relativering. Daarnaast geeft cultuur mogelijkheden voor individuele expressie.

Voor de omgevingsvisie relevante doelstellingen zijn:

- Reusel-De Mierden kent een laagdrempelig, breed cultuuraanbod.
- Onze beeldende kunst en ons cultureel erfgoed zijn zoveel mogelijk toegankelijk voor alle inwoners en geven een positieve impuls aan recreatie.

De verantwoordelijkheden van gemeenten voor behoud en beheer van erfgoed zijn vastgelegd in landelijke wet en regelgeving. Daarnaast krijgt erfgoed aandacht binnen ons autonome (cultuur)beleid. Het belang van behoud van cultureel erfgoed staat buiten kijf. Karakteristieke gebouwen moeten behouden blijven. Een monumentenbeleid is een start om alles goed in kaart te brengen en (on)mogelijkheden op het gebied van onderhoud en behoud duidelijk te krijgen. Bescherming als monument biedt de beste garanties voor het behoud van bijzondere panden.

ACCOMMODATIEBELEID REUSEL-DE MIERDEN 2025-2037

In de kernen zit veel vitaliteit en kracht. Dit draagt op een positieve wijze bij aan het nemen van meer verantwoordelijkheid door inwoners om de leefbaarheid en het welzijn van de eigen kern te behouden. Als gemeente luisteren we naar ideeën van inwoners en geven we ruimte om te experimenteren om mooie dingen in onze samenleving te laten ontstaan. Dat betekent voor ons 'Samen Doen'. Hierdoor wordt de eigen kracht van onze inwoners alleen maar beter benut. De gemeente helpt de inwoners door het stimuleren en faciliteren van initiatieven. Het gemeentelijk accommodatiebeleid is een middel om het binnen de gemeente voor alle inwoners mogelijk te maken om op een laagdrempelige manier deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Inwoners kunnen elkaar ontmoeten, sporten, zich ontwikkelen en deelnemen aan activiteiten van verenigingen. Deze deelname van inwoners aan het maatschappelijke leven draagt bij aan het welbevinden, de ontwikkeling, samenhang en leefbaarheid van de kernen.

Het accommodatiebeleid is het kader bij het opstellen van het integraal huisvestingsplan Onderwijs (IHP), het uitvoeringsplan Sportaccommodaties en het uitvoeringplan gemeentelijk vastgoed.

In het coalitieakkoord en collegeprogramma Reusel-De Mierden 2022-2026 wordt het activeren en verbinden van inwoners en het versterken van eigen kracht benadrukt. Het is de ambitie dat elke kern beschikt over een ontmoetingsruimte voor de inwoners. Bij de invulling van gemeenschapshuizen moet aandacht worden besteed aan de participatie van alle doelgroepen en leeftijden. Sporten en bewegen is belangrijk voor iedereen. Daarom willen we een laagdrempelige manier van bewegen, voor jong en oud, zonder en met beperking, stimuleren. Sportaccommodaties moeten betaalbaar blijven en worden breder ingezet. Wij willen dat elke kern een volwaardige basisschool heeft. Daarbij hoort een veilige schoolomgeving die uitnodigt tot leren en spelen en een verkeersveilige inrichting van de omgeving.

Het behoud van leefbare kernen staat voorop. De kracht en vitaliteit die in onze kernen zit, draagt bij aan het nemen van meer verantwoordelijkheid door inwoners om de leefbaarheid en het welzijn van de eigen kern te behouden. Voorzieningen als sportparken, scholen en gemeenschapshuizen zijn essentieel voor onze maatschappelijke infrastructuur. Het is belangrijk om deze faciliteiten te benutten voor functies als onderwijs, sport en gemeenschapsbijeenkomsten.

Onze visie luidt: De gemeente Reusel-De Mierden is een inclusieve gemeente met levendige kernen waar iedereen alle kansen krijgt om mee te doen. Maatschappelijk accommodaties zijn voor iedereen toegankelijk en bevorderen het contact tussen de inwoners. We stimuleren gemeenschapsgevoel, we voorkomen stress en eenzaamheid en we bevorderen gezondheid. Als gemeente luisteren we naar ideeën van inwoners en geven we ruimte om te experimenteren om mooie dingen in onze samenleving te laten ontstaan. Dat betekent voor ons 'Samen Doen'.

Door functies in accommodaties te combineren, stimuleren we interactie tussen inwoners. Dit bevordert ontmoetingen tussen onder andere jong en oud en zorgt voor efficiënter gebruik van de ruimten. Deze integratie stimuleert kruisbestuiving tussen diverse groepen en verenigingen en levert nieuwe samenwerkingen en initiatieven op.

Maatschappelijke accommodaties zijn een middel om een verscheidenheid aan maatschappelijke doelstellingen binnen de gemeente Reusel-De Mierden te bereiken. Deze maatschappelijke doelstellingen zijn beschreven in diverse beleidsdocumenten. De doelstelling van het accommodatiebeleid is een kader aan te bieden voor de uitvoering van deze maatschappelijke doelstellingen. Het gemeentelijk vastgoed zonder maatschappelijke functie valt ook, voor zover van toepassing, binnen de reikwijdte van dit accommodatiebeleid.

Met het vaststellen van dit beleidskader kiest de gemeenteraad voor een aantal veranderingen als het aankomt op het maatschappelijk vastgoed.

1. We hanteren het afwegingskader bij het beoordelen van bestaande en nieuwe maatschappelijke accommodaties.
2. We gaan voor maatwerk in plaats van traditionele basis en niet-basisvoorzieningen.
3. We bouwen multifunctionele accommodaties ter bevordering van samenwerking en multifunctioneel gebruik.
4. We formuleren een bestuursopdracht om onderzoek te doen naar de toekomst van de sportparken in de kleine kernen.
5. Om de binnensport verenigingen vanaf 2026 tegemoet te komen stellen wij in de 2e helft van 2025 met een separaat raadsvoorstel een algemene tariefverlaging aan de gemeenteraad voor.
6. Voor de verduurzaming van de maatschappelijke accommodaties sluiten we aan bij de gemeentelijke Lokale Energie Strategie (LES).
7. Omdat het onderhoud van de sportparken recentelijk is overgegaan van een beheerende stichting naar de gemeente wordt vanuit het budget sportparken een voorziening gevormd voor het uitvoeren van dit MOP.
8. Voor alle gemeentelijke accommodaties wordt een demarcatielijst opgesteld.
9. We erkennen en accepteren de verschillen in de tarieven voor het gebruik van gemeenschapshuizen.
10. We willen in alle nieuwe schoolgebouwen kinderopvang en - waar mogelijk – ook andere onderwijsondersteunende functies huisvesten.

-
11. Voor de realisatie van nieuwe schoolgebouwen (of de renovatie van de bestaande gebouwen) moeten wij ons houden aan het Kwaliteitskader huisvesting (Kenniscentrum Ruimte-OK). Voor afloop van de lopende contracten voor de exploitatie van binnensportaccommodaties onderzoeken we welke beheer variant het meest tegemoet komt aan de wensen van de gemeente.
  12. De gemeente blijft eigenaar van de sportaccommodaties maar onderzoekt voor sportpark Den Hoek de mogelijkheden om het eigendomsrecht van de publieke ruimten, door het vestigen van een recht van erfpacht en opstal, over te dragen aan de verenigingen.
  13. Voor de verduurzaming van het gemeentehuis komen we met een separaat raadsvoorstel voor een investeringskrediet.

BELEIDSKADER SOCIAAL DOMEIN

Het sociaal domein, waar deze notitie over gaat, omvat de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wmo in brede zin dus inclusief sport, cultuur, speelvoorzieningen, gezondheidszorg en dergelijke.

Het beleidskader sociaal domein is een groeimodel waar mogelijk in de toekomst ook andere beleidsterreinen aan gekoppeld worden door beleidskaders op te stellen voor ruimtelijke ontwikkeling. Deze dienen dan als kapstok voor alle uitvoeringsplannen binnen het ruimtelijke domein.

Bij het vormgeven van het sociaal domein staat 'verbinding' en 'gezamenlijk' net als in de integrale toekomstvisie centraal. Het element 'gezamenlijk' benadrukt het belang van verbindende dorpsgemeenschappen in een tijd van individualisering. De zelfredzame burger en een terugtrekkende overheid doen een extra beroep op het belang van verbindingen in de dorpen. We moeten het Samen Doen. Dit is de slogan geworden van de ontwikkeling waar we met z'n allen in zitten. Samen Doen is niet alleen een slogan, maar ook het proces, dus hoe we het sociaal domein vormgeven. Dit proces wordt niet alleen binnen het sociaal domein toegepast, maar gemeentebreed uitgezet.

Samen met de kernen wordt bepaald wat er concreet moet gaan gebeuren, dit is een continu proces. Gezamenlijk worden de twaalf ambities uit de toekomstvisie omgezet in concrete projecten binnen het sociaal domein. Met als doelen:

- Het verbeteren van de leefbaarheid in de kernen.
- Het vergroten van het zelforganiserend vermogen van de inwoners.
- Participatie van inwoners mogelijk maken.

Opgroeien, een gezonde basis

Bij vaststelling van het Beleidskader Sociaal Domein is de volgende visie vastgesteld:

In 2015 telde Reusel-De Mierden 2681 kinderen tussen 0 en 18 jaar. We willen dat deze kinderen gezond opgroeien. Hiermee bedoelen we dat kinderen opgroeien in een kansrijke en veilige omgeving tot zelfstandige inwoners die actief deelnemen aan de samenleving en zowel sociaal als economisch zelfredzaam zijn. We willen dat ze weerstand kunnen bieden aan allerlei verlokkingen en zelf gezonde keuzes kunnen maken. Met veruit de meeste kinderen gaat het goed; ze zijn gezond en ontwikkelen zich prima. In dit hoofdstuk staat wat we doen om dit voor alle kinderen te bereiken. Hoe we samen met de leefomgeving van het kind problemen in de ontwikkeling proberen te voorkomen, op te sporen en op te lossen.

Vanuit deze visie is in het beleidskader een aantal focuspunten beschreven. Voor dit thema zijn de focuspunten:

- Uitbouwen van de buurtfunctie van de Brede Scholen.
- Betrekken van overige kinderopvangorganisaties bij het Brede Scholen netwerk.
- Landelijk zijn er plannen om voor alle kinderen twee dagdelen peuterprogramma aan te bieden. We volgen de ontwikkelingen en gaan hiermee aan de slag zodra hierover meer duidelijkheid is.
- Maatwerk voor leerlingenvervoer gericht op het vergroten van de zelfstandigheid van deze kinderen binnen hun mogelijkheden.
- Aandacht voor het versterken van de rol van ouders in alcoholmatiging bij kinderen onder de 18 jaar.

- Vergroten van de mogelijkheden van de jongeren zelf, de ouders en omgeving, waarbij opschaling naar zwaardere ondersteuning een mogelijkheid blijft. Dit doen we door:
- ouders te ondersteunen om hun eigen kracht en die van hun omgeving zoveel mogelijk te laten benutten bij het oplossen van opgroei- en opvoedproblemen;
- een sterke sociale omgeving te creëren met behulp van collectieve preventie, waardoor problemen klein blijven en talenten worden ontwikkeld;
- waar nodig passende ondersteuning en bescherming in de vertrouwde omgeving aan te bieden.
- de jeugdhulp af te stemmen op/met het onderwijs, de opvang of werkplek van de jongere en vice versa.

Wat gaan we de komende jaren doen?

- Voorbereiden en uitwerken uitbreiding VVE-aanbod voor kinderen met (risico op) ontwikkelingsachterstanden. - Nieuw beleidskader Jeugdhulp De Kempen.
- Vormgeven uitbreiding aanbod en/of nieuw project buurtsportcoaches/combinatiefuncties.
- Onderzoek naar de effecten van investering van de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar bij GGD.
- Uitvoering van concrete acties en voeren van campagnes in het kader van alcoholmatiging en drugs om bewustwording onder jongeren en hun ouders te vergroten.
- Uitwerken concrete acties en interventies naar aanleiding van uitkomsten nulmeting IJsslandse preventieaanpak. Het versterken van de weerbaarheid van kinderen en opvoedkracht van ouders.
- Verdere inzet op het voorkomen van gehoorschade door verdere voorlichting, creëren draagvlak onder horecaexploitanten en evenementenorganisaties, door het uitvoeren van geluidsmetingen en geven van advies hierover indien nodig. Verder willen we geluidsnormen en maatregelen opnemen in het horecabeleid zodra dit geactualiseerd wordt.
- Keuzes maken over behouden Kunst binnen (het gemeentehuis) en buiten en opzetten onderhoudsplan. - Verbinding maken tussen welzijn en cultuur (bijvoorbeeld projecten dementie).
- Nadere invulling van de lokale bibliotheek, Onze Bieb.
- Faciliteren culturele projecten, initiatieven van burgers zoals Sigarenroute, 75 jaar bevrijding.
- Evaluatie regeling muzikale en culturele vorming.
- Meer in gesprek met verenigingen gaan bijvoorbeeld via een Cultureel Café net zoals het Sportcafé.
- Inzet op een vroegtijdige en meer integrale aanpak van problemen in gezinnen als gevolg van echtscheidingen.
- Schotdoorbrekend werken: meer samenwerking tussen jeugdhulp, Wmo en Participatie om de problemen integraal aan te pakken. Hierbij worden zoveel mogelijk beschikbare data gebruikt (met inachtneming van privacyregels).
- Afspraken omtrent onderwijshuisvesting vastleggen in nieuwe/vernieuwde overeenkomsten.
- We blijven veel aandacht besteden aan de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs. Hierbij worden ook andere partners als kinderopvang, GGD en Zuidzorg betrokken.

Iedereen kan meedoen

Bij vaststelling van het Beleidskader Sociaal Domein is de volgende visie vastgesteld:

Bewezen is dat mensen die actief zijn, ergens bij horen, en/of zich nuttig voelen, hier positieve maatschappelijke effecten van ondervinden. Mensen die werken of op een andere manier in de samenleving participeren door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te doen, voelen zich vaak gezonder, hebben meer zelfvertrouwen, minder financiële problemen en een groter sociaal netwerk. Dit heeft weer een positief effect op het welbevinden van de inwoners. We willen dat iedereen in onze gemeente mee doet en naar vermogen een bijdrage levert aan de gemeenschap. Dit moet vanzelfsprekend worden. Mensen dragen naar eigen kracht bij aan de samenleving, of dit in de vorm van werk, vrijwilligerswerk of een zinvolle dagbesteding is. In dit hoofdstuk staat wat we doen of willen gaan doen om dit voor onze inwoners te bereiken. Hoe we samen ervoor kunnen zorgen dat inwoners het gevoel hebben dat ze erbij horen en mee kunnen doen.

Vanuit deze visie is in het beleidskader een aantal focuspunten beschreven. Voor dit thema zijn de focuspunten:

- Het stimuleren van de vanzelfsprekendheid dat iedereen in onze gemeente mee doet en naar vermogen een bijdrage levert aan de gemeenschap.
- Het begeleiden van inwoners naar regulier werk door het bieden van maatwerk (Werkplein).

- Het ondersteunen van inwoners die geen regulier werk kunnen verrichten bij het vinden van een zinvolle dagbesteding of vrijwilligerswerk.
- Het zoveel mogelijk toegankelijk maken van openbare gebouwen en ruimten voor mensen met een beperking.
- Het stimuleren van verenigingen om hun activiteiten op cultureel, sportief, recreatief of ander gebied toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.
- Het samen met Vluchtelingenhelp bekijken hoe hun inzet gecontinueerd en waar nodig verbeterd kan worden getoet op het stijgend aantal statushouders dat in onze gemeente komt wonen.
- Het samen met het voorliggend veld zoeken naar vrijwilligers die zich door middel van burgerinitiatieven willen inzetten voor statushouders op het gebied van taal, de Nederlandse cultuur, normen en waarden en inburgering.

Wat gaan we de komende jaren doen?

- Bewustwording en acceptatie vergroten door regelmatig te publiceren en goede voorbeelden te geven van 'Iedereen doet mee'.
- Zorgen voor toegankelijke overheidsinformatie, o.a. door aanbod voor slechtzienden.
- Onderzoek doen naar het opzetten van een eetpunt en indien haalbaar dit eetpunt organiseren.
- Winkeliers en horecaondernemers informeren en betrekken bij Iedereen doet mee.
- Verenigingen stimuleren om hun activiteiten toegankelijk te maken voor mensen met een beperking.
- Plan van aanpak opstellen rondom terugdringen laaggeletterdheid
- Het opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak voor mensen met verward gedrag.
- Onderzoek naar mogelijkheid van het inzetten van een wijk GGD-er in Kempenverband.
- We blijven inzetten op een goede samenwerking tussen de partijen die betrokken zijn in het netwerk rondom de statushouders om zo een voorspoedige inburgering te stimuleren en problemen snel op te kunnen pakken.
- Invullen van nieuwe afspraken uit de Wet Inburgering zodra hier meer duidelijkheid over is.

Aandacht en zorg voor elkaar

Bij vaststelling van het Beleidskader Sociaal Domein is de volgende visie vastgesteld:

De verzorgingsstaat zoals we deze lang gehad hebben is voorbij. Dit vraagt om een nieuwe inrichting van ons zorgstelsel, gestoeld op de participatiesamenleving met als pijlers eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en informele netwerken. De zorg willen we dichtbij huis organiseren. We willen het mogelijk maken dat onze inwoners zo lang mogelijk thuis of in de buurt kunnen blijven wonen. In dit hoofdstuk staat wat nodig is voor zorg dichtbij, wat gezondheidsbeleving voor effect heeft en wat we al voor onze inwoners doen.

Vanuit deze visie is de focus gelegd op:

- Het geven van ruimte aan inwoners. Zij zijn als eerste aan zet als er iets aan de hand is in hun leven.
- Maatwerk dat aansluit op de vraag van mensen en hun kring van familie en bekenden. Zorgen voor professionele zorg op maat waar dat nodig is, ook wordt de burger ondersteund in het vinden van de juiste informele zorg.
- De ontwikkeling van de informele zorg door dit te stimuleren en faciliteren.
- Zolang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen door dit te ondersteunen: oplossingen op maat, mogelijkheden vergroten, verbindingen leggen tussen verschillende beleidsterreinen.
- Helder en eenvoudig taalgebruik in de communicatie naar inwoners. We houden rekening met de groep ouderen die geen gebruik maken van het digitaal netwerk.
- Het realiseren van laagdrempelige initiatieven voor dagbesteding en opvang door mee te zoeken naar geschikte locaties en door vrijwilligers te ondersteunen. Dagbesteding is essentieel om zo lang mogelijk mee te kunnen doen in de maatschappij. Het vervult ook een belangrijke steunfunctie voor mantelzorgers, bv. bij mensen met dementie.
- De behoeften van vrijwilligers en mantelzorgers door hier oog en oor voor te hebben, de ondersteuning wordt daarop gestoeld.
- Het stimuleren van het gebruik van technologische toepassingen in de zorg, door hierover te informeren en zodoende te ondersteunen.
- Netwerken: participeren in en waar nodig faciliteren van deze netwerken.

- Een passend woningaanbod en meedenken in woonconcepten. Hiervoor is een goede samenwerking met de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling essentieel.
- Het uitwerken van ideeën ontstaan tijdens de Samen Doen avonden door ruimte te geven aan werkgroepen.
- Het uitvoeren van het uitvoeringsplan sport en bewegen.
- Het organiseren van activiteiten vanuit de werkgroep handhaving en preventie alcohol.

Wat gaan we de komende jaren doen?

- Versterken van de netwerken die er zijn om mantelzorgers te ondersteunen en de zichtbaarheid van het hulpaanbod vergroten door elkaar beter te leren kennen.. Regelmatig overleg tussen gemeente en (lokale) organisaties van welzijn, mantelzorg en vrijwilligers over ondersteuningsaanbod en mogelijke verbeteringen. Hierbij meer aandacht voor preventie en voor (vroeg)signalering. Betrokken partijen (formeel en informeel) zouden vaker contact met elkaar moeten hebben om van elkaar te leren. In welke vorm is nog de vraag.
- Ouderen vroegtijdig bewust maken om zich voor te bereiden op de vragen: hoe wil ik wonen, wie kan er voor mij zorgen en waar kan ik ondersteuning en zorg regelen. Dit kan door publicaties, voorlichtingsbijeenkomsten en via het sociale netwerk.
- In beeld brengen van woonwensen van ouderen en het stimuleren van het aanbod van woonvormen voor ouderen.
- Inzet van e-health bevorderen door samenwerking met partners die e-health aanbieden.
- Organiseren van bijeenkomsten waar mantelzorgers elkaar kunnen ontmoeten.
- Gebruik maken van landelijke ontwikkelingen op het gebied van respijtzorg zoals kennis over en aanbod logeerszorg en het traject ontregel de mantelzorger (door Mezzo, VWS en SCP).
- Ondersteunen van vrijwilligers: structurele overleggen, scholingsmogelijkheden en mogelijkheden voor (aanjaag)subsidie.
- Ondersteunen van inwoners- en particuliere initiatieven in zorg en welzijn door mee te denken en mee te werken waar mogelijk.
- Jaarlijks uitvoeren van een cliëntervaringsonderzoek en hierbij (tweejaarlijks) extra vragen opnemen voor mantelzorgers (behoeftepeiling).
- Communiceren (nadrukkelijker) dat het Loket van A tot Z niet alleen voor maatwerkvoorzieningen Wmo is, maar ook voor andere ondersteuning in het dagelijkse functioneren van inwoners.
- De onafhankelijk cliëntondersteuner meer promoten zodat hier eerder een beroep op gedaan wordt. Dit als thema bespreken met onze samenwerkingspartners om te bepalen hoe we dat gaan doen.
- Zorg dichtbij organiseren door het inrichten van wijkpunten zoals een eetpunt.
- Uitvoering van concrete acties en voeren van campagnes in het kader van alcoholmatiging en roken zoals IkPas en Stoptober maar ook het stimuleren van rookvrije buitenruimten.
- Inzet op de andere aandachtspunten op het gebied van gezondheid en welzijn zoals eenzaamheid, psychische gezondheid, gebrek aan zingeving.
- Het concept en de mogelijkheden van 'positieve gezondheid' verder bekendmaken in onze gemeente, mede als mogelijke oplossingsrichting voor de aandachtspunten zoals hierboven genoemd.
- We blijven inzetten op de drie pijlers sportstimulering, sterke (sport)verenigingen en een gezonde leefomgeving om mensen in beweging te krijgen. Onderdeel hiervan is ook de organisatie van het jaarlijkse sportcafé.
- We blijven inzetten op een dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners. We faciliteren de werkgroepen AED met een jaarlijks overleg, extra publiciteit over het belang van AED trainingen en ook met onze verzekering van AED's die 24 uur per dag beschikbaar zijn.

Mijn dorp

Bij vaststelling van het beleidskader Sociaal Domein is de volgende visie vastgesteld:

Wie aan Reusel-De Mierden denkt, denkt aan de vier dorpen gelegen in het groen. Onlosmakelijk met elkaar verbonden, van oudsher en in de toekomst. De dynamiek in en tussen de dorpen is en blijft enorm. Steeds weer tonen bewoners hun kracht en de kracht van hun dorp, al dan niet geïnspireerd door elkaar of gedwongen door ontwikkelingen van buitenaf. De dorpen maken en zijn onze gemeente. De creativiteit en het zelforganiserend vermogen van de dorpen

wordt steeds belangrijker. Dit betekent tegelijkertijd een nieuwe rolverdeling tussen dorpen en gemeente. De gemeente zal zich nog meer richten op het stimuleren van initiatieven van de bevolking. Deze rol van regisseur past bij een gemeentelijke organisatie met een overkoepelende blik op ontwikkelingen in de regio. In de uitvoering zal dan ook meer verantwoordelijkheid bij de dorpen en haar inwoners komen te liggen. Deze verandering zal niet eenzijdig worden opgelegd, maar plaatsvinden in nauw overleg met de dorpen. In dit hoofdstuk staat wat er al is en wat belangrijk is voor de toekomst.

Vanuit deze visie heeft de focus gelegen op:

- Gelijkwaardig partnerschap tussen dorpsraden en de gemeente.
- De eigen verantwoordelijkheid van inwoners, die staat voorop. Als gemeente stellen we ons naast de burger op en denken, voelen en handelen we vanuit diens leef- en beleavingswereld. We zijn aanwezig zonder onszelf op te dringen, we ondersteunen zonder over te nemen en stimuleren eigen kracht.
- Nieuwe initiatieven van inwoners faciliteren door ervaring en kennis te delen.
- Het participeren in netwerken van verenigingen.
- Een prettige en veilige leefomgeving door de groenvoorziening, de inrichting van de openbare ruimte en ontwikkellocaties aan te laten aansluiten bij de behoeften van de inwoners.

Wat gaan we de komende jaren doen?

- Uitwerken Omgevingsvisie met aandacht voor gezondheid
- Aandacht voor gezondheid bij de inrichting van onze leefomgeving zodat de gezonde keuze ook de gemakkelijkste keuze wordt.
- Het ondersteunen van burgerinitiatieven.
- Het samen met dorpsraden opstellen van een toekomstplan voor elke kern.
- Verder uitwerking van plannen omtrent De Kei in Reusel.
- Teken en geactualiseerde overeenkomsten van verenigingen die gehuisvest zijn op de sportparken.
- Ondersteunen van verenigingen bij diverse accommodatievraagstukken.

KEMPISCH SPORT EN BEWEEGAKKOORD II

Met het Kempisch sport en Beweegakkoord willen we bereiken dat iedereen met plezier kan bewegen en sporten, op zijn eigen niveau en op een manier die het beste bij hem of haar past. Om dit te kunnen realiseren, zijn er een aantal ambities geformuleerd.

- Inclusief Sporten en Bewegen
- Vaardig in Bewegen
- Toekomst Sport en Beweegaanbieder:
  - Duurzame Sportinfrastructuur
  - Vitale Sport- en beweegaanbieders
  - Positieve Sportcultuur
- Kempisch Sport en Beweegplatform

Naast het Kempisch Sport en Beweegakkoord is er ook een Kempisch Preventieakkoord (juni 2021) 'Een gezonde Kempen, dat doen we samen!'. Waar mogelijk en passend zijn de ambities uit beide akkoorden aan elkaar verbonden. Het gaat dan onder andere om een toename van gezonde sportomgevingen waar niet wordt gerookt, verantwoord wordt omgegaan met alcohol en waar gezonde voeding ruimschoots beschikbaar is.

Ook zal afstemming plaatsvinden met het programma #Kempenbranie, Gezond en kansrijk opgroeien in de Kempen. Sporten is een belangrijke interventie in de preventieve aanpak van drank- en drugsgebruik.

Het Kempisch Sport en Beweegakkoord heeft een duidelijke verbinding met het Gezond en Actief Leven Akkoord GALA en levert aan de volgende doelstellingen:

- Terugdringen gezondheidsachterstanden

-
- Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
  - Een gezonde leefstijl
  - Versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
  - Vitaal ouder worden

De Kempen heeft veel te bieden, het is een streek met een rijke historie, mooie natuur en levendige dorpsgemeenschappen. Het is hier goed wonen, werken en recreëren. De sociale verbondenheid is groot, er is een hecht verenigingsleven en sporten, bewegen en cultuur staan hoog in het vaandel.

Er gebeurt al veel op het gebied van bewegen, sporten en het bevorderen van een gezonde leefstijl: we hebben een rijk en breed sport- beweegaanbod voor onze inwoners, ook voor specifieke (doel-)groepen. We hebben mooie accommodaties, waar grote groepen mensen met plezier sporten en bewegen. Dit hebben we mede te danken aan de vele fantastische vrijwilligers.

Het verenigingsleven is zeer belangrijk voor de Kempengemeenten en de kernen binnen die vier gemeenten. Verenigingen vormen een belangrijke factor met betrekking tot een goede leefbaarheid in onze kernen én in de regio.

Datzelfde geldt uiteraard ook voor de openbare ruimte; deze moet aantrekkelijker zijn en blijven, en jong en oud uitnodigen tot bewegen.

In de Kempen staan 'Samen Doen' en 'Iedereen doet mee' hoog in het vaandel. Iedereen moet in de gelegenheid worden gesteld om te kunnen participeren. Een grote variatie aan sport- en beweegmogelijkheden is daarbij van belang. Niet alle disciplines zijn in elke gemeente aanwezig, maar dat hoeft ook niet. Door goede samenwerking tussen de gemeenten is duidelijk dat inwoners uit de ene gemeente ook welkom zijn bij buurgemeenten.

Voor het Kempisch Sport en Beweegakkoord II zijn vijf thema's vastgesteld.

1. Inclusie en diversiteit
2. Vaardig in bewegen
3. Toekomst Sport en Beweegaanbieder
  - a. Sociaal veilige sport
  - b. Vitale sportaanbieders
  - c. Clubondersteuning
4. Uitnodigende en Beweegvriendelijke Omgeving
5. Talentontwikkeling en de maatschappelijke waarde van topsport